

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ, 1870.

ΤΟΜΟΣ ΚΑ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 498

ΠΡΩΤΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ΑΓΩΝ

Ο ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ.

(Τέλος. Ἴδε φυλ. 495.)

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἑπτὰ τραγικῶν δραμάτων ἔλθωμεν δὲ καὶ εἰς τὰ τέσσαρα κωμικά, ὧν ἰδοῦ αἱ ἐπιγραφαί·

1. Ἰούλιος Βελλάδας ἢ ὁ ἐφημεριδογράφος, κωμῳδία εἰς πράξεις δύο.
2. Ἀνδρογυναικομαχία, κωμῳδία εἰς μέρη τρία.
3. Γάμος ἕνεκα βροχῆς, κωμῳδία ἑμμετρος εἰς πράξιν μίαν.
4. Γαμβροῦ πολιορκία, κωμῳδία ἑμμετρος εἰς πράξεις τρεῖς.

Ὁ Ἰούλιος Βελλάδας κύριον σκοπὸν ἔχει, ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης σκηνῆς ἀποκαλυπτόμενον, τὴν διακωμῳδῆσιν τῶν ἐφημεριδογράφων. Τρεῖς πρώην ὑπάλληλοι τοῦ δημοσίου, οὓς ἀποκαλεῖ παουσάνιας, καθήμενοι εἰς τὰ Χαρτεῖα καὶ περὶ πολιτικῶν ὡς ἔθος ἀδολεσχοῦντες, λέγουσι πρὸς τοὺς ἄλλοις ὅτι τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν ἐφημερίδων ἐλάμπρυνεν ἐπ' ἐσχάτων ἢ ἀνατολὴ καὶ νέας ἄλλης συντασσομένης ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Βελλάδα, ὃς τις λαβὼν ὑπὸ τὴν ἰδίαν προστασίαν πεπαυμένον ὑπάλληλον, ἐξεβίασε τὴν

κυβέρνησιν δι' ἄρθρου φλογεροῦ νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς τὰ πράγματα. Τοῦτο ἀκούσας ὁ τρίτος τῶν παουσάνιων, ὁ Γαλάνης, ἔδραμε πρὸς τὸν συντάκτην τῆς *Μελίσσης* (οὕτως ἐπεγράφετο ἡ νέα ἐφημερίς), ὅπως δυνάμει χρημάτων τύχῃ καὶ αὐτὸς προστασίας. Ὁ ἐκδότης τῆς νέας ἐφημερίδος εἶχε καὶ γυναῖκα Φροσύνην τοῦνομα διαφωνοῦσαν πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων ἀγωνιζομένη νὰ πείσῃ αὐτὸν ἵνα ἐγκαταλείψῃ τὸ ἔνδοξον τῆς ἐφημεριδογραφίας ἐπάγγελμα.

« Ἐφημεριδογράφος ἠθέλησες νὰ γείνης
 « Ἄλλοίμοιον Βελλάδα! πτωχὸς νὰ ᾖσαι θέλεις!
 « Τὸν κόσμον πῶς δὲν βλέπεις, Ἰούλιε, γεμάτον
 « Ἀπὸ ἐφημερίδας; Ποῦ ἔπεσαν, ὡς πίπτουν
 « Τὰ σμήνη τῶν ἀκρίδων. Ψωμί θὰ πρωτοπάρῃς;
 « Ἐνοίκιον θὰ δώκῃς; Τὴν κόρην θὰ νυμφεύσῃς;
 « Τὸ φύλλον μὰ πεντάρη στὸν δρόμον ἂν πωλοῦν; »

Ὁ Βελλάδας ὅμως δὲν καταπίθεται, ἀλλ' ὠργισμένος ἀπαντᾷ·

« Ὡς βλέπω δὲν γνωρίζεις τί πρόκειται νὰ κέμω.
 « Καλλίτερο θὰ ᾔτο νὰ ἐπλεκες καλτσούνια,
 « Νὰ ἔστριβες βαμβάκι νὰ ἐπλυνες τὰ ρούχα,
 « Νὰ ἐτοιμάζῃς γεῦμα κ' ἐμὲ νὰ μὲ ἀφίνης. »

Ἀλλὰ καὶ ἡ Φροσύνη δὲν ὑποχωρεῖ.

« Γεῦμα θὰ ἐτοιμάσω, καλτσούνια θὰ σοῦ πλέξω
 « Μὲ τὴν ἐφημερίδα; Τὰ ρούχα θὰ σοῦ πλύνω
 « Βαμβάκι θὰ σοῦ στρώσω, μὲ τὴν ἐφημερίδα; »

Ἐν τοσοῦτῳ φθάνει ὁ Γαλάνης, διηγείται ὅτι ὑπάλ-
ληλος ὢν ἐπαύθη, ὅτι ἀντ' αὐτοῦ διορίσθη ὁ Ἄγ-
γελος, ληστής, χρωκόπος καὶ αἰσχροκερδής, παρα-
καλεῖ τὸν Βελλάδαν νὰ δημοσιεύσῃ ἀνωμόμως πάσας
ταύτας τὰς ιδιότητας τοῦ νεωστὶ διορισθέντος καὶ
δι' αὐτὴν ἀντιἀμοιβῆς δραχμᾶς δεκαπέντε, αἷς ὑπεκρίθη
μὲν ἐκεῖνος ὅτι δὲν ἤθελε νὰ λάβῃ, ἀπεταμίευσεν
ὅμως προθύμως εἰς τὸ θυλάκιον αὐτοῦ.

Αἴρνης παρουσιάζεται ἡ θυγάτηρ τοῦ Βελλάδα
Μαριόρα, καὶ μετὰ συστολῆς ἐξαιτεῖται παρὰ τοῦ
πατρὸς τὴν χάριν νὰ καταχωρήσῃ καὶ αὐτὴ ἐνίοτε
ἄρθρα ἐν τῇ *Μελίσσῃ*. Ἡ πρότασις ἐγένετο μετὰ
χαρᾶς δεκτὴ, καὶ παρευθὺς ἀνετέθη τῇ νέᾳ κόρῃ ἡ
σύνταξις διατριβῆς κατὰ τοῦ ἀντιπάλου τοῦ Γαλάνη.
Ἡ διατριβὴ ἐγράφη μετὰ θερμότητος, ἡ δὲ γράψασα
συλλαμβάνει ἔρωτα οὐχὶ πρὸς τὸν ἄγνωστον αὐτῇ
Γαλάνην, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὄνομα τούτου ὃν συμ-
περαίνει ὠραῖον καὶ μέλλοντα αὐτῆς σύζυγον. Ὁ
Γαλάνης ἐπανερχεται, εὐρίσκει μόνην τὴν κόρην,
ἣτις μεγαλυνομένη ἐπὶ συγγραφικῇ δεινότητι δει-
κνύει αὐτῷ χειρόγραφον τὸ ἄρθρον, ἐκεῖνος δὲ εὐ-
χαριστεῖται καὶ ἀναχωρεῖ. Μόλις δὲ ἀνεχώρησε καὶ
ἰδοὺ εἰσέρχεται ὁ ὑβρισθεὶς Ἄγγελος, ξυλοκοπεῖ τὸν
Βελλάδαν διὰ τὸ δημοσιεῦσθαι ἄρθρον, ἐπιμένει ζη-
τῶν ἀναίρεσιν, ἣν ὑπόσχεται οὗτος, λαθὼν παρὰ τοῦ
ξυλοκοπήσαντος χρήματα.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ Γαλάνης γίνεται ὑπα-
στυνόμενος, καὶ μαθὼν ὅτι ἐμελλε νὰ γράψῃ κατ' αὐ-
τοῦ ὁ Βελλάδας, ἔρχεται μετὰ κλητῆρων ἵνα συλ-
λάβῃ αὐτὸν ὑπὸ τὸ πρόσχημα μὲν ὅτι εἶναι χρω-
φειλέτης, πράγματι ὅμως χάριν σωφρονισμοῦ δὲν
ἀργοπορεῖ δὲ νὰ συγχωρήσῃ τὸν Βελλάδαν, νὰ νυμ-
φευθῇ τὴν Μαριόραν καὶ νὰ διορίσῃ τὸν πενθερὸν
αὐτοῦ βοηθὸν τῆς ἀστυνομίας.

Ὁ 1. Βελλάδας εἶναι μῖμος μᾶλλον ἢ κωμῳδία, εὐ-
γενῆ μὲν ἔχων τὸν σκοπὸν, τὴν μαστίγωσιν λέγομεν
τῶν περὶ τὴν ἐφημεριδογραφίαν καταχρήσεων, με-
τρίως ὅμως εὐδοκίμων διὰ τε τὸ χαλαρὸν καὶ ἀνειμέ-
νον τοῦ ὕφους, τὴν παντελῆ ἔλλειψιν ἐμπνεύσεως καὶ
ἄλατος κωμικοῦ καὶ τὸ διδακτορικὸν καὶ σεσοβαρευ-
μένον ἦθος τῶν προσώπων τοῦ δράματος, πάντων
στερουμένων ἐξ ἴσου ζωῆς. Παρενέβαλε δὲ ὁ ποιη-
τῆς καὶ τινὰς παρηγήσεις καὶ ὑπερβολὰς, ἀστεϊό-
τητος βεβαίως ἕνεκα, αἱ τινες ὅμως σπανίως καὶ
πρὸς μειδιάμα διςτέλλουσι τὰ χεῖλη. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξ
ἰάμβων καὶ δεκατετρασυλλαβῶν στιχοιουργία ἀμαρ-
τάνει ἐνίοτε, περὶ τὴν τομὴν μάλιστα.

Τῆς *Ἀνδρογοναικομαχίας* ἡ ὑπόθεσις προδίδεται
ἐξ αὐτῆς τῆς ἐπιγραφῆς, καὶ τοῦ προκειμένου τῇ
ἐπιγραφῇ ἀποστολικοῦ καὶ οὐχὶ εὐαγγελικοῦ, ὡς
σημειοῖ ὁ ποιητῆς, τούτου ῥητοῦ· « ἡ δὲ γυνὴ ἵνα
φοβῆται τὸν ἄνδρα. » Σωσιάδης τις εἶχε γυναῖκα Ἐλ-

πινίκην ὀνόματι, ἀγαπῶσαν μὲν ὑπερβαλλόντως τὸ
πολυτελὲς ἐνδυμα, τὸν ἀμέριμον βίον, τὰς συνα-
ναστροφὰς, τοὺς χοροὺς καὶ τὴν εὐθυμίαν, ἀδιαφο-
ροῦσαν δὲ περὶ τὰ τοῦ οἴκου καὶ μηδὲ νὰ βράψῃ
καταδεχομένην. Διεκρίνετο δὲ καὶ δι' ἄλλης ἀρετῆς,
ἡ Ἑλληνικῆ· ἦτο ἐγκρατεστάτη τῶν κανόνων τῆς
πειθαρχίας, οὗς ὅμως ἐφήρμοξε κατὰ προτίμησιν εἰς
τὸν ἄνδρα αὐτῆς· ὁ Σωσιάδης ἐκρέματο ὅλος ἀπὸ
τῶν νευμάτων τῆς ἀγκυπτικῆς συζύγου, καὶ οὐδ' εἰς
τὴν ἐλαχίστην αὐτῆς φαντασιοκοπίαν ἐτόλμα ν' ἀν-
τιστῆ. Ἐν τῇ μόνον ἐτάραττε τὸν ἀγαθὸν τοῦτον ἄν-
θρωπον, ἡ πρὸς τὴν δαπάνην ἀκάθεκτος τῆς Ἑλλι-
νικῆς κλίσις. Μίαν τῶν ἡμερῶν καθ' ἣν δεινολογου-
μένη καὶ μεμψιμοιροῦσα ἔβραπτε μόνη μετὰ τῆς φί-
λης Ἀγλαΐας πλουσίαν ἐσθῆτα, ἐμφανίζεται αἴρνης
μελανοπρόσωπός τις κρατῶν ἐστιοκόρου ἡ, κατὰ τὸν
ποιητὴν, καμινοκαθαριστοῦ ἐργαλεῖα, ὃν ἰδοῦσαι ἐ-
κείναι ἐπτοήθησαν καὶ ἠρώτησαν τίς ἦτο καὶ τί ἤ-
θελε. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐβεβαίωσεν ὅτι αὐτόκλη-
τος ἀνέλαβε τὸν κόπον νὰ καθάρσῃ τὰς ἐστίας,
μετ' ὀλίγον δὲ λησμονήτας τί εἶπε, δι' ἄσχυρισθαι ὅτι
δημόσιος ὢν ὑπάλληλος προσετάχθη παρὰ τῆς ἀστυ-
νομίας. Ἡ Ἑλληνικὴ φοβηθεῖσα μὴ πάθῃ τι ἀπείσιον
ἢ βραπτομένη ἐσθῆς ὀργίζεται καὶ διώκει τὸν Μῶ-
μον (οὕτως ὠνομαζέτο ὁ μελανοπρόσωπος), ὃς τις
ὅμως ἐπιμένει νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀστυνομικὴν διατα-
γὴν. Ἐλθὼν ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ Σωσιάδης, συν-
τάσσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Μετὰ μικρὸν δὲ
ἦλθε καὶ ἔμπορος φέρων μεταξωτὰ, ἐξ ὧν ἡ Ἑλλι-
νικὴ ἠγόρασεν οὐκ ὀλίγα, καταφρονούσα τὰς εὐσε-
βάστους παρατηρήσεις τοῦ ἀνδρός. Ὁ Μῶμος μέμ-
φεται τὸν Σωσιάδην διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ χαρα-
κτῆρος αὐτοῦ, καὶ προτρέπει νὰ ἐνδύῃ τοῦ λοιποῦ
τὴν γυναῖκα ὡς οἱ Ἀμερικανοὶ διὰ κανναθίνων ὑ-
φασμάτων, γινόμενος οὕτω παράδειγμα καὶ πρὸς
τοὺς λοιποὺς ἄνδρας. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Σωσιάδης δὲν
εἶχε τὸ θάρρος νὰ πράξῃ τι ἀπρέσκον τῇ Ἑλληνικῇ,
ὁ Μῶμος συμβουλεύει αὐτὸν νὰ βάλῃ, ἀποκρέω οὐ-
σης, προσωπίδα, καὶ συγκαλέσας εἰς ξενοδοχεῖον
πολλοὺς νὰ ὁμιλήσῃ ἄγνωστος κατὰ τῆς πολυτε-
λείας. Ἡ συμβουλὴ ἤρρεσεν εἰς τὸν Σωσιάδην, καὶ παρ-
ευθὺς ἔσπευσε νὰ μεταβάλλῃ αὐτὴν εἰς πρᾶγμα. Ἀλλ'
ἐπειδὴ ἡ Ἑλληνικὴ ἀκούσασα τὸν διάλογον παρεπο-
νήθη πρὸς τὸν Μῶμον, οὗτος κατὰ πρῶτον μὲν δι-
καιολογεῖται, ἐπὶ τέλος ὅμως λαθὼν ὑποσχέσεις
ἔρωτος, φορεῖ καὶ αὐτὸς προσωπίδα καὶ γυναι-
κεῖον ἐνδυμα, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἵνα
δημηγορήσῃ κατὰ τῆς προτάσεως τοῦ Σωσιάδου.
Ὁ Σωσιάδης ἐκλαθὼν τὸν Μῶμον ἐκ τοῦ ἐνδύ-
ματος ἀντὶ τῆς Ἑλληνικῆς, ἠθέλησε ν' ἀποβάλλῃ
αὐτόν· οὗτος ὅμως οὐ μόνον δὲν ὑπήκουσεν, ἀλλὰ
καὶ ἠγόρευσεν εὐγλώττως· ἠγόρευσε δὲ εἰς ὧτα μὴ

ἀκούοντων, διότι ὑπερισχόμενοι οἱ πλείους ἐξέ-
δωκαν ψήφισμα κατὰ τῆς πολυτελείας. Μετὰ τὴν
ἀπόλυσιν τῆς συνελεύσεως ὁ Σωσιάδης ἐλθὼν πρὸς
τὴν ὑποτιθεμένην Ἑλληνικὴν, ἐπιπλήττει καὶ διατάτ-
τει αὐτὴν νὰ μὴ πατήσῃ πλέον εἰς τὴν συζυγικὴν οἰ-
κίαν. Ἀλλ' ὅπως ἠγόρασεν ὅτε ἐπανελθὼν εἰς τὰ ἴδια
εἶδεν αὐτὴν ἐκεῖ. Εὐθύς ἄρχονται νέαι ἐριδες καὶ νέαι
ἐπιπλήξεις, καθ' ἃς ἡ Ἑλληνικὴ πείθει τὸν ἄνδρα αὐ-
τῆς ὅτι εἶναι ὑπνοθάτης, καὶ ὅτι κοιμώμενος ἀπέ-
σπασεν ἀπὸ τῆς χειρὸς αὐτῆς τὸν δακτύλιον ὃν ἔ-
φερον ὁ μετρημειομένος Μῶμος. Μετὰ ταῦτα ἐλ-
θοῦσα εἰς τὴν παρακειμένην οἰκίαν συγκαλεῖ καὶ ἄλ-
λας γυναῖκας, αἱ τινες κοινῇ ψήφω ἐκδίδουσι δόγμα
ἀκυροῦν τὸ τῶν ἀνδρῶν. Ὁ Σωσιάδης ἀναγνώριζεν ἐν
τοσοῦτῳ τὸν Μῶμον, τρέχει μετ' αὐτοῦ εἰς ἀνεύρε-
σιν τῆς συζύγου, καὶ εὐρῶν παρακαλεῖ νὰ ἐπανελθῇ
εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Ἑλληνικὴ ἀπαιτεῖ νὰ
ὑποσχεθῇ προηγουμένως ἐκεῖνος, ὅτι τοῦ λοιποῦ ἔ-
σεται ἐλευθέρω νὰ πράττῃ ὅ,τι καὶ ἂν καταβῇ εἰς
τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, ὁ Σωσιάδης ἀποποιεῖται προ-
τείνων τὸ πρὸ μικροῦ ἐκδοθὲν ψήφισμα· μετ' ὀλίγον
ὅμως κλίνει γόνυ καὶ ἀποτάσσεται τῷ ψήφισματι.
ἔρχονται καὶ οἱ λοιποὶ ἄνδρες ζητοῦντες τὰς ἴδιαις
γυναῖκας, ξυλοκοποῦσι τὸν Σωσιάδην ὡς αἷτιον τῆς
τόσης ἀναστατώσεως, καὶ ἡ σκληροτράχηλος Ἑλλι-
νικὴ, κάμπουσα τὸν αὐχένα, ἐπικαλεῖται τὸ γραφι-
κὸν ῥητόν, « ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα, »
διασαλπίζει ὅτι αἱ γυναῖκες ἔχουσιν ἄδικον, ζητεῖ
συγχώρησιν παρὰ τοῦ ἀνδρός καὶ ἡμερος ὡς ἀρνίον
ἐπανερχεται εἰς τὰ ἴδια.

Τῆς κωμῳδίας ταύτης ὁ σκοπὸς πρόκειται ἐναρ-
γῆς· ὁ ποιητῆς προτίθεται νὰ ψεῖξῃ τὴν ἄμετρον τῶν
γυναικῶν ῥοπήν πρὸς τὴν πολυτέλειαν, νὰ καταδείξῃ
τὴν ἀνάγκην τῆς περιστολῆς αὐτῶν, καὶ νὰ κατα-
κρίνῃ τοῦ ἀνδρικοῦ χαρακτῆρος τὴν ἀσθένειαν. Καὶ
ταῦτα μὲν ἀξίεπαίνα· οἱ τρόποι ὅμως οὗς μετέρχεται
ἵνα φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν, καὶ ἀληθείας, καὶ πιθανό-
τητος καὶ συνεπειᾶς ἀμοιροῦσι. Καὶ πρῶτον τίς ἐστὶν
ὁ Μῶμος ὁ ὑπὸ τὸ ἐνδυμα ἐστιοκόρου εἰσπηδῶν εἰς τὴν
σκηνὴν; Εἶναι πρόσωπον ἀλληγορικόν; εἶναι οἰκειὸς
τοῦ Σωσιάδου ἐπίτηδες μεταμορφωθεὶς; εἶναι ἄλλος
τις ξένος; Κατ' ἀρχὰς αὐτὸς μόνος λέγει ὅτι εἶναι
δημόσιος ὑπάλληλος, ἡ καμινοκαθαριστής, καὶ ἔ-
πειτα ἡμίθεος. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ εἰς τὴν
σκηνὴν, καὶ ἡ δι' ὅλου τοῦ δράματος παρέμβασις
εἰς τὰ τοῦ Σωσιάδου καὶ ἡ ἐνέργεια εἰς πάντη σκο-
τεινὰ καὶ ἀνεξήγητοι. Ὁ Σωσιάδης φαίνεται ἀνή-
κων εἰς ἐγκριτὸν τάξιν τῆς κοινωνίας· πῶς λοιπὸν ὁ
ἐστιοκόρος ἀναβάνει εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ εἰσέρ-
χεται εἰς τὸν θάλαμον ἐν ᾧ ἐργάζεται ἡ οἰκοδέ-
σποινα; Πῶς ὁ Σωσιάδης ἀνέχεται αὐτὸν, καὶ συνο-
μιλεῖ ὡς οἰκειὸς, ὡς ἴσος πρὸς ἴσον, ἐπὶ μακρὸν,

καὶ ἐπιτρέπει νὰ γίνῃ μάρτυς οἰκογενειακῆς διενέ-
ξεως, καὶ ἐξομολογεῖται τὰ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς
συζύγου, καὶ ἀκούει νοουθεσίας, καὶ ἐνεργεῖ προθύμως
αὐτάς; Πῶς ἡ Κ. Σωσιάδου ὑπόσχεται μετὰ τοσαύ-
της ἐπιπολαιότητος πρὸς καμινοκαθαριστήν, ἔμ-
πλεων καπνίας καὶ ἀσβόλης, ὃν πρὸ μικροῦ εἶδεν ἀ-
ναφρίττουσα, ἔρωτα, καὶ δίδει ἐσθῆτα καὶ δακτύλιον,
καὶ παρίσταται εἰς τὴν μεταμφίεσιν αὐτοῦ; Καὶ εἶ-
χε λοιπὸν τοσαύτην πρὸς τὴν πολυτέλειαν κατα-
φορὰν, ὥστε καὶ ἀσυστόλως νὰ καταφρονήσῃ πᾶν
αἰσθημα αἰδοῦς, χάριν μάλιστα ἀνθρώπου πρὸς αὐ-
τὴν ταύτην ἀποτροπαίου καὶ πάντη ἀγνώστου μέ-
χρι τῆς ὥρας ἐκείνης;

Ταῦτα πάντα ἐξελέγχονται καὶ ἄτοπα, καὶ τοῦ
ἀπιθανοῦ ἀπιθανώτερα, ἅμα δὲ καὶ ἄνευ ἀνάγκης
βεβαιωμένα· διότι, ἂν ἀντὶ τοῦ ἐστιοκόρου εἰσῆγγο
οἰκειὸς τις τοῦ Σωσιάδου, ἀντὶ δὲ τῆς παρὰ τῆς Ἑλ-
πινικῆς ἀσέμνου προτάσεως ἐγένετο ἄλλη τις, ἔστιω
καὶ ὑπεμφάνουσα εὐμενὲς αἰσθημα, οὔτε ἡ οἰκονο-
μία, οὔτε τὸ ἀστεῖον τῆς ὑποθέσεως ἤθελον παρα-
βλαφθῇ καθ' ἡμᾶς.

Ἀπ' ἀρχῆς τῆς πρώτης μέχρι τῆς προτελευταίας
σκηνῆς τῆς τρίτης πράξεως ἡ Ἑλληνικὴ δεικνύεται
δεσποτικὴ καὶ ἀνένδοτος, καὶ τοσοῦτον μάλιστα,
ὥστε ἵνα μὴ ὑπακούσῃ τῷ ἀνδρὶ ἀναχωρεῖ καὶ ἀπ'
αὐτῆς τῆς οἰκίας, καὶ μετὰ πολλῆς δραστηριότητος
διεγείρει εἰς στάσιν καὶ ἄλλας γυναῖκας. Προκρίνω,
ἀνακράζει,

« Προκρίνω μὰ τὸ ἄλας στήλη ἄλατος
ἐγὼ νὰ γίνω ὡς ἡ σύζυγος τοῦ Λῶτ
παρὰ νὰ ὑπακούσω. »

Αὐτὴ λοιπὸν ἡ στήλη τοῦ ἄλατος, αὐτὴ ἡ προ-
καλέσασα πρώτη τὸ ψήφισμα δι' οὗ ὠρκίζοντο αἱ
γυναῖκες νὰ μὴ ἐπανελθῶσι πλέον εἰς τὰς οἰκίας τῶν
ἀνδρῶν, αὐτὴ λέγομεν ἡ στήλη τοῦ ἄλατος ἀναλύε-
ται αἴρνης εἰς χλιαρὸν ὕδωρ, ὁμολογεῖ ἀτόπως φε-
ρομένας τὰς γυναῖκας, καὶ ἐξαιτεῖται παρὰ τοῦ ἀν-
δρός συγγνώμην, ὑποθέτετε δὲ πότε; καθ' ἣν ὥραν,
καθ' ἣν στιγμήν ὁ Σωσιάδης ὑπόσχεται νὰ χορηγήσῃ
αὐτῇ τὴν ἐπιούσαν δύο ἐνδυμασίαις τοῦ τελευταίου
συρμού, καὶ πρὸς ταύταις

« Τρεῖς πῆλους δὲ συνάμα, δώδεκα πτερὰ,
ὑποδημάτων ζεύγη δεκατέσσαρα·
δίσπρα πέντε, ἐξ ἀλύσεις τοῦ λαίμου,
ἐξ σάπωνας εὐώδεις τρεῖς ἀνήλια
καὶ χειροκτίων δωδεκάδα . . .
καὶ δύο κρινολίνας εὐρωπαϊκάς,
καὶ ῥιπίδια
τὰς μυίας νὰ διώκῃ τρία τέσσαρα. »

καὶ ὅτε ἐπισφραγίζων τὴν ὑπόσχεσιν πίπτει πρηνῆς
πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ, κατὰ προσταγὴν αὐτῆς ταύ-
της, κλίνει εἰς ἔδαφος καὶ γόνυ καὶ χεῖρας οὕτω πως,

ὥστε ἐφιλοδώρησεν αὐτῷ ὁ Μῶμος τὸ εὐγενὲς τοῦτο ἐπιφώνημα· «Εὐγέ σου, τετράποδον!» Ἡ ἀπότομος καὶ ἀκαριαία αὕτη ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον μετὰπτωσις ἄνευ λόγων ἀποχρώντων καὶ πειστικῶν, καταδεικνύει καὶ τέχνης ἔλλειψιν περὶ τὴν οἰκονομίαν, καὶ χαρακτήρων ἀνωμαλίαν ἀπίθανον. Τὸ δὲ πλέον πάντων τῶν ἄλλων ἄξιον σημειώσεως εἶναι ἡ ἐντελής ἀποτυχία τοῦ σκοποῦ, ὃν δι' ὅλου τοῦ δράματος ἐπιδιώκει ὁ ποιητής· διότι ἡ τυφλὴ συγκατάθεσις τοῦ Σωσιάδου εἰς τὰς ὀρέξεις τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἀτοπωτέρας καὶ παραλογωτέρας ἢ πρὶν, συντελεῖ μᾶλλον εἰς τὸν θρίαμβον τῆς κακίας ἢ πρόκειται ἡ τιμωρία. Δι' ὃ καὶ ἡ κωμῶδια ἐν τῷ τέλει περιέρχεται εἰς σημεῖον πολὺ πλέον ἀξιόμειπτον ἢ ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῆς.

Ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ ὑπνοβασίας εἰσὶν ὅπως ἀνάμυστα. Ναι μὲν ὑπάρχουσιν ἄνδρες πολλὴν πίστιν ἀναθέτοντες εἰς τὰς ἰδίας γυναίκας, ὁ Σωσιάδης ὅμως, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς λοιπῆς αὐτοῦ ἀγωγῆς, δὲν φαίνεται τόσον ἠλίθιος ὥστε νὰ πιστεῖται εἰς τοιαύτας μωρολογίας.

Καὶ τὸ ἐξῆς δὲ εἰθεωρήθη κενὴ ληρωδία·

« Προχθὲς ἐγὼ ἀκόμη εἰς τὸν οἶκόν μου ἐκάθησα νὰ φάγω ἕνα λαγῶν ψητόν, ὃν εἶχα ἀγοράσει τρεῖς δραχμάς· ἀλλὰ ἀκόμη δὲν ἐστράφη, ἀδελφοί, νὰ πτύσω πρὸς τὴν θύραν καὶ ὁ λαγῶς ἐκ τῆς τραπέζης ἐγένετο ἀνάρπαστος. Ἡ σύζυγός μου, κύριοι, τὸν ἔφαγε· τὰ κόκκαλα δὲ μόνον ἄφησ' εἰς ἐμέ. »

Πολυτέλεια λοιπὸν καὶ ἡ ὄρεξις!

Καὶ ἂν μόνον τὰ χυδαῖα ταῦτα καὶ ἄκομψα ἠσπάζετο ὁ ποιητής, ἡ ζήμια θὰ ἦτο ἀπλῶς φιλολογικὴ φαίνεται ὅμως πρεσβύων καὶ περὶ ἠθικῆς ἀρχῆς μὴ συναδούσας πρὸς τὰ κοινῶς παραδεδεγμένα. Εἶδομεν ἀνωτέρω τὰς ἀκόσμους φιλοφρονήσεις τῆς Ἑλληνικῆς πρὸς τὸν Μῶμον· ἀκούσωμεν δὲ καὶ τί περὶ γάμου δογματίζει αὐτὸς οὗτος ὁ Μῶμος, ὁ διαδραματίζων πρόσωπον διδασκάλου κοινωνικῆς ἀναπλάσεως (1).

« Χάχ! πόσα εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν κανεὶς μανθάνει,

(1) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ὁ εἰσηγητὴς εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰς σημειώσεις πάντων τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς· ὡς πρὸς τὰ προτιμηθέντα ὅμως παρὰ τοῦ μειοψηφῆσαντος δύο ποιήματα, παρηκολούθησεν εὐλαδέστερον εἰς τούτου τὰς παρατηρήσεις, στιγματίζων ἰδίως τὰ ἀνωτέρω ὡς ἀντικεινωικά. Ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ τῆς κωμῶδιος οὐδεὶς κατέκρινεν αὐστηρότερον αὐτοῦ, στήλιτεύσαντος πολλοῦ ἰδιοχειρῶς καὶ αὐτολεῖται τὰ πλεῖστα τῶν ἐμπεριεχομένων ὡς «ἐπίθανα, ἀνούσια, ἀνάρμοστα, ἀτοπα, ἀντιφατικά, ὑπερβολικά, ἀναρμόστους ἔχοντα παραβόλας,» ἅμα δὲ καὶ τὴν ἔλλειψιν τῆς τέχνης, καὶ τὴν ἄγνοιαν τῆς γλώσσης, καὶ αὐτὰς ἐπὶ τὰς ἀνορθογραφίας καταδείξαντος, ὅπως ἔπραξε καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ποιημάτων. Ἄνευ τῆς ἀξιοπαίτου ταύτης ὑπομονῆς, ὁ εἰσηγητὴς οὐδέποτε ἤθελεν ἐπιχειρήσει ὅ,τι καὶ ὁ Γαληνὸς ἔλεγεν· «ὡς ἀπὸ τῆς τερβρεύσεως ὑπὲρ λέξεων καὶ φράσεων.»

ὡς ἔτσι νὰ γηράσῃ· Ἐάν κανεὶς θελήσῃ, τί βλέπει τί ἀκούει γελῶσα καθ' ἡμέραν ὑπ' ὄψιν τοῦ νὰ λάβῃ καὶ μ' ὅλα νὰ γελάσῃ καθάρσια τῶν ὄντι δριμύτερα δὲν θέλει τὰ ἔντερά του ἐξῶ ὁ γέλως νὰ πετάξῃ. Ὡς δεῖγμα δὲ τοῦ λόγου σὰς φέρω τὰς ἐγγάμους. «Ἄν σήμερον κανένα σύζυγον ἐρωτήσῃς — αἱ! φίλε, δὲν μοῦ λέγει πῶς μὲ τὴν σύζυγόν σου περᾶτε τὰς ἡμέρας; — ἄχ! ἀδελφε. Ὁ! ἀκούσῃ: νὰ σοῦ εἶπῃ ἀμέσως· κατηραμέν' ἡ ὥρα ὁπόταν εἰς τὴν βράχιν γυναῖκα ἐφορτώθῃ με τόσας ἀπαιτήσεις. Σήμερον θέλει τοῦτο τὴν αὐριον τὸ ἄλλο, ἐγὼ κάθε ἡμέραν πληρώνω κ' ἐξοδούω. Τὸ λέγει καὶ ἐν τούτοις ὁ ἴδιος κατόπιν τρέχει νὰ προμηθεύσῃ ὅ,τι ἡ σύζυγός του ὀρέγεται καὶ θέλει» κλ.

Καὶ τῆς γλώσσης δὲ ἔχει μετρίαν γνώσιν ὁ ποιητής· καὶ ἐνῶ περὶ τὸ στιχορνεῖν δὲν στερεῖται εὐχερείας, αἱ ἀκουρολεξίαι, αἱ ζηνικαὶ φράσεις, αἱ ἀσυνταξίαι, αἱ διάστροφοι ἔνοιαι, αἱ ἀναρίθμητοι ἀνορθογραφαὶ οὐδετεροῦσι καὶ τοῦτο τὸ πλεονέκτημα (1).

(1) Δύνασθε ν' ἀναπαυθῆτε εἰς ἐμὲ (compter sur moi). Νὰ μᾶς ἀνεγείρῃ ἀπὸ τὰς ἐργασίας μας. Σείονται τὰ νεῦρα. Παίζουσι αἱ φλέβες. Ἐκ τῆς Ἑλλάδος καταργεῖται. Πρόγευμα (ἐν ὄψι μεσονυκτίου.) Σὰς λαμβάνω ἐγκαθῆς (ἡ engagée δὲν λαμβάνεται). Ἀνέλυσον ὁ πάγος κ' ἔγειν' ἔλαιον (εὐεργετικὴ ἢ ἐφύρσις!). Εἰς τὸν φακὸν προσπίπτεις τῆς καρδίας μου. Καταπορᾶ θολῶναι τὸ αἷμα κατὰ γυναικῶν. Ἄφετε τὸν πυρετὸν (ὁ πυρετὸς δὲν ἀφίνεται ἀλλ' ἀφίνει). Ἐγὼ εἶμ' ὄμφαξ (λέγει ὁ Σωσιάδης πρὸς τὴν μετανοοῦσαν σύζυγον). Καὶ ἕτερα ὑπερβατὰ καὶ ἀσυντακτα, οἷον·

« Δὲν ἔνοιετέ ὅτι ὑπανδρὸς γυνῆ ποσῶς δὲν σὰς συμφέρει οὔτε σὰς τιμᾷ τὸν οἶκόν σας τὴν νύκτα νὰ ἀφίνετε.» Καὶ « Πλὴν οὐδὲ χορεύτρια καμμία βλέπω νὰ προσέρχεται ἰδῶ. »

Καὶ τὰ ἀπὸ ταῦτα·

« Τὸ σ' ἀγαπῶ, κυρία, ὡς ὁ οἶελος εἰς τῶν ἀνδρῶν τὴν γλώσσαν πλείε πάντοτε. » Καὶ « Τὸ πρόσωπόν μου μάλιστα ἐπίστους κ' εὐθὺς οἱ δύο ὀφθαλμοί μου ἠνεώχθησαν ὡς ἄνθη παπαρούνας ὀλοστρόγγυλα. » κλ.

Ἐκτοτε. Ἐργαλίω. Σπουδαιότητα. Ἰδατε (ἀντὶ ἀορίστου πολλῶν). Ἄλυσον τὴν δικαιοσύνην. Πήχυν. Ἐνδεκα. Τεχνιτά. Ἡμεῖς. Ἐντιμώτερον. Φαίνεται. Καννάβιος. Εἶπα. Ἐκοίτησαν. Ἐδεμόνισε. Ἐχῶμεν. Ἐφαρμάσωμεν. Φύλον. Νὰ ἐμμεῖνομεν. Κόριζαι. Δὲν ἀκούωμεν. Καὶ σῶζωμεν. Ἀμφοτέρωθεν. Μέλλει (ἀντὶ μέλει πολλάκις). Βλάκεις. Εὐλογησία. Ἐνοχλήθη. Ἀποκρύνονται. Νὰ ὀμνῆται. Ἐντραίπεσθε. Νὰ ἐνδύσασθε. Ὅποταν ἐγειρόμεθα. Νήψυ. Τόχοι. Ἀλέσως. Ἐφθινωτέραν. Ἐσπένεται. Τὰ Ρό. Ἀλλάντες. Πλήξῃς μ' ἔρχετα. Μὲ ἰδρωσεν (ἦτοι μοὶ προεβήνησεν ἰδρῶτα). Ἀλληλενδέτα ὡς οἱ ἀλλάντες κλ. κλ. κλ.

Περὶ δὲ τῶν ὑπολειπομένων δύο κωμῶδιων, ἦτοι τοῦ Γάμου ἕνεκα βροχῆς καὶ τῆς τοῦ Γαμβροῦ πολιορκίας, θέλομεν διαλάβει ἐν ταύτῳ, διότι καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ δελτίου ὑπεβλήθησαν, καὶ διότι κοινὸν ἔχουσι τὸν πατέρα, πολλὰ ἔχουσι καὶ τὰ κοινά.

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ γάμου ἕνεκα βροχῆς εἶναι ἀπλουστάτη. Μετὰ χορὸν costumé, κατὰ τὸν ποιητὴν, συγκροτηθέντα τὸ 1865 ἔτος ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς χήρας Σοφίας Ζηλείδου, καὶ διαρκέσαντα μέχρι τῆς τρίτης ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἡ οἰκοδόποινα ἔστειλε τὴν ὑπηρετίδα Κατερίναν ἵνα ἐτοιμάσῃ τὴν κλίνην αὐτῆς. Ἐνῶ δὲ ἀπῆρχετο ἡ γραῖα εἶδε πρόσωπον ῥίνα ἔχον ὑπερμεγέθη, καὶ φοβηθεῖσα καθ' ὑπερβολὴν ἀφῆκε κραυγὴν τρομερὰν, ἣν ἐπανελάθε τρομερωτέραν ὅτε προχωροῦσα προσέκοψεν εἰς σῶμα κοιμημένου. Τρέχει ἡ Σοφία καὶ βλέπει ἄγνωστόν τινα μάλιστα ἀνανήψαντα ἀπὸ τοῦ ὕπνου· ἐρωτήσασα δὲ μανθάνει ὅτι ὀνομάζεται Πιπίλης, ὅτι ἦτο προσκεκλημένος εἰς τὸν χορὸν, καὶ ὅτι ἄγνωστος ὢν εἰς τὴν καλέσασαν, ζένος δὲ καὶ πρὸς πάντας σχεδὸν τοὺς ἄλλους, ἀπεχώρησεν εἰς γωνίαν ὅπου ἀποβαλόντα τὴν μεγαλόρρινον προσώπιδά κατέλαθεν αὐτὸν ὕπνος.

Τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς διάλογον, μετὰ τὸ τέλος οὗ τινος ἠτοιμάσθη ν' ἀναχωρήσῃ ὁ Πιπίλης. Ἀλλ' ἀφῆνης ἠκούσθη βροχὴ τοσοῦτῳ ῥαγδαία, ὥστε καὶ αὐτὸς ἐδυσκολεύετο νὰ καταβῇ εἰς τὸν δρόμον, καὶ ἐκείνη ἐλυπεῖτο ν' ἀποπέμψῃ τὸν ζένον. Ἀλλὰ πῶς νὰ διανυκτερεύσῃ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς, χήρας καὶ νέας, ἀφοῦ μάλιστα ὁ ὑπηρετὴς Διονύσιος μεθυσθεὶς ἐκ τοῦ θερμοῦ οἴνου (vin chaud) ἐκοιμάτο ὡς τεθνεώς; Ἀπεφασίσθη λοιπὸν, μετὰ πολλοὺς δυσταγμοὺς τῆς οἰκοδοσοῖνης, νὰ ἐξαπλωθῇ ὁ Πιπίλης ἐπὶ ἀνακλίντρον, αὕτη δὲ μεταβάσῃ εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτῆς ἔκλεισεν ἐπιμαλῶς τὴν θύραν. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὴ δυνάμενος νὰ κοιμηθῇ, εἶτε διότι ἦτο ξηρὸν τὸ στρῶμα, εἶτε δι' ἄλλον λόγον, κατέλιπε τὸ ἀνάκλιτρον, καὶ ἐλθὼν πρὸς τὸ παράθυρον ἤνοιξεν ἵνα παρατηρήσῃ ἂν ἔπαυσεν ἡ βροχὴ. Αἶφνης ὅμως φωνή τις ἐκ τῆς ἀντικρῆς οἰκίας προσηγόρευεν αὐτόν. Ἡ προσηγορία μετεβλήθη βαθμηδὸν εἰς διάλογον ὀπωσοῦν ἔντονον, ὃν ἀκούσασα ἡ Σοφία ἤλθε νὰ μάθῃ τί τρέχει. Ὅτε δὲ εἶδεν ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον ἤρρισε νὰ δούρευται, διότι μετὰ τινος ὥρας θὰ διελαλεῖτο ἀνὰ πάσας Ἀθήνας ὅτι νέος ἀνὴρ διενυκτέρευσε παρ' αὐτῆς. Καὶ τῶνόντι τὸ πρᾶγμα κατῆντα σπουδαιότατον, καθόσον ὁ ἀπέναντι ἐκεῖνος ἐρώμενος τῆς Σοφίας κατεσκόπευεν αὐτήν, ἀπειλήσας μάλιστα τὸν Πιπίλην ὅτι καὶ θέλει δημοσιεύσει τὸ πρᾶγμα διὰ τῶν ἐφημερίδων. Ἐξήτηθη λοιπὸν τρόπος θεραπείας, ὅστις καὶ εὐρέθη

ἐπὶ τέλους, ὁ ἐξῆς ἡ Κ. Σοφία Ζηλείδου μετεσκευάσθη εἰς Κ. Σοφίαν Πιπίλην, καὶ ἀνοιγέντος τοῦ παραθύρου προσεκήθη ὁ ζηλότυπος γείτων εἰς τὸν γάμον, μέλλοντα νὰ τελεσθῇ τὴν προσεχῆ Κυριακῆν.

Τὸ κωμικὸν τοῦτο δράματιον σκοπὸν μὲν ὀριζόμενον δὲν ἔχει· ἀλλ' ἂν δὲν ἔχει ἕνα βάλλει ὅμως πολλοὺς διὰ περιπετειῶν ἀλλεπαλλήλως γεννωμένων, καὶ οὕτω ἀδιάστως ἀρμοζομένων πρὸς τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν, ὥστε ἐνῶ προχωρεῖ ἀπροσκόπως πρὸς τὴν λύσιν, ἐξακοντίζει ὑπολανθάνον σαρκασμοὺς καὶ πρὸς τοὺς προσκλιόμενους ἀνθρώπους ἀγνώστους αὐτοῖς, καὶ πρὸς τοὺς δεχομένους τὰς τοιαύτας προσκλήσεις, καὶ πρὸς τοὺς τραγελαφικῶς ἐπιπάσσοντας γαλλικὰς λέξεις ἐπὶ τὴν ὀμιλίαν, καὶ πρὸς τοὺς ὀλοκλήρους νύκτας σπαταλῶντας εἰς εὐθυμίας, καὶ πρὸς τοὺς ἀδεξίως ἀπομιμουμένους τὰ ζένα, καὶ πρὸς τὸ ἐπιπόλαιον τῆς γυναικείας ἀγωγῆς, ἣν πολλοὶ ἐκλαμβάνουσιν ἐντελῆ ὀσάνης κόρη ψελλίζη λέξεις ζένας, ἡ σπαράττη τὰ ὠτα δι' ἀμούσων τινῶν φθόγγων καὶ καθιζῆς. ἔχει δὲ τὴν διάλογον ζωηρὸν, τὸν στίχον γλαφυρὸν καὶ βέοντα εἰ καὶ ὁμοιοκατάληκτον, τὸ λεκτικὸν εὐκρινὲς καὶ ἀνεπιτήδευτον, ἰδιάζον εἰς ἕκαστον τῶν προσώπων κατὰ τὴν τάξιν αὐτοῦ, καὶ κωμικὸν ἄλλας ἀπαραμείωτον. Οὐδὲν τὸ ἐξηρημένον ἢ ὀχληρὸν ἐν τῷ ἀνθυλλίῳ τούτῳ ἡ πλοκὴ ἀναβλαστάνει ὡς εἰπεῖν αὐτοφυῆς κατὰ τὴν πρώτην μεταξὺ τῆς οἰκοδοσοῖνης καὶ τοῦ ζένου συνάντησιν, ὅτε αὐτὸς μὲν νομίζει τὴν Σοφίαν εὐπρόσωπον καὶ χαρίεσσαν, ἐκείνη δὲ τὸν Πιπίλην εὐφυᾶ καὶ εὐπρεπῆ τὸ ἦθος. Ὡσαύτως φυσικὴ ἐπέρχεται καὶ ἡ λύσις· ἡ μὲν Σοφία ταραττεται καὶ ἀδημονεῖ ἐνθυμουμένη ὅτι θέλει συκοφαντηθῆ, καὶ ὅτι ἀδικῶς θέλει διασυρθῆ τὸ ὄνομα αὐτῆς· ὁ δὲ Πιπίλης, ἀναλογιζόμενος τὸ ἀκροσφαλὲς τῆς θέσεως εἰς ἣν ἔμελλε νὰ περιέλθῃ ἕνεκα αὐτοῦ ἡ τιμὴ χήρας γυναικὸς, μίαν καὶ μόνην βλέπει ἐντιμὸν θεραπείαν, τὴν ἀρμογὴν αὐτῶν πρὸς γάμου κοινωνίαν. Ἀλλὰ πῶς νὰ διατυπώσῃ τὴν ἰδέαν ταύτην τοσαύτης ἐπικρατούσης σπουδῆς; Ἄρχεται λοιπὸν παρενέειρων ἐπιτηδείως μεταξὺ τῆς διηγήσεως τῶν διατρεξάντων καὶ τινὰ ἐμφαντικὰ, οἷον·

« Ἐβλεπα κάτι ἔντιμα μαγνητικὰ, ... ὠραῖα » πλήρη ἐκστάσεως. . . »

καὶ ζητῶν νὰ προδιαθέσῃ τὴν Σοφίαν, ἥτις ὅμως περὶ μόνης τῆς ἰδίας τιμῆς φροντίζουσα καὶ ἐπέπληττεν αὐτὸν ὡς ἄκαιρα λέγοντα. Ἀλλ' ὁ Πιπίλης ἐπιμένει· καὶ ὅτε ἔμαθεν ὅτι ὁ ἄγνωστος ἐκεῖνος συλλαβὸν πρὸ πολλοῦ ἔρωτα πρὸς τὴν Σοφίαν ἐπολιόρκει καὶ κατεσκόπευεν αὐτήν, νομίσας τὴν ὥραν κατάλληλον πρὸς σαφεστέραν ἐξήγησιν, ἀνεφώνησεν·

« Ἄ, αἱ! καταλαβάνω! Ζηλιάρης εἶν' ὁ κύριος, καὶ μὲ τὸ παραπάνω »

μέ εἶδ' ἔδω' κ' ἐθύμωσεν· ἡ ἀτυχὴς ἀγάπη
τοῦ ταλαιπώρου εἰς χολὴν καὶ ὄξος μετατρέπη,
κ' ἐχύθη ὅλη φοδερὰ κατὰ τῆς κεφαλῆς μου! . .
ἐνόησα . . ὁ κύριος εἶναι ἀντεραστὴς μου.»

Καὶ ἡ Σοφία

« Ἀντεραστὴς σὰς! νὰ καὶ σὰς ἐκόλλησεν ἡ νόσος;
ἢ μὴ σὰς ἐσκανδάλισεν ὁ ἔρωσ τοῦ ὁ τόσοσ
καὶ θέλετε νὰ παίξετε τοῦ γείτονος τὸ μέρος;

Ἐνταῦθα ἀρχεται ἡ λύσις ἡ ἐπαγαγοῦσα τὴν κα-
ταστροφὴν, ἣν θέλει προτιμήσει ἴσως ν' ἀκούσῃ παρ'
αὐτοῦ τοῦ στόματος τοῦ ποιητοῦ τὸ ἐντιμον ἀκροα-
τήριον.

ΠΙΠΙΑΗΣ.

« Τί νὰ σὰς πῶ; κολλητικὸς μὲ φαίνεται ὁ ἔρωσ
μου ἀνοιξε τὴν ὄρεξιν . . . κ' ἐγὼ ζηλεύω τόρα!

ΣΟΦΙΑ.

Ἀφίσατε τὰ χωρατὰ· εἶναι κακὴ ἡ ὥρα!
Κυττάξατε τί φοδερὰν συνέπειαν θὰ ἔχῃ
αὐτὴ ἡ τρέλλα . . .

ΠΙΠΙΑΗΣ.

Ἄχ, ἐὰν δὲν ἔπαυε νὰ βρέχῃ,
τὰ πράγματα διάφορα, κυρία μου, θὰ ἦσαν
κυττάξατε μία βροχὴ τί κάμνει!

ΣΟΦΙΑ (πρὸς ἑαυτήν).

Μὲ τί λύσαν
θὰ φλυαρήσῃ αὐριον, τὸ πρᾶγμα μεταβάλλων!
Τίς οἶδε τί θὰ νὰ εἴπῃ ὁ τὸν ἕνα καὶ ὁ τὸν ἄλλον!
— Πολὺ δυσάρεστος αὐτὴ θὰ ᾔν' ἡ ἱστορία.

ΠΙΠΙΑΗΣ.

Ἔχετε δίκαιον, ἀλλὰ . . . δὲν εἶναι θεραπεία;

ΣΟΦΙΑ.

Τί θεραπεία; εὑρετε, σκεφθῆτε, σοφισθῆτε . . .

ΠΙΠΙΑΗΣ.

Θαῖρῶ πῶς κατὶ ἡμπορεῖ νὰ γείνη . . .

ΣΟΦΙΑ.

Τί;

ΠΙΠΙΑΗΣ.

Σταθῆτε, Σταθῆτε . . . (Σκέπτεται, Ἐνόησε βλέπει πρῶτον
πρὸς τὴν Σοφίαν).

ΣΟΦΙΑ (βλέπουσα πλαγίως τὸν Πιπίλην).

Εἶναι μέσον ἔν, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐσχάτων . . .
καὶ ἔτσι ἐξαφνα . . . εὐθύς; ποτέ! — τῶν ἀδυνάτων!

ΠΙΠΙΑΗΣ.

Ἄ! μ' ἔρχεται μία καλὴ καὶ φαινή ἰδέα.

ΣΟΦΙΑ.

Εἰπέτε τὴν καὶ γρήγορα.

ΠΙΠΙΑΗΣ.

Εἶναι πολὺ ὠραία,
ἀλλὰ . . .

(Βλέπων μετὰ περιπαθείας τὴν Σοφίαν)

δὲν ξεύρω . . . δύσκολον θὰ σὰς φανῇ τὸ βῆμα
καὶ δὲν πιστεύω. Πλὴν ἐὰν ἤθελατε . . .

ΣΟΦΙΑ.

Ἄχ! κρίμα

ἴστο πνευμά σας.

ΠΙΠΙΑΗΣ (σκέπτεται).

ΣΟΦΙΑ.

Τί σκέπτεσθε; πρέπει νὰ τελειώσῃ
οὕτως ἢ ἄλλως τὸ κακόν.

ΠΙΠΙΑΗΣ.

Ἐξοδος μία μόνη
ὑπάρχει, ὅμως δὲν τολμῶ καὶ νὰ σὰς τὴν προσφέρω.

ΣΟΦΙΑ.

Καὶ τί φοβείσθε; λέγετε.

ἡ ΦΩΝΗ (ἀπὸ τὸ βῆθος τῆς σκηνῆς)

Κυρία! σὰς συγγαίρω

διὰ τὴν ἐκλογὴν!

ΣΟΦΙΑ.

Ἰδοῦ, αὐτὸς φωνάζει πάλιν!

ΠΙΠΙΑΗΣ.

Κυρία μου, δὲν εὐρηκα, φεῦ! θεραπεῖαν ἄλλην.

ΣΟΦΙΑ.

Πέτε τὴν πρώτην σας, ἀφοῦ δὲν ἔχομεν ἐτέραν.

ΠΙΠΙΑΗΣ.

Ἀκοῦτ' αὐτὸς ὁ ἀθλιὸς τί λέγει ἐκεῖ πέραν;

ΣΟΦΙΑ.

Ἀκοῦτε ἂν τὸν ἤκουσα;

ΠΙΠΙΑΗΣ.

Λοιπὸν — μὲ συγχωρεῖτε —

(μετὰ δειλίας)

μὲ δίδετε τὴν χεῖρά σας;

ΣΟΦΙΑ.

Πῶς; τόρα ἐννοεῖτε,

ἢ διὰ πάντοτε;

ΠΙΠΙΑΗΣ.

Αὐτὸ, κυρία μου, δευτέρα

εἶναι ὑπόθεσις,

ΣΟΦΙΑ (τείνοῦσα αὐτῷ τὴν χεῖρα)

Ἰδοῦ.

ΠΙΠΙΑΗΣ (λαμβάνων τὴν χεῖρα τῆς

Σοφίας καὶ πορευόμενος εἰς τὸ παράθυρον, οὗ τινος ἀνοίγει
τὰ παραπετάσματα)

καὶ πάλιν.

Η ΦΩΝΗ.

Τόρα λέγουσιν ὁ κόσμος καλημέρα,

διότι ἐξημέρωσε.

ΠΙΠΙΑΗΣ.

Merci διὰ τὸ νέον.

Ἄλλ' εἶναι ἀδιάφορον νομίζω τὸ σπουδαῖον
εἶν' ἄλλο, καὶ παρακαλῶ ἠσύχως νὰ μ' ἀκούσῃ
τὸ εὐερέριστόν σας οὗς. Ἡ γείτων σας κυρία
Ζηλείδου καὶ ὁ δούλος σας Πιπίλης σὰς καλοῦσι
τὴν προσεχῆ κυριακὴν ἴστοὺς γάμους των,

Η ΦΩΝΗ.

Ἰγεία!

ΣΟΦΙΑ.

Πλὴν, κύριε . . .

ΠΙΠΙΑΗΣ (πρὸς τὴν Φωνὴν)

Εὐχαριστῶ καὶ στὰ δικά σας!

ΣΟΦΙΑ.

Ὅμως . . .

ΠΙΠΙΑΗΣ.

Κυρία μου, τὸ εἶδατε, δὲν ἦτο ἄλλο: δρόμος.

Ἡ δὲ τελευταία, ἡ ἐπιγραφομένη Γαμβροῦ πο-
λορχία, ταύτην ἔχει τὴν ὑπόθεσιν. Νέος τις Κω-
στάκης τὸ ὄνομα, ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐκ τῆς Δυ-
τικῆς Εὐρώπης, ὅπου εἶχεν ἀποδημήσει χάριν σπου-
δῆς, ἠράσθη τῆς ἀνεψιᾶς Λυκίδου τινός, φίλου τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ δὲν συγκατετίθετο ὅμως καὶ νὰ νυμ-
φουθῇ αὐτὴν πρὶν ἢ διορισθῆ, ὡς ἠζῆσε, καθηγητῆς·
ἀλλὰ πολιορκηθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ τῆς ἐρωμένης αὐ-
τοῦ καὶ ἄλλων τινῶν περιστάσεων ἐνέδωκεν ἐπὶ τέ-
λους. Διηρμόσατο δὲ ταῦτα ὁ ποιητὴς ὡς ἐξῆς·

Ἐκ τῶν ἐννέα προσώπων τοῦ δράματος ἐμφανί-
ζονται τὰ ἔξ ἐν τῇ πρώτῃ πράξει, ἦτοι ὁ πατήρ
τοῦ Κωστάκη Διαμαντῆς, ἡ μήτηρ Χρυσῆ, ὁ Κω-
στάκης αὐτός, ὁ Λυκίδης, μία προζενήτρια Κυρὰ
Ἀνέμη, καὶ εἷς ὑπηρετὴς, ὧν ἰχνογραφοῦνται οἱ χα-
ρακτῆρες καὶ προεικονίζονται τὰ περὶ αὐτῶν.

Ὁ Διαμαντῆς, ἐμπορευόμενος πρότερον ἐν Πειραιεῖ,
ἐπλούτησεν ἐπὶ τῆς ἀγγλογαλλικῆς κατοχῆς τροφο-
δοτῶν τοὺς ξένους· σήμερον δὲ πάσχων δεινοὺς ρευ-
ματισμοὺς, ὧν τὴν ὑπαρξιν ἐνθυμεῖται ὡς ἐπὶ τὸ
πλεῖστον ὁσάκις πρόκειται ν' ἀποδιώξῃ δυσάρεστον
τινα ἀνάμνησιν, ἢ ν' ἀποφύγῃ ἀπόκρισιν ἐπίσης δυ-
σάρεστον, καὶ ἀναγκαζόμενος νὰ οἰκουρῇ, μίαν μό-
νην εἶχε παραμυθίαν, τὸν Λυκίδην, φέροντα ἐφημερί-
δα; καὶ εἰδήσεις καὶ παιζόντα μετ' αὐτοῦ κοτσίναν.
Ἦτο δὲ καὶ φιλάργυρος, καὶ ἐπεπόθει τὰ ἀρχαῖα
κέρδη, ἅτινα, ὡς ὑπεμφαίνεται, δὲν εἶχον τὴν πη-
γὴν πολλὰ καθαρὰν, διότι ἠκούσθη ποτὲ ἐπιφωνῶν

« Χὰ, χὰ, τί γίδα τοὺς ἐτάγισα τοὺς κύρ
Ἰγγλέζους! ἄ! ἀκόμη θὰ τὴν ἔχουσε εἰς τὸ στομάχι.»

Ἡ Χρυσῆ εἶχεν ὅλως διάφορον τὸ ἦθος· ὀργίλος,
τυραννικὴ καὶ δύστροπος, ἀκαταπαύστως βροντώσα
καὶ ποιοῦσα ὕδωρ, κατεσπάραττε τὸν πρῶτον Δια-
μαντῆν, ὅστις ὅμως ἠνείχετο αὐτὴν ὡς ἄλλος φιλό-
σοφος τῆς ἀγορᾶς, σιωπῶν καὶ ὑποτασσόμενος. Ἐ-
μίσει δὲ καὶ τὸν Λυκίδην, φοβουμένη ὅτι ἐθώπευε
τὸν Διαμαντῆν ὅπως δώσῃ εἰς νόμφην τῷ Κωστάκῃ
τὴν Λίζαν, ἣν, στερουμένην καὶ προικὸς καὶ γένους,
ἀπειστρέφειτο ἐπίσης, ἐνῶ ἐκεῖνη ἐσεμνόνετο ἐπὶ τῇ
εὐγενεῖα τοῦ ἰδίου πατρὸς, ὑπάρξαντος σιτεμπόρου.
Τοῦ ἀνδρογύνου τούτου οἱ ἀντίθετοι χαρακτῆρες ὑ-
ποτυποῦνται κατὰ πρῶτον, ὅτε ὀργισθεῖσα ἡ Χρυσῆ
πρὸς τὴν ὑπηρετίδα, εἰσηλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ
ἀνδρὸς ἀσθμαίνουσα καὶ ἀναφωνοῦσα·

« Ἄ! ἄ!

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ.

Τί ἔχεις πάλιν, ἀδελφί;

ΧΡΥΣΗ.

Ἰδὲς ἐκεῖ ἐρώτησιν; τί ἔχω; καὶ τί ἤθελες
νὰ ἔχω δὲν μὲ λέγεις;

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ.

Ἐγὼ; Θεὸς;
φυλάξοι! τίποτε, ψυχὴ μου ἐρωτῶ
ἀπλῶς, διότι βλέπω πῶς συγχίσησθε. . .

ΧΡΥΣΗ (εἰρωνικῶς).

Κ' ἐνδιαφέρεσαι μὴν πάθω;

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ.

Βέβαια

τί ἄλλο.

ΧΡΥΣΗ.

Κ' ἔχεις ἐξοδα καὶ ἰατροῦς,
κ' ἰατρικά.

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ.

Ἄ! ἔχεις πάλιν ὄρεξιν.

ΧΡΥΣΗ.

Μὴ δὰ ἤξεύρεις ἄλλο τίποτε νὰ πῆς;
Ἐμένα τί σὲ μέλει; — βέβαια! καρφί
σοῦ καίεται; τὰ ἔχεις ὅλα ἐτοιμα
ἄς σκάξ' ὁ ἄλλος! ἄς κατασυγχίσηται!
Ἐσεῖς οἱ ἄνδρες εἴσθε πέτραις μοναχαῖς!

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ.

Πέτραις ἀλήθεια! ἔχεις δίκαιον ἔς αὐτὸ,
ἀλλῶς θὰ ἐσκοῦσαμε σὰν τὰ κουκιά. . .

ΧΡΥΣΗ.

Ὅριστε λόγια! ὠρσε ἄνδρας μάλαγμα!
Ἐμένα ἡ καρδιά μου αἰματόνει, καὶ . . .
Θεὸ μου, ἄχ! τὰ νεῦρά μου! . .

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ (καθ' ἑαυτόν).

Τὰ νεῦρά της!

αὐτὸ ἀκόμη ἔλειπε!

(Μεγαλοφώνως)

Μὰ Χριστιανῆ,

ποιὸς σοῦ εἶπε νὰ συγχίσησαι, χωρὶς
κανέναν λόγον. . . ποιὸς σοῦ πταίει;

(Βλέπει τὴν Χρυσὴν προσποιουμένην τὴν λειπόθυμον) κτλ. »

Ὁ Κωστάκης, φιλόγελως καὶ κοῦφος, σπουδάζων
μᾶλλον περὶ τὴν Λίζαν ἢ περὶ τὰ γράμματα αἰ ἠζῆ-
ου νὰ διδάξῃ, ἐβόρεπεν ἐναντίον τῶν ἐξῆων τοῦ πα-
τρὸς πρὸς τὰς δαπάνας καὶ τὴν πολυτέλειαν· ἐπειδὴ
δὲ καὶ εἰς χρεὴ ὑπέπιπτεν, ἐδαψιλεύετο φιλοφροσύ-
νας καὶ περιποιήσεις πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὅπως
δι' αὐτῆς ἀποσπάσῃ χρήματα. Ἐννοία σου, ἐλεγέ ποτε
αὐτὴ ἀγνακτοῦσα κατὰ τοῦ ἀνδρὸς,

« Ἐννοια σου, μητέρα μου,

ὁ γοῖός σου σ' ἐννοεῖ καὶ τὸ καθήκον τοῦ
γνωρίζει . . . . . Ἐγὼ

ποῦ εἶδα κόσμον ξένον καὶ ἐγνώρισα
τόσους πολιτισμένους τόπους, ἔμαθα

ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ αὐτὸ νὰ ἐκτιμῶ
τὸ γυναικεῖον φύλον ὅπως πρέπει. Τί θαῖρῆς,

καλὴ μητέρα; εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ
εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ παντοῦ οἱ ἄνθρωποι

νά σᾶς ὑπερτερῶμεν, ἀφοῦ μάλιστα εἴσθε πολὺ ἀνώτερά μας εἰς πολλὰ, κτλ.»

Καὶ ὅτε ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα εἰπὼν ἐξήγειρε τῆς μητρικῆς φιλοστοργίας τὰ αἰσθήματα, ὡς εἰ προσέβαλέ τι αἰφνης τὴν μνήμην αὐτοῦ, «ἄ!» ἀνεφώνησεν·

«Ἄλθ' ἴθι, εἶδες . . . καὶ τί ἤθελα . . .
(Σκέπτεται) ἄ, ναί! . . .»

Μήπως ὁ βράπτης ἔστειλε λογαριασμόν;

ΧΡΥΣΗ.

Δὲν ξεύρω· ἴσως· διὰ τί;

ΚΩΣΤΑΚΗΣ.

Μὲ πρῶγεται

Μιὰν ἐβδομάδα τώρα, καὶ δὲν ἤθελα νὰ τὸν ὀφείλω· μὲ στενοχωρεῖ πολὺ, καὶ, ξεύρεις, μητερίτσα, ἄξιοπρεπὲς δὲν εἶναι δι' ἀνθρώπους ὡς ἐμέ . . .»

ΧΡΥΣΗ.

Καλὲ

Παιδί μου, ἔχει λόγον; πόσα εἶνε;

ΚΩΣΤΑΚΗΣ.

Μὰ,

Νομίζω τριακόσια εἴκοσι δραχμαί . . .»

ΧΡΥΣΗ (μειδιῶσα).

Παραλυμένε . . . εἰς τὰ λούσα τὸ ῥόδι, φες,

ΚΩΣΤΑΚΗΣ.

Λούσα; δὲν εἶναι πρᾶγμα νὰ τὸ λές, ἀφοῦ ἤξεύρεις πόσον εἶμαι οἰκονόμος· πλὴν ἔμπορὸς μαζὶ σου νὰ εὐγαίνω ἀπρεπῶς ἐνδεδυμένος;

ΧΡΥΣΗ.

Ὅχι βέβαια

ΚΩΣΤΑΚΗΣ.

Λοιπὸν

ΧΡΥΣΗ.

Ἄ! χωρατεύω! δά!

Ὁ Λυκίδης ἓνα μόνον σκοπὸν ἔχων, τὸν μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Διαμαντῆ γάμον τῆς Λίτζης, ἀγωνίζεται νὰ φανῇ εὐάρεστος αὐτῷ, καὶ ἀναζητεῖ τρόπον ἵνα φανερώσῃ τὴν ἰδίαν ἐπιθυμίαν, μὴ τολμῶν φαίνεται διὰ τὴν ἔλλειψιν προικὸς, νὰ υποβάλλῃ ἀμέσως τὴν πρότασιν. Ὅτε δὲ ποτε εὗρε τὸν πρῶτον ἔμπορον τοῦ Πειραιῶς ἀδημονοῦντα κατὰ τῆς γυναικὸς καὶ μακαρίζοντα τὸν φίλον αὐτοῦ ἀπολαύοντα τῶν περιποιήσεων τῆς ἀνεψιᾶς, νομίσας ἀρμοδίαν τὴν ὥραν ἀπεκρίθη·

«Τί νὰ σοῦ εἶπω, ἀδελφέ; εἶναι καιρὸς ὀλίγος ποῦ τὴν βλέπω κι' ἄλλαξε· φαιδρὰ δὲν εἶναι καθὼς πρῶτα· πότε σκέπτεται πότε βεμβάζει, πότε μυθιστόρημα . . .»

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ (διακόπτων).

Ποῦ νὰ τὰ πάρῃ ἢ ὀργῇ . . .»

ΛΥΚΙΔΗΣ.

διαβάζει, καὶ,

κοντολογῆς, ὁ νοῦς τῆς ἀερίστει!

τὸ βράδυ αἰωνίως ἔσο παράθρονον κίθεται καὶ κυτάζει τὸ φεγγάρι, καὶ καμμιὰ φορὰ τῆς φεύγει καὶ κανένα· ἄχ! αὐτὸ μὲ ἔχει εἰς μεγάλην ταραχήν.

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ (σειῶν τὴν κεφαλὴν).
Οὐμ! οὐμ! κατάλαβα! δὲν εἶναι τίποτε.

ΛΥΚΙΔΗΣ.

Καλὲ τί λέγεις; τῆς ἐκόπ' ἢ ὄρεξις κτλ.»

Ἄλλ' ὁ Διαμαντῆς ὑπολαβὼν εἶπε τῷ φίλῳ αὐτοῦ νὰ μὴ ἀνησυχῇ, διότι ἡ ἀσθένεια τῆς Λίτζης εἶναι συνήθης εἰς τὰς παρθένους, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐκδώσῃ αὐτὴν εἰς γάμον. Ὁ Λυκίδης ὑποκρίνεται ὅτι δὲν ἐννοεῖ· ὅτε δὲ εἶδε τὸν Διαμαντῆν ἐμφιλοχωροῦντα εἰς ἐπεξηγήσεις, ἠθέλησε καὶ αὐτὸς νὰ ἐξηγηθῇ πλατύτερον· δυστυχῶς ὁμοῦ ἐπῆλθεν ἡ Χρυσῆ καὶ μετ' αὐτῆς σιωπῆ. Ἄλλ' ὁ προνοητικὸς θεὸς εἶχε στήσῃ καὶ ἑτέραν πολιορκητικὴν μηχανήν, τὴν τῆς προξενητρίας. Ὡς γνωστὸν συνήθης ἐν Ἑλλάδι ἡ παρεμβασὶς προξενητριῶν, καὶ μεγίστη ἡ ἐπιτηδειότης αὐτῶν, ἰδίως δὲ ἡ περὶ τὴν πράστασιν τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν προτερημάτων τῶν προξενουμένων. Τοσαύτη δὲ ἡ πειθὴ τῆς πολυστρόφου αὐτῶν γλώσσης, ὥστε σπανίως ἀποτυγχάνουσιν. Ἡ Κυρ' Ἀνέμη τῆς ἀνὰ χεῖρας κωμωδίας ὑπάρχει βεβαίως ζωηρότητα καὶ ἀκριβεστάτη εἰκὼν τῶν τοιοῦτων γυναικῶν. Δὲν ὑποβάλλει μὲν ἀμέσως τὴν πρότασιν· ἀλλ' ἀρχομένη πόρρωθεν, ἀφοῦ προσποιεῖται ὅτι διαβατικὴ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Χρυσῆς, ἀφοῦ ὡς ἐν παρεκβάσει ἐξυμνήσῃ καὶ ταύτην, καὶ τὸν Διαμαντῆν, καὶ πρὸ πάντων τὸν προσφιλεῖ υἱὸν ὅπως διεγείρῃ τὴν μητρικὴν ὑπερηφάνιαν, ἀφοῦ συμβουλεύσῃ τὴν Χρυσῆν νὰ προσέχῃ μήπως δελεάσῃ τὸν Κωστάκην νὰ μὴ ἀρμόζουσα αὐτῷ, φθάνει τέλος πάντων διὰ περιστροφῶν καὶ ἐλιγμῶν εἰς τὸν κύριον σκοπὸν καὶ λέγει·

« Δὲν ἔχει δὲ ἀνάγκη ἀπὸ συμβουλᾶς, ἀλλὰ ἄς ᾔνε . . . ἓνα λόγον εἶπα . . . Καὶ ποῦ λές, κυρὰ Χρυσούλα, ἔχω νύφη ἴγῳ ὅταν θελήσῃ, ποῦ ν' εἴστω μοναχὸ· φεγγάρι! . . . ἤλιος! νῆα, εὐμορφῆ, καλὴ, γραμματισμένη, καὶ . . . μὲ κατὰστασιν ὄχι μεγάλην, δὲν σοῦ λέγω μὰ καλὴν καταστασοῦλα ἔχει· ἔπειτα καὶ τί τὰ θέλει τὰ πολλὰ ὁ Κύρ Κωστάκης; μὴ δὲν ἔχη ὁ μπαμπάκας του, ἄς ᾔνε καλὰ; αὐτὸς θεὸς νὰ κυτάξῃ τὴν ἀνατροφήν, τὴν εὐμορφίαν, τὴν γνώσιν, τὴν καλὴν καρδίαν, τὸ γένος . . .»

Ἄλλὰ σοῦ εἶναι ὁμοῦ μὴ νυκοκυρὰ! φέρνει τὸ σπῆτι ὄλο γύρα μόνη τῆς· ἴστο μαγειρεῖο, ἴστον πλύσι, ἴστο σιγύρισμα, παντοῦ θὰ μίξῃ μόνη τῆς τὸ μάτι τῆς· καὶ χρυσοχέρα! τί χειροτεχνήματα θέλεις καὶ δὲν σοῦ κάμνει! βλέπεις τᾶμαθε εἰς ταῖς Γαλλίδιας ταῖς καλόγρηδες· καλὸ σχολεῖο σὲ βεβαίονω. Τί τὰ θέλετε,

κοντολογῆς νὰ ποῦμα, εἶναι χωριστὴ νύφη γιὰ τὸν Κωστάκην, καὶ σκεφθῆτε το.» κλ.

Ἐν τῇ δευτέρῃ πράξει ἡ Λίτζα δεινολογεῖται ὅτι κητινάλωσεν ὡς μοναχὴ τὰ πρῶτα εἰκοσιπέντε ἔτη τοῦ βίου αὐτῆς, καὶ κατακρίνει τοὺς ἄνδρας προτιμῶντας νέας δεκαοκτὼ ἑτῶν, μόλις ἐξελευθούσας τοῦ σχολείου.

« Δὲν ἐνθυμοῦμαι (λέγει) ποῦ ἀνίγνωσα, ἀλλὰ τ' ἀνίγνωσα βεβαίως, ὅτ' ἡ νῆα, πρὶν περῆσθαι τὰ εἰκοσιπέντε, δὲν ἔμπορεῖ νὰ αἰθανθῇ ἀγάπην, ὅπως πρέπει, καὶ τὸ βλέπω τώρα εἰς τὸν ἑαυτὸν μου, πῶς ὁ συγγραφεὺς ἐκεῖνος εἶχε δίκαιον . . .»

Τὴν Λίτζαν καταλαμβάνει συλλογίζομένην ὁ Λυκίδης, καὶ λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τινος ἐργοχειροῦ, παραινεῖ ὅπως σκεφθῆ ὠριμώτερον περὶ τῆς ἰδίης ἀποκαταστάσεως. Μὲμφεται τὰς νέας, καὶ μετὰ τούτων καὶ τὴν ἀνεψιᾶν αὐτοῦ, ὅτι προκαφερόμεναι ὑπὸ τῆς φαντασίας ἀποκρούουσι διὰ τοῦτον ἢ δι' ἐκεῖνον τὸν λόγον τοὺς προνοητικῶς μνηστῆρας, ὅταν δὲ προκόψωσι τῇ ηλικίᾳ καὶ δὲν ἐπιζητῶνται πλέον παρ' οὐδενός, τότε μόνον αἰσθάνονται τὸ λάθος αὐτῶν. Ἀνάγκη, λέγει,

« ἀνάγκη λοιπὸν ἀφευκτος ἡ ἐρωτοτροπία νὰ διαγραφῇ ἀπὸ τοῦ λεξικόν σου . . .»

Ἐγκρίνει μὲν τὴν προτίμησιν τῆς Λίτζης ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ τοῦ Διαμαντῆ, νέου ἀλειφθέντος ὁπωσποῦν διὰ γραμμάτων ἐν Εὐρώπῃ, ἀξιοῦντος θέσιν καθηγητοῦ καὶ κληρονόμου πλουσίου πατρὸς, ἀλλ' ἀπαιτεῖ νὰ μὴ δέχεται αὐτὸν ἐπὶ ματαίῳ, «νὰ λείψωσι δὲ καὶ τὰ σῦρτα φέρτα,» διότι καὶ ὁ κόσμος ἤρχισε νὰ φλυαρῇ·

Ἀναχωρήσας τοῦ Λυκίδου ἔρχεται ἡ Κυρὰ Ἀνέμη, ἣν τινὰ δὲν δέχεται ἡ ὑπερήτρια τῆς Λίτζης· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ φθάνει καὶ ὁ Κωστάκης, ὅστις ἀγνωστος ὢν εἰς τὴν περίεργον Ἀνέμην, κρύπτει τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ λέγει ὅτι νεωστὶ ἐλθὼν ἐξ Αἰγύπτου ἰδὼν τὴν Λίτζαν ἐτρόθη τὴν καρδίαν καὶ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ λάβῃ αὐτὴν εἰς γυναικᾶ· ἡ δὲ Ἀνέμη ὑποθέτουσα ὅτι ὡς ἐρχόμενος ἀπὸ τὸ Μισίρι· θὰ ἔχη πλοῦτον ἄπλετον, ὀδύρεται ὅτι προλαβοῦσα ἐμμεσίτευσεν ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ τοῦ Διαμαντῆ, λαμβάνει παρ' αὐτοῦ χρῆματτα, καὶ ἀπέρχεται ὑποσχομένη ἐνέργειαν.

Πρὸς τὴν ἀνεψιᾶν τοῦ Λυκίδου εἰσελευθούσας μετ' ὀλίγον, διηγεῖται ὁ υἱὸς τοῦ Διαμαντῆ τὴν προξεν-

ΠΑΡΟΡΑΜΑ. Οἱ ἐπίγονοι στίχοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν σελ. 412, εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς πρώτης στήλης.

ἀναγνωρίζουν σήμερον ὅτ' ἡ γυνὴ πρέπει νὰ λάβῃ πλέον θέσιν ἐντελεῶς ὁμοίαν μὲ τὸν ἄνδρα· εἶναι βάρβαρον νὰ θέλωμεν οἱ ἄνδρες πάντοτε παντοῦ

νεῖαν τῆς Ἀνέμης, καὶ βεβαίον ὅτι φῶς, πνοήν, ζῶν ἔχων μόνην τὴν Λίτζαν, ἀδύνατον νὰ ζήσῃ ἀνευ αὐτῆς. Ἄλλ' ὅτε αὐτὴ ἀπεκρίθη ὅτι ὅπως λοιπὸν βλέπῃ καὶ ἀναπνέῃ καὶ ζῆ ὁ τρόπος εὐκόλος, ὁ τῆς συζυγίας, ἐκεῖνος συμποδισθεὶς ἐν τοῖς λόγοις, προέτεινεν ἀναβολὴν μέχρι τῆς προσεχῶς δοθησομένης αὐτῷ καθηγεσίας. Ἐπειδὴ ὁμοῦ ἡ Λίτζα ἐνόησεν ὅτι ἦτο ψιλὴ πρόφρασις, ὁ Κωστάκης διαπαιδαγωγῶν αὐτὴν εἶπεν·

« Ἐλπίζω νὰ τελειώσῃ μὴν ἀνητυχῆς ἀνθρώπους ὡς ἐμένα δὲν παραμειλοῦν συνήθως· μὴ σὲ μέλει . . . ἄφες τώρα μάλιστα νὰ τυπωθῇ ἡ νῆα μου διατριβῆ, εἴκοσι φύλλα τυπογραφικὰ, ἐξ ὧν τὰ δύο τρίτα σχόλια, παραπομπαὶ καὶ σημειώσεις. Τότε βλέπεις· στήν στιγμὴν θὰ μὲ φωνάζουν· εἶμαι βέβαιος.»

Ἐν δὲ τῇ τρίτῃ καὶ τελευταίᾳ πράξει ἐμφανίζεται πρῶτος ὁ ὑπηρέτης τοῦ Διαμαντῆ Δημήτριος, φέρων ὡς ἄλλος Πολιορκητῆς τὴν ἐλέπολιν τῆς ἀλώσεως τοῦ Κωστάκη. Ὁ Κωστάκης ὑπογράφας συνάλλαγμα ἐκ 1280 δραχμῶν καὶ μὴ ἀποτίσας ἐμπροθέσμῳ αὐτὸ, κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ ἔμποροδικείου καὶ εἰς προσωπικὴν κράτησιν. Ταύτην τὴν ἀπόφασιν ἐπιδοθεῖσαν εἰς τὸν ὑπηρέτην ἔλαβεν ὁ Λυκίδης εἰς χεῖρας, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι ἤθελε πείσει δι' αὐτῆς τὸν φιλάργυρον πατέρα ἵνα ἐνδώσῃ εἰς τὸν γάμον. Ὡς μὴ ἀγνοῶν δὲ ὅτι τὸ μέγα ἐμπόδιον ἦτο ὁ πρὸς τὴν Χρυσῆν φόβος τοῦ Διαμαντῆ, ἤρξατο προτρέπων αὐτὸν διὰ πολλῶν καὶ παντοίων ἐπιχειρημάτων νὰ ἀναλάβῃ τέλος πάντων τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρὸς, καὶ διαβεβησίων ἐν ταῦτῳ ὅτι τὸ πολυδάπανον τοῦ Κωστάκη θέλει διορθώσῃ ὁ γάμος. Καὶ ἐφάνη μὲν συναινῶν ὁ Διαμαντῆς, ἀλλὰ πῶς ν' ἀντιστῆ εἰς τὴν θέλησιν τῆς γυναικὸς; Τότε ὡς τελευταῖον ἐπιχειρήμα δεικνύει ὁ Λυκίδης τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἔμποροδικείου, ἣν ἰδὼν ὁ πατὴρ μαίνεται κατὰ τοῦ υἱοῦ καὶ παραδέχεται τὴν πρότασιν, εἰπὼν ἐκείνῳ νὰ ἐπανέλθῃ φέρων καὶ τὴν Λίτζαν.

Ἀπελθόντος τοῦ Λυκίδου ἔρχεται ὁ Κωστάκης· καὶ ὁ μὲν πατὴρ ἐπιπλήττει σφοδρῶς αὐτὸν, οὗτος δὲ ἀγωνίζεται νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν πατέρα, λέγων πρὸ πάντων ὅτι ὥρας πολλὰς καθ' ἐλάστην καταγίνεται εἰς μελέτας ὅπως διορισθῇ καθηγητῆς. Ἄλλ' ὁ Διαμαντῆς ἐννοῶν τὸ ψεῦδος ἀποκρίνεται, ὅτι·

« Ἀφοῦ ἀλλῶς ἀνθρώπος δὲν γίνεσαι ἀπεφάσιστα νὰ σὲ πανδρεύσω.»

Ὁ Κωστάκης ἀνθίσταται, ἡ δὲ Χρυσῆ ἀκούσασα τὴν ὁμιλίαν, τρέχει εἰς βοήθειαν τοῦ υἱοῦ καὶ συνηγορεῖ ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὁ διάλογος προχωρεῖ ζωηρότατος, γίνεται λόγος πολὺς περὶ χρημάτων καὶ περὶ εὐγενείας, περὶ ἧς ὁ Διαμαντῆς δὲν διστάζει νὰ ἀναφωνήσῃ·

« Ξεύρεις ποιούς λέγω εὐγενείς ἔς τὸν τόπον μας ἐγὼ; ἐκείνους μόνον ὅσοι ἔχουν κεφάλι καὶ ἀπὸ τοῦτα... (Χρήματα).

Παρ' ὀλίγον δὲ νὰ ἀναλάβῃ τὴν προτέραν ἀσθένειαν ὁ χαρακτήρ τοῦ Διαμαντῆ εἰ μὴ παρουσιάζετο ὁ Λυκίδης, ὃν τινα ἰδὼν ἐνθαρρύνεται καὶ ζητεῖ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἰδίαν θέλησιν. Ἡ Χρυσὴ ἐκπλαγεῖσα εἰς τὴν ἀνέλπιστον ταύτην ἐπιμονὴν τοῦ ἀνδρός, στρέφεται πρὸς τὸν υἱὸν φρονούσα ὅτι δὲν θέλει συγκατανεύσει· οὗτος ὁμως ἰδὼν δειχθεῖσαν παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν ἀπόφασιν καὶ πτοηθεὶς, ἄφες, εἶπε πρὸς τὴν μητέρα,

« ἄφες, τί νὰ γείνη πλέον... γίνομαι καθηγητὴς κατόπιν.»

Τότε παρεμβαίνει ὁ Λυκίδης, καὶ διὰ λόγων συγκινητικῶν ἀγωνίζεται νὰ κάμψῃ τὴν ἀκαμπτον Χρυσὴν, καὶ νὰ ἐλύσῃ πρὸς τὴν Λίζαν τὴν μητρικὴν αὐτῆς στοργήν. Ἡ Χρυσὴ ταλαντεύεται, μικρὸν κατὰ μικρὸν μαλλιάσεται ἡ καρδίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τέλους ἐμφανισθεῖς ἀπροσδοκῆτως τῆς Λίζης ἤτταται. Ὁ δὲ ἀγαθὸς Διαμαντῆς, ὅστις δικαίως ὠνόμαζεν αὐτὴν πρότερον μολυβδίνην, ἀνερώνησεν ἀγαλλόμενος

Χρυσὴ
« μὲ τὰ σωτὰ σου τώρα γίνεσαι.»

Τοιαύτῃ ἐν γένει ἡ οἰκονομία τῆς ἀνὰ χεῖρας κωμωδίας ἦτις, ὅπως καὶ ἡ προηγηθεῖσα, σκοπὸν μὲν ἓνα δὲν ἔχει, βάλλει ὁμως εὐσόχως πλείονας, οἷον τὴν διόρθωσιν τῆς ἐκλελυμένης διαγωγῆς τῶν νέων, τὴν καταστολὴν τῆς γυναικείας ἰσχυρογνωμοσύνης, τὸν ἔλεγχον τῆς οἰήσεως τῶν ἀπογευσασμένων ὀλίγων γραμμάτων καὶ διὰ τοῦτο ἀνυψούντων ἀναξίως τὰ βλέμματα πρὸς ὑψηλά. Καὶ ἐνθ' ἐν τῷ μεταξῷ, καθ' ὁδὸν ὡς εἶπεν, ἐκτοξεύονται καὶ κατ' ἄλλων ἐλλείψεων βέλη εἰρωνείας, ἢ ἀλληλουχία τρεῖται ἀδιάσειστος καὶ φροντίς καταβάλλεται μὴ διαταραχθῆ ἡ ἀρμονία τοῦ ὅλου ποιήματος. Οἱ χαρακτήρες καὶ τὰ ἤθη ζωγραφοῦνται μετὰ χρωμάτων φυσικῶν, ἀ ἰδανεισθῆ ὁ ποιητὴς παρὰ τῆς κοινωνίας ἐν ἧ ζῆ, ἰδίως δὲ ὁ τῆς προξενητρίδας ἀνομολογεῖται ἀριστοτέχνου ἔργον. Μόνος ὁ τῆς Λίζης φαίνεται πως ἀσαφῆς, ἢ δὲ ἀσάφεια αὕτη ἐπιδραῖ ἰδίως ἐπὶ τῆς δευτέρας πράξεως, ἐν ἧ παρίσταται ὡς ἐν τῶν κυριωτέρων προσώπων. Ἐχει δὲ καὶ τὸ ὕφος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἀδιάπτωτον, ἀρμόζον πρὸς τὴν ὑπόθεσιν καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν προσώπων, τὴν δὲ λέξιν κυρίαν καὶ τὴν φράσιν ζωηρὰν, γραφικὴν καὶ εὐλακτον (1).

(1) Τὰ γλωσσικὰ καὶ τὰ περὶ τὴν ὀρθογραφίαν ἐμαρτήματα εἰσὶν εὐαριθμὰ· λέγει παραδείγματος χάριν εὐπρεπίζω ἀντὶ εὐπρεπίζω, καὶ τὴν robe de chambre κοιτωνίτην, ἀγῶ οὕτως ὠνομάζετο ὁ valet de chambre.

Οἱ Ἑλλανοδίκαι σταθμίσαντες καὶ τῶν τεσσάρων κωμωδιῶν τὰς ἐλλείψεις καὶ ἀρετὰς, ἀπεφάναντο ὀλυμπιονίκην, ἄξιον τοῦ δευτέρου βραβείου, κατὰ πλειοψηφίαν τεσσάρων πρὸς ἓνα, τὸν ποιήσαντα τὸν *Γάμον ἐνεκα βροχῆς* καὶ τὴν *Γαμβροῦ πολιορκίαν*. Ὁ δὲ μειοψηφῶν καθηγητὴς Κ. Μιστριώτης θεωρεῖ βραβεύσιμα, ἐκ μὲν τῶν τραγικῶν δραμάτων τὸν *Δαυὶδ Κομνηνόν*, ἐκ δὲ τῶν κωμικῶν τὴν *Ἀρδρογονναίκομαχίαν*. Καὶ τὸ μὲν Δελτίον τοῦ νικησαντος ἐκρίθη εὐλογον ἢ ἀποσφραγισθῆ τὴν προσεχῆ Κυριακὴν, καθ' ἣν τελεσθήσεται ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὁ δεῦτερος ὀλυμπιακὸς ἀγὼν, ὁ ἀκαδημαϊκὸς, ὁ δὲ στέφανος ἢ ἀποδοθῆ τὴν ἐσπέρην καθ' ἣν διδασχθήσεται ἡ ἑτέρα τῶν δύο κωμωδιῶν. Ἐπειδὴ δὲ, κατὰ τὸ πρόγραμμα, ἀπαιτεῖται καὶ τραγικοῦ δράματος παράστασις, οὐδὲν δὲ τῶν ὑπεκλιθέντων ἐνεκρίθη, οἱ Ἑλλανοδίκαι, τῆ ἐπινεύσει καὶ τῆς ἐπὶ τῶν ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς, ἀπεφάσισαν νὰ διδασχθῆ ἢ ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μετάφρασις τοῦ ὑπὸ Richai Λεωνίδου, ὅς τις ὑπόθεσιν ἔχων ἑλληνικὴν παρεστάθῃ ἐν Παρισίοις ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου μεγάλου ἀγῶνος τῆ συμπράξει τοῦ περιωνύμου Talma, καὶ ἐξήγειρε μέγαν ἐνθουσιασμόν.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 23 Οκτωβρίου 1870.

Θ. Γ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ.
Γ. Γ. ΠΑΡΠΑΔΟΒΟΥΡΑΟΣ.
Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΑΗΣ.
Γ. ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ (μειοψηφῶν).
Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

Ἐπειδὴ καὶ ἐρρέθη καὶ ἐγράφη ὅτι κατὰ τὴν περὶ τῶν ποιημάτων συνέλευσιν τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς οὐδεμία ἐγένετο συζήτησις, καὶ ὅτι ἐξ ἐφόδου ὡς εἶπεν ἀνηρπάγη ἡ ἀπόφασις, καταχωρίζομεν κατωτέρω δλόκληρα τὰ πρακτικὰ, ἐξ ὧν καταφωρᾶται τὸ ψευδὲς τῶν τε ρηθέντων καὶ τῶν γραφέντων, τῆς ρητῆς ἰδίως ταύτης φράσεως, **ΜΕΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΝ ΣΥΣΚΕΨΙΝ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΙΝ**, τῆς κυρωθείσης διὰ τῆς ὑπογραφῆς καὶ τῶν πέντε μελῶν, οὐσης ἀνεπιδέκτου περὶ ζήτησεως. Χάριν ὁμως πλείονος εὐκρινείας ἀναγκαζόν νὰ προστεθῶσι καὶ ἕτερα τινὰ, ἀναγόμενα ἐξαιρέτως εἰς τὴν κωμωδίαν περὶ ἧς ὁ τόσος πάταγος.

Δις ἐγένετο συζήτησις, καὶ ὅτε ἐδόθη ἡ γνώμη τῶν μελῶν, καὶ ὅτε ἀνεγνώσθη ἡ ἔκθεσις. Ἐλάλησε δὲ καὶ ὁ μειοψηφῶν δύο κυριωτάτους λόγους προτείνας κατὰ τῆς *Γαμβροῦ πολιορκίας*, πρῶτον ὅτι χλευάζεται ἐν αὐτῇ ὡς διορισθεὶς, νέος ἔτι ὢν, καθηγητῆς, καὶ δεῦτερον ὅτι ἡ ἑτέρα τῶν δύο κωμωδιῶν μετεφράσθη ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, ἧς τὸ πρωτότυπον, ὑπάρχον ἐν Ἀθήναις, ἐμελλε νὰ καταστῆ κοινὸν τὴν ἐπιούσαν.

Καὶ τοῦ μὲν πρώτου λόγου ἡ ἀναίρεσις δὲν ἦτο δύσκολος, διότι καὶ ἄλλοι, νέοι ἐπίσης, διωρίσθησαν καθηγηταί, καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲν εἶναι προνόμιον τῆς πρεσβυτικῆς ἡλικίας, καὶ ἡ θέρουσις θέσεως ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διατελεῖ οὐσα σήμερον τόσῃ κοινῇ, ὥστε, πλὴν τοῦ ἀειμνήστου Κυπριανοῦ, οὐχὶ θηρεύσαντος ἀλλ' ἀποποιηθέντος πρὸ ἑτῶν τὴν προσενηχθεῖσαν αὐτῷ ἐνεκα δέους πρὸς τὴν εὐθύνην τοῦ ἀξιώματος, πολλοὶ καὶ ἄκρω δακτύλῳ ἀψάμενοι τῶν γραμμάτων συσπειρῶνται συνήθως πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ ἀνωτάτου ἐκείνου διδασκαλείου. Αὐτὸ καὶ ὁμοθυμαδὸν οἱ συνεταῖροι ἠγωνίσθησαν, εἰ καὶ εἰς μάτην, νὰ μεταπέσωσι τὸν ἄνθρωπον.

Τοῦ δευτέρου ὁμως λόγου ἡ ἀνασκευή ἐφαίνετο ἀδύνατος, μετὰ τὴν δοθείσαν μάλιστα διαθεθεσίωσιν ὅτι καὶ πρόχειρον ἦτο τὸ πρωτότυπον. Καὶ ναὶ μὲν τὸ ἦθος τῶν ἐν τῇ κωμωδίᾳ προσώπων καὶ ἡ ὑψὲς τοῦ λόγου εἶχον τὴν ὄψιν ἐγγώριον, ἀλλ' ἦτο εὐκολος ἢ ἀντιλογία; Καὶ ὁμως τῶν ἑταίρων τις ἰσχυρισθεὶς εἶπε τὸ ἔργον ἑλληνικόν, καὶ προκαλίσας τὴν πρηνεῖσιν τοῦ λεγομένου γαλλικοῦ πρωτοτύπου, ἠτοιμάσθη καὶ ἐγγραφον ὁμολογίαν νὰ δώσῃ, ὅτι εἴποτε ἀποδεχθῆ ἢ ὑπαρξίς τοιοῦτου, θέλει δωρίσει προθύμως τῷ ἀποδείξαντι χιλιάδας δραχμῶν δύο. Παρίγνεστον δὲ ὅτι παρῆλθον ἕκτοτε μῆνες τέσσαρες, καὶ τὸ γαλλικὸν πρωτότυπον, ὅπερ διελαλεῖτο εὐρισκόμενον ἐν Ἀθήναις, μένει ἄχρι τῆς ὥρας ταύτης ἀφανές (1).

Αἱ κωμωδίαὶ λοιπὸν ἐνεκρίθησαν, καὶ μία τούτων ἐδιδάχθη, κατὰ τὸ πρόγραμμα, ἐν τῷ θεάτρῳ. Ἀλλὰ εἰ ἐν τοσούτῳ συνέβη; Οἱ δύο ἐκεῖνοι λόγοι ἐλησμονήθησαν, καὶ τρίτος ἄλλος ἐφευρέθη, ὅτι ἡ διδασχθεῖσα εἶναι κακοήθης. Ἀλλ' ἐὰν ἦτο κακοήθης, διὰ τί ὁ μειοψηφῶν προετίμησεν ἐν καιρῷ τῆς συσκέψεως νὰ ἐνδιατρίψῃ περὶ ἄλλους πολὺ ἤττονας καὶ ὅλως ἐπουσιώδεις, τούτου δὲ τοῦ πάντων κειριωτάτου οὐδ' ἐλαχίστην νύξιν ἔδωκε; Τῆς τοιαύτης ὀλιγωρίας ἢ ἀπλῆς κατάκρισις θὰ ἦτο μετριωτάτη τιμωρία· διότι καὶ ἀριστοφάνειος τὴν τέχνην ἂν ὑπετίθετο ἢ κωμωδία, ἐπειδὴ τὰ ἤθη κείνται ὑπέρτερα καὶ τέχνης, καὶ καθηγητῶν, καὶ μεταφράσεων, καὶ πρωτοτύπων, οὐδεμία ἢ ἀμφιβολία ὅτι οἱ συνεταῖροι τοῦ μειοψηφούντος, καὶ περὶ τῆς κοινωνίας εἰμὴ ἐμερίμων, ἤθελον σπεύσει καὶ πλέον τούτου νὰ μεριμνήσωσι περὶ τοῦ συμφέροντος τῶν τέκνων αὐτῶν. Διὰ τί ὁ τόσος διακκῆς ζῆλος ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἠθῶν μετὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ οὐχὶ πρὸ αὐτῆς, ὅτε ἦτο καιρὸς νὰ προληφθῆ τὸ κακόν, ἂν ὑπῆρχε, καὶ νὰ μὴ διαδοθῆ τὸ δηλητήριον; Διὰ τί αὐτὸς ὁ μετὰ τοσαύτης ἐπιστασίας ἀνασκαλεύσας, ὡς εἶδομεν, καὶ τὰ λεπτότατα ἀνορθογραφικὰ κεγχρίδια, καὶ φιλοτιμότερον τῶν λοιπῶν συνεταίρων καταισχύνας τὰ ἐν τῇ *Ἀρδρογονναίκομαχίᾳ* ὡς **ΑΝΤΙΚΟΙΝΩΝΙΚΑ, ΑΤΟΠΑ, ΑΝΑΡΜΟΣΤΑ, ΑΠΙΘΑΝΑ, ΑΝΟΥΣΙΑ, ΑΝΤΙΦΑΤΙΚΑ, ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΑ, ΑΝΑΡΜΟΣΤΟΥΣ ΕΧΟΝΤΑ ΠΑΡΑΒΟΛΑΣ**, καὶ ὁμως ψηφίσας αὐτὰ ἄξια

(1) Σημειώτεον ὅτι ἡ ἔκθεσις τοῦ φυλλαδίου τούτου βραδύνασα ἐγένετο κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Φεβρουαρίου.

ὀλυμπίου στεφάνου, οὔτε λέξιν, οὐδ' ἀπλοῦν κἄν σημεῖον περὶ κακοηθείας ἐχάραξεν ἐπὶ τοῦ χειρογράφου τοῦ *Γαμβροῦ* (1); Οὔτε ἡ ἀναζήτησις τῆς λύσεως τῶν ἀποριῶν τούτων, οὔτε ἡ ἐρμηνεία τῶν γενομένων εἶναι ἔργον ἡμέτερον· καθῆκον δὲ ἀπλῶς ἐνομίσασμεν νὰ παραστήσωμεν ταῦτα ὅπως ἐγένοντο. Ἀλλὰ καὶ τὴν λύπην ἡμῶν δὲν κρύπτομεν ὅτι εἰ καὶ κατ' ἔτος βλέπουσιν ἀνανεουμένους οἱ φιλογενεῖς ἀγωνοθέται τὰς

(1) Ταύτην μόνην τὴν παρατήρησιν ἐγράψεν ἐπὶ τοῦ χειρογράφου ἐν τῇ σελ. 123, «ὁ ποιητὴς τοὺς καθηγητὰς τοὺς θέλει γέροντας.» ἴδου δὲ καὶ τινες τῶν ἐπὶ τῆς ἂ ν δ ρ ο γ υ ν α ι κ ο μ α χ ι ε ς σημειώσεων αὐτοῦ.

Σελ. 4. Ἡ ἑλληνικὴ ἑρωτῆ τὸν Μῶμον τίς εἶναι; ὁ δὲ μειοψηφῶν σημεῖοι, ἢ παρ ο υ σ ι α τ ο υ μ ε ρ τ υ ρ ε ῖ τ ι ς ε ἴ ν α ι.

Σελ. 5. Ἡ ἑλληνικὴ ἑρωτῆ τὸν Μῶμον ἐν ἤλθε νὰ καθάρισῃ τὴν ἑστίαν, οὗτος δὲ ἀποκρίνεται «Τὸ πῦρ αὐτὸ.» Ὁ μειοψηφῶν σημεῖοι Μ ε γ α τ ὸ ε ὕ ρ η μ ε!

Σελ. 8. Ἡ ἑλληνικὴ δεικνύει εἰς τὸν πρὸ μικροῦ εἰσελθόντα σύζυγον τὸν Μῶμον. Ὁ μειοψηφῶν σημεῖοι Δ ι α τ ῖ ὸ Σ ω σ ι ε δ η ς μ ε χ ρ ι τ ο ὕ δ ε δ ἔ ν τ ὸ ν ἔ β λ α π ε ν; Ὅτι δὲ ὁ Σωσιάδης ἠρώτησεν αὐτὸν τίς εἶναι, ἑρωτῆ καὶ ὁ μειοψηφῶν δ ἔ ν τ ὸ ν β λ ε π ε ι τ ῖ ς ε ἴ ν α ι;

Σελ. 32. Ἡ ἑλληνικὴ ζητεῖ παρὰ τοῦ Μῶμου χάριτα, οὗτος δὲ ἑρωτῆ, «τί χάριτα ἀγαπάτε;» Καὶ ὁ μειοψηφῶν, ἀ π ῖ θ α ν ο ν.

Σελ. 45. Ὁ μετμηφισμένος Μῶμος εἶπεν ὀμιλῶν πρὸς τινα κύριον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οὗτος δὲ ἐθαύμασεν ὅτι ἐγνωρίσθη. Ὁ μειοψηφῶν σημεῖοι, Σ π ο υ δ α ῖ α ἔ ν α κ ἄ λ υ ψ ι ς!

Σελ. 55. Ἄνθρωπος λέγει τὰ περὶ καταδροχθεῖσεως τοῦ λαγοῦ, τὰ ἐν τῇ σελ. 408 τῆς ἐκδόσεως. Ὁ μειοψηφῶν σημεῖοι, ἔ ν ο ὕ σ ι α κ α ἰ ἔ π ῖ θ α ν α.

Σελ. 61. Ὁ Μῶμος μέμφεται τὰς γυναῖκας προτιμώσας νὰ ἐνδύωνται ὡς φιγουρίνια παρὰ νὰ ἔχωσι ψωμίον. Ὁ μειοψηφῶν σημεῖοι ἔ ν ἄ ρ μ ο σ τ ο ν

Σελ. 68. Ὁ Σωσιάδης λέγει πρὸς τὸν μετμηφισμένον Μῶμον, ἐν τινα ἐκλαμβάνει πάντοτε ἀντὶ τῆς συζύγου, ὅτι ἐκ τῆς ὀργῆς μαρράζει ὡς οὐραγγοῦτάγκος. Ὁ μειοψηφῶν σημεῖοι ἔ τ ο π α.

Σελ. 70. Ὁ μετμηφισμένος Μῶμος ἑρωτῆ τινα ποῦ ποιεῖ, οὗτος δὲ δεικνύων τὴν καρδίαν ἀποκρίνεται τῷ Μῶμῳ τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν· ὁ δὲ Μῶμος ἀποκρίνεται ὅτι ποιεῖ εἰς τὸν στομάχον. Ὁ μειοψηφῶν σημεῖοι ἔ τ ο π α.

Σελ. 74. Εἰς τὰ περὶ ὑκνοβασίας ὁ μειοψηφῶν σημεῖοι ἀ π ῖ θ α ν α.

Σελ. 74. Ὁ Σωσιάδης διαθεθεσίωσιν τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ὅτι τὸ κατὰ γυναικῶν ψήφισμα ἰδέθησαν οἱ ἄνδρες προθύμως ὡς οἱ παραξίαι μαθηταί· ὅταν ἐρωτῶνται ἂν πρέπει νὰ παύσῃ ἢ παραδοῖσι. Ὁ μειοψηφῶν σημεῖοι, ἔ ν ἄ ρ μ ο σ τ ο ς π α ρ ἄ δ ο λ ῆ.

Σελ. 85. Ἡ ἑλληνικὴ λέγει ὅτι οἱ ἄνδρες ἔχουσιν ἀνάγκην τῶν γυναικῶν, διότι ἂν αὐταὶ δὲν καθαρῶσιν τὴν οἰκίαν αἱ ἀρέχονται θὰ τοὺς περιτολιζῶσιν ὡς κευκούλια. Ὁ μειοψηφῶν σημεῖοι, ἢ Κ ο υ ρ ῖ α ἔ λ π ε ν ἰ κ ἦ ἦ τ ι ς ε ἴ θ ε ὡ ρ ε ῖ π ο τ ἄ π ὸ ν ἔ ρ γ ο ν ε π ῖ ἔ ρ ῥ α π τ ε ν ἔ ν δ Ὑ μ α τ α τ ο ὕ χ ο ρ ο ὕ, π ὡ ς ἡ δ Ὑ ν α τ ο ν ἄ ἔ χ ῃ τ ο ι α ὕ τ α ς σ κ ῆ ψ ε ι ς;

Σελ. 99. Εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Σωσιάδου τὰς ἐν σελ. 407 τῆς ἐκδόσεως, ὁ μειοψηφῶν σημεῖοι ὀ π ε ρ θ ο λ α ι.

Σελ. 101. Εἰς τὰς περὶ γάμου ἰδίας τοῦ ποιητοῦ τὰς ἐν τῇ σελ. 408, ὁ μειοψηφῶν σημεῖοι ἔ ν τ ι κ ο ν ο ἴ ν ω ν ι κ α ι.

Σελ. 109. Ἡ ἑλληνικὴ λέγει ὅτι ἂν οἱ ἄνδρες δὲν ἀποφασίσωσι νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὰς θελήσεις τῶν γυναικῶν, αὐταὶ θὰ πέσωσιν εἰς τὴν θάλασσαν. Παρατηρήσαντος δὲ τινος ὅτι θὰ πνιγῶσιν, ἐκείνη ἀπεκρίθη ὅτι δὲν τὸ ἐσκήθη. Ὁ μειοψηφῶν σημεῖοι ἔ ν ἄ ρ μ ο σ τ ο ν.

τοιαύτας άκοσμίας, δέν άπεφάσισαν νά ευεργετήσωσιν άλληθώς τήν πατρίδα, καταλύοντες άγωνίσματα, ύπερ των αύτοί μέν δαπανώνται χάριν τής επίδοσεως του έθνους, ταύτα όμως δίδουσιν άφορμάς εις φθοράν μάλλον τής κοινωνίας.

Ίδου άπαράλλακτα τά πρακτικά.

Πρακτικά τής επί του ποιητικού διαγωνισμού των Όλυμπίων επιτροπής.

Σήμερον τήν τετάρτην του μηνός Οκτωβρίου του χιλιοστού εκατοσιοστού έβδομηκοστού έτους συνελθόντες οι ύποφαινόμενοι άπαρτίζοντες τήν επί του ποιητικού διαγωνισμού των Όλυμπίων του 1870 επιτροπήν, άφ' ου προηγουμένως έκαστος ήμών άνέγνω πάντα τά ποιήματα κατ' ίδίαν, επιγραφόμενα ώς έπεται:

Αον. Δραματικά

Table with 3 columns: Αριθ., Title, Page. Includes entries like Κλεομένης, Αλωσις τής Τριπόλεως, Δαυίδ Κομνηνός, etc.

Βον. Λυρικά.

Table with 3 columns: Αριθ., Title, Page. Includes entries like Ωδαι και ζαματα οκτώ, Των έρώτων εν πρόσωρον θύμα, etc.

Τό όλον στίχοι 17,156

ΜΕΤΑ ΠΡΟΗΓΗΘΕΙΣΑΝ ΣΥΣΚΕΨΙΝ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΙΝ ΑΠΟΦΑΙΝΟΜΕΘΑ

Α'. Ότι ίνα μή έκπέση έν αύτῃ τῃ άρχῃ του τδ πανελληνιον τουτο φιλολογικόν διαγωνισμα, και πάθη ο,τι πρό τινος άλλα ομοίας φύσεως διαγωνίσματα έπαθον, άνάγκη πάσα νά γίνεται ή εκδίκασις των υποβαλλομένων ποιημάτων μετ' αυστηρότητος μεγάλης. Και παραδεχόμεθα μέν νά βραβεύηται εκάστοτε το σχετικώς καλύτερον, τουτο όμως το κριθέν ως καλύτερον και βραβευόμενον πρέπει νά έχη αρκετήν τινά αξίαν και νά πλησιάζη όσον οϊδν τε πρός τήν τελειότητα τής τέχνης.

Β'. Ότι άορίστου μείναντος έν τῃ προκηρύξει των Όλυμπίων του εϊλους του βραβείου, οφείλει ή επιτροπή νά κανονίση αυτό. Και τήν μέν χρηματικήν άμοιβήν θεωρεί ταπεινήν και άνοικσιον, τά δε χρυσά μετάλλια και τά άργυρά, επειδή έχαράχθησαν πρός βράβευσιν των γεωργικων και βιομηχανικων προόντων θεωρεί όλως ακατάλληλα, προτεινει δε άντι τούτων, άφ' ου ο άγων εκηρύχθη στεφανίτης, νά κατασκευασθώσι στέφανοι εξ ευγενους τινος μετάλλου, οϊον άργύρου επιχρυσου ή και χρυσοϋ, φέροντος φύλλα δάφνης και δαφνίδας, χρυσοίς δε γράμμασιν επί των οπισθεν κρεμαμένων ταινιων δεξιόθεν μέν τήν επιγραφήν «Όλύμπια του 1870,» άριστερόθεν δε «Άγωνοθέτης Ε. Ζάππας.» Τά δε βραβεία ταύτα νά ηναι εκάστοτε τρία, εν χρυσοϋν, ως πρώτον, εν άργυροϋν επίχρυσον, ως δεύτερον, και εν άργυροϋν ως τρίτον. Νά χρησιμεύωσι δε και τά τρία διά τά τρία είδη τής ποιήσεως άδιακρίτως, το λυρικόν, τήν κωμωδιαν και το δράμα.

Μετά ταύτα ή επιτροπή προέβη εις τήν εξέταση των υποβληθέντων ποιημάτων, και ομοφώνως μέν παρεδέχθη ότι εκ των λυρικων ποιήσεων ουδεμία είχε τήν αξίαν εκείνην όπως τονισθη και ψαλλῃ ως άριστευσαν ζαμα κατά τήν επίσημον εκείνην ήμέραν. Διό και ή επιτροπή, συνεπεία τής άρχῃς ην έθεσε και παρεδέχθη, δέν δύναται ν' άπονείμη έφετος βραβείον εις κανέν των υποβληθέντων λυρικων έργων.

Εξετάσασα δε κατόπιν τά δράματα εύρε δυστυχώς αυτά τήν αυτην σχεδόν έχοντα αξίαν με τά λυρικά ποιήματα, ει και δύο εξ αυτων, ο Δαυίδ Κομνηνός και ο Δέων Καλλέρης, διά τινας σκηνάς αυτων υπερείχον κατά τι των άλλων, χωρίς όμως νά έχωσι και τόσην άρετήν ώστε νά προτιμηθη έν τούτων διά τοιαύτην επίσημον έορτήν. Απεδόθη δε ή δραματική αυτη άποτυχία εις το βραχύ χρονικόν διάστημα υπερ είχαν οι διαγωνιζόμενοι από τής προκηρύξεως του άγωνος μέχρι τής παραδόσεως του έργου των όπως συγγράψωσι, και υπερ μόλις ηρκα

Η ΓΥΝΗ ΟΜΟΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΣΚΙΑΝ ΣΟΥ...

ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΣΙΝ ΜΙΑΝ.

Μεταφρασθείσα ελευθέτως εκ του Γαλλικού

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ι. ΔΡΑΓΟΥΜΗ.

ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ, ΣΤΕΦΑΝΟΣ. (ΑΔΗ-ΜΠΟΖΟΥ.)

Η σκηνή ύπόκειται εις τήν σύγχρονον Περσίαν.

«Η γυνή ομοιάζει τήν σκιάν σου! Τήν ακολουθείς, σέ φεύγει! Τήν φεύγεις, σέ άκλουθεί!» ΝΑΜΟΥΝΑ.

Χαριέστατον γυναικός δωμάτιον διασκευασμένον κατά τήν ανατολικήν διακόσμειν.—Πρός το βάθος σοφάς κεκαλυμμένος διά δέρματος άρκτου.—Τό βάθος τής σκηνῃς είναι άναπεταμένον και βλέπει εις κήπους.—Πλάγιοι θύραι έχουσαι γωνίας περικεκομμένας και κλείουσαι διά παραπετασμάτων εκ σαλίου.—Μικρόν τραπέζιον όστρείνον προς δεξιά.—Στρωμάτια σχηματίζοντα έδρας.—Όπλα.—Κάτοπτρα.—Άνθη.—Σκεύη έν οίς καίνονται μύρα.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ, (εξαπλωμένος επί του σοφά, περιβεβλημένος μανδύαν περσικόν φέρων επί τής κεφαλῃς σκουρον από άστραχάν και πέδιλα επί των ποδων).

Αναγινώσκει.

«Ητον από δέρμα άρκτου, κελώς κατεσκευασμένου δέρματος, ο σοφάς εις τον όποιον ο Χασσάνης άνεπαύετο... μπλακός ως δέρμα γάτας, και ώραιος καθώς τριαντάφυλλον... ο Χασσάνης εκτός τούτου ειχεν ευγενεστάτην στάσιν... ήτο...» Διάβολε! Διά τί νά μή μιμηθώ τον Χασσάνην!.. Τί ώραιος ο σοφάς του!.. εγεννήθην διά νά γίνω Πέρσης! Πόσον με άρμόζει ή θέσις του Πασσά και λογαριάζω... νά γίνω...

(Αφίνει το βιβλίον και πίπτει επί του σοφά). (Φωνάζων.)

Αλή-Μπαζού!.. Αλή!

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, (εισέρχεται φορών ένδυμα κατά το ήμισυ περσικόν και κατά το ήμισυ ελληνικόν, και πλατόν πύλον μάλλινον.—Επενδύτην περσικόν με γλέκον ύπηρετου.—Περσικελίδα λευκή.—Υποδήματα μέχρι γονάτων.)... Κύριε Νικόλαε!

εις εξόχους και γεγυμνασμένους και πολυμαθείς συγγραφείς νά συγγράψωσι δράμα τι. Έμειναν λοιπόν κατ' άνάγκην και τά δράματα άβράβευτα, ίνα μή ταπεινωθη τουτο το σπουδαιότατον είδος τής ποιήσεως.

Εξετάσθησαν μετά ταύτα αί κωμωδία. Αυται δε έν γένει εκρίθησαν τελειότεραι σχετικώς προς τά δύο προηγούμενα είδη τής ποιήσεως. Τρεις δε εκ τούτων διεκρίνοντο και σχετικώς καλύτεραι τής τετάρτης, τής επιγραφόμενης «Ιούλιος Βελλάδας.» Εκ δε τούτων των τριων, αί δύο, αί επιγραφόμεναι «Γαμβρού πολιορκία» και «Γάμος ένεκα βροχής,» έργα ενός και του αυτού ποιητου διά τε τήν στιχομυθίαν, τήν κατάλληλον προς τά πρόσωπα γλώσσαν, τήν ένότητα του όλου, τήν ομαλότητα των χαρακτήρων και τον εθνικόν σκοπόν εκρίθησαν υπέρτεροι τής τρίτης επιγραφόμενης: «Ανδρογοναικομαχία.»

Όθεν ή επιτροπή διά πλειονοψηφίης τεσσάρων ψήφων κατá μιáς, μειονοψηφούντος του κυρίου Γ. Μιστριώτου, εκρινεν αξίως πρασάσεως έν τῷ ελληνικῷ θεάτρῳ κατά τήν τελευταίαν Κυριακήν του μηνός Νοεμβρίου τήν κωμωδίαν: «Γαμβρού πολιορκία» εις πράξεις τρεις, και τήν κωμωδίαν: «Γάμος ένεκα βροχής» εις πράξιν μίαν, άπονεμούσα τον επίχρυσον άργυροϋν στέφανον εις τον ποιητήν αυτων.

Επί τέλους εγένετο έκλογή του εισηγητου και τοιοϋτος εξελέχθη ομοψήφως ο Κύριος Νικόλαος Δραγούμης, εις όν παρεδόθησαν πάντα τά ποιήματα, και όστις παρεκλήθη νά περιλάβη έν τῃ συνταχθησομένη παρ' αυτου εκθέσει τάς βάσεις άς έθετο ή επιτροπή του διαγωνίσματος, καθώς και τήν αίτησιν του Κυρίου Μιστριώτου του νά σημειωθη, δηλαδή, ότι οϋτος μειονοψηφών θεώρει ως αξία βραβεύσεως εκ μέν των δραμάτων τον Δαυίδ Κομνηνόν, εκ δε των κωμωδιων τήν Ανδρογοναικομαχίαν.

Εγένετο έν Αθήναις τήν 4ην Οκτωβρίου 1870.

Τά μέλη τής επιτροπής.

Θ. Γ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ. Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ. Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΑΝΗΣ. Γ. Γ. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ. Γ. ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ.

ΝΙΚΟΛ. Κύριε Νικόλαε!.. ὦ! ὦ!.. γελοῖο!.. Τί εἶπες, ἀχρεῖς;.. Ἐὶν τὸ ἐπαναλάβης ἄλλην μίαν φορὰν!..

ΣΤΕΦ. Θεὸς φυλάξοι!..

ΝΙΚΟΛ. Αἶ! Θεὸς φυλάξοι!.. Θέλω νὰ μάθης νὰ ὁμιλῆς καλλίτερα! Λοιπὸν τρέρω σκύλλους χριστιανούς εἰς τὸ σπῆτί μου; Θεὸς φυλάξοι!.. εἰς τὴν Περσίαν!..

ΣΤΕΦ. Ὅθι προσπαθῆσω, Κύριε, νὰ φωνάξω τὸν Ἄλλαχ! Ὅθι σὲ λέγω ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς Ἐξοχώτατε!

ΝΙΚΟΛ. Τώρα μάλιστα!

ΣΤΕΦ. Πλησίον εἰς σὲ τὸν Ἥλιον, τί εἶμαι ἐγώ;..

ΝΙΚΟΛ. Μία φούκα χῶμα!

ΣΤΕΦ. Οἱ λόγοι σου δι' ἐμὲ εἶναι λόγοι τοῦ Εὐαγγελίου!..

ΝΙΚΟΛ. Ὦ! ὦ!.. μπουρς! βλακκ! ἀνόητε! ζῶν! τὸ Εὐαγγέλιον!..

ΣΤΕΦ. Ἡ γλῶσσά μου εἶπεν ἄλλ' ἀντ' ἄλλων ἢ θελα νὰ εἰπῶ τὸ Κοράνιον!—Συγχώρησόν με, Κύριε, συγχώρησόν με διότι δὲν ἐσυνείθισα ἀκόμη! Γνωρίζεις πολὺ καλλίτερα ἀπὸ ἐμένα, ὅτι μία νέα θρησκεία εἶναι ὀλόκληρος μελέτη. Συγχώρησόν με λοιπὸν ἐάν δὲν ἐσυνήθισα ἀκόμη εἰς αὐτὴν καὶ ἐάν ἀνακατόνω τὸ Ἰσπαχάν με τὰς Ἀθήνας, χωρὶς νὰ τὸ θέλω βέβαια, διότι δὲν με κατήχησαν ἀκόμη καλὰ εἰς τὴν νέαν μου πίστιν!

ΝΙΚΟΛ. Ἀνακατόνευ τὸν Παράδεισον με τὴν Κόλασιν προδότα!.. Μὰ τὸν Μωάμεθ! Εἶσαι πολὺ ἀχάριστος νὰ λητμονῆς πόσον ἡ τίχη σου ἐμεγάλωσεν. Ἦσο ἀπλοῦς ὑπέρτης, καὶ ὄχι καλός!..

ΣΤΕΦ. Ἄ! ὁ Καλός!.. εἶναι ὄνομα!..

ΝΙΚΟΛ. Δὲν με κατάλαβες!—Σὲ ἔκαμα Βεζύρην μου!.. μέγαν σύμβουλον μου!.. Ὅθι ἦται φύλαξ τοῦ Σερχίου τὸ ὅποιον περιμένω, καὶ πρῶτος Εὐνοῦχος!

ΣΤΕΦ. Εὐνοῦχος με μόνον τὸ ὄνομα!

ΝΙΚΟΛ. Ὅθι ἦσαι πολὺ καλὰ! Ὅθι πίνης ἀπὸ τὸν καπνὸν μου! ἀπὸ τὸ κρασί μου! Ὅθι τρώγης καλὰ! Ὅθι κοιμᾶσαι καλὰ! Ὅσον δὲ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν, θὰ σὲ ὑπηρετῶσιν οἱ μακροὶ μου!.. διὰ τί λοιπὸν παραπονεῖσαι;..

ΣΤΕΦ. Οὐρανέ! νὰ παραπονεθῶ! ὅταν ἡ τύχη περιέβαλε με μέλι τὸ γεμάτον ἀπὸ ἀμβροσίαν ποτήριον, εἰς τὸ ὅποιον βάζω τὰ χεῖλη μου!.. ὅταν ὁ ὀρίζων ἔχη μαθὶ χῶμα! ὅταν ἡ δύσις ἦναι στολισμένη με χῶμα τριανταφύλλου!.. διὰ τί νὰ παραπονεθῶ;.. Ἄλλὰ σὺ, Κύριε, ν' ἀφήσης τὰς Ἀθήνας καὶ νὰ περάσης τὸν Ὀκεανὸν διὰ νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἐκεῖνην, ὅπου δὲν θὰ εὕρῃς οὔτε λέτχας, οὔτε θεάτρον, οὔτε ἄλλην κάμμειαν εὐχαρίστησιν; Ἐξοχώτατε, δὲν ἐπιθυμοῦμαι τίποτε;

ΝΙΚΟΛ. Τίποτε δὲν ἐπιθυμῶ.

ΣΤΕΦ. Δὲν ἐπιθυμοῦμαι οὔτε τὸν δρόμον ἐκεῖνον τῆς Λε... εἰς τὸν ὅποιον τόσαι φοραὶς ἐπερίμενα ὡς πελαργός εἰς τὸ ἓνα πόδι τὸν Κύριον Νικόλαον... Σὲ ζητῶ συγγνώμην, ὅλα τὰ εἶδα!..

ΝΙΚΟΛ. Λοιπὸν εἰξεύρεις;

ΣΤΕΦ. Ὡραία, μὰ τὴν πίστιν μου, γυναῖκα!

ΝΙΚΟΛ. Δὲν τὴν ἐνθυμοῦμαι πλέον!

ΣΤΕΦ. Εὐγε!

ΝΙΚΟΛ. Τὴν ἀποστρέφομαι!

ΣΤΕΦ. Ἄ! ἄ!

ΝΙΚΟΛ. Ἡ καρδίκα της εἶναι βράχος!

ΣΤΕΦ. Τὴν γνωρίζω με τὸ πρᾶπάνω! Ἄλλὰ τὸ μῖσος κάμμει φορὰ εἶναι ἐξάδελφος τῆς ἀγάπης, καὶ φοβοῦμαι μήπως ἐπιστρέψῃ πάλιν ὁ ἐξάδελφος αὐτός!

ΝΙΚΟΛ. Πῆσον κακὰ με γνωρίζεις καὶ πόσον μάταιος εἶναι ὁ φόβος σου! Ἄλλὰ θέλω νὰ σὲ διηγηθῶ τὰ αἴτια τοῦ μίσους μου, καὶ ἔπειτα κρίνε μόνος σου!.. Τὴν ἡγάπων καὶ ὅταν ἀκόμη ἔζη ὁ σύζυγός της. Τότε ὅμως τὴν ἡγάπων με εὐλάβειαν!..

ΣΤΕΦ. Ἡ ὅποια εἶναι λαμπρά!..

ΝΙΚΟΛ. Ἐκλεπτοὶ τὰ πυρὰ τὰ ὅποια ἤναπτον τόσα θέλητρα!

ΣΤΕΦ. Ὁ σύζυγός της ἀπίθανε!..

ΝΙΚΟΛ. Καὶ ἐν τούτοις ἡ εὐλάβειά μου ἐσεβάσθη τὰ δάκρυά της ὅκτω ὀλοκλήρους ἡμέρας. Συνώδευεν αὐτὴ εἰς τὸν τάφον με τὴν πόθου τὸν σύζυγόν της, ἐνῶ αὐτὸς δὲν ἄφινε κανένα πόθον. Τότε τῇ ἐπρόσφερα τὴν χεῖρά μου.—«Εὐχαριστῶ, με ἀπῆντησε, θὰ μείνω χήρα.» Ἀφοῦ παρήλατο τὸ ἡμισυ πένθος ἐπιχειρῶ δευτέραν ἀπόπειραν, ἀλλὰ καὶ δευτέρη ἀρνησις. Μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἡμερῶν προτείνω καὶ πάλιν περὶ γάμου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τρίτου με ἀρνεῖται. Καὶ ὅμως δὲν κατεβλήθη. Ὁ χρόνος περνᾷ!.. καὶ τετάρτην φορὰν με ἀρνεῖται!.. Εἰς τὸ διάστημα λοιπὸν ὀλίγων μηνῶν με ἤρνετο πέντε φορὰς! Ἐγὼ ὅμως χωρὶς νὰ λογαριάσω πόσαι φοραὶς ἀπέτυχα, τὴν πέρνω τὸ κατόπι, καθὼς σκυλί, καθὼς σκιά, τὴν πρᾶκολουθῶ καταπόδας ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃ, ἀδιακόπως περιποιοῦμενος αὐτήν. Τὴν βλέπω καθημερινῶς καὶ μέσα εἰς τὸν κόσμον καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ. Παντοῦ, ὅπου καὶ ἂν εὐρεθῶμεν, τὴν ἐκπράξω τὸν ἔρωτά μου. Τὴν συνοδεύω εἰς τὸ θέατρον, εἰς τὸν κόσμον, εἰς τοὺς περιπάτους. Αὐτὴ ἐν τούτοις δὲν μοῦ δεικνύει κάμμειν κλίσιν!.. καὶ ἐνόσω ὁ ἔρως μου αὐξάνει!.. τόσον περισσότερο με ἀποβάλλει.

ΣΤΕΦ. Ὁ τρόπος αὐτὸς με φαίνεται ὄχι ἐξυπνος δὲν πρέπει νὰ ἀκολουθῶμεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰς γυναῖκας τὰς ὁποίας ἀγαπῶμεν! Διότι αἱ καρδίαι αὐταὶ αἰ ιδιότροποι καὶ αἰ ἐλαφραὶ μᾶς ἀγαπῶσι τόσον περισσότερο ὅσον ὀλιγώτερον ἡμεῖς τὰς ἀ-

γαπῶμεν! Ἐγὼ, ἐάν ἤμουν εἰς τὴν θέσιν σου, θὰ ἐκρυπτα μυστικῶν τὸ αἰσθημὰ μου. Ἴσως σήμερον σὲ ἀγαπᾷ ἡ ῥακία ἐκεῖνη, καὶ δὲν θὰ παραξενευθῶ διόλου ἐάν σὲ ἡγάπησεν!.. ἀφοῦ ἀνεχώρησες!

ΝΙΚΟΛ. Ὅχι!.. τοιοῦτον αἰσθημὰ δὲν εἶναι ἀξία ποτὲ νὰ ἔχη, καὶ δὲν πιστεύω τοῦτο, διότι θὰ ἦναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ κτίσω ἐπάνω εἰς τὴν ἄμμον!.. Ἄ! καὶ ὅμως ἤθελα νὰ μ' ἀγαπήσῃ!.. Διάβολο! θὰ τὴν ἐκδικηθῶ!..

ΣΤΕΦ. Ὅθι ἦται νόστιμον παιγνίδι!

ΝΙΚΟΛ. Τί ἐννοεῖς με τοῦτο;

ΣΤΕΦ. Βεβαιώσου, Κύριε, ὅτι μία λέξις ἀπὸ τὴν ἄττατον αὐτὴν θὰ σὲ θέσῃ πάλιν ὑποκάτω ἀπὸ τὰ πόδια της. Ὁ Ἄλλ-Μπαζοῦ γνωρίζει τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου!

ΝΙΚΟΛ. Ποτέ!.. Ποτέ!—Τὴν περιφρονῶ τόσον ὅσον τὴν ἡγάπων! Ἐλεγε; ὅτι αὐτὴ δύναται νὰ τολμήσῃ νὰ με γράψῃ;—Ἄς τὸ κάμη!.. ὅθι τῆς ἐπιστρέψω ὀπίσω τὸ γράμμα της χωρὶς νὰ τὸ διαβάσω! Μάλιστα!.. εἶναι ἀδύνατον, καὶ ἀνόητος θὰ ἦναι νὰ τὸ περάσῃ ἀπὸ τὸν νοῦν της, νὰ ἔλθῃ!.. νομίζουσα ἀκόμη ὅτι θὰ με κάμη νὰ τὴν ἀγαπήσω!.. εἰς τὴν Περσίαν!.. ἐδῶ!.. εἰς τὸ σπῆτί μας!.. (Ἐμφανίζεται ἡ Μαργαρίτα πρὸς τὰ ἀριστερά.)

Μπα! νὰ την!..

ΣΤΕΦ. Ἀλλοίμονο!.. πολὺ ὀγλήγωρη εἶναι!.. Ἐπῆρε θέσιν εἰς τὸ δεῦτερον πλοῖον! (Ἐξέρχεται εἰς μίαν κίνησιν τῆς χειρὸς τοῦ Νικολάου.)

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ.

ΝΙΚΟΛ. Μαργαρίτα!..

ΜΑΡΓ. Νικόλαε!..

ΝΙΚΟΛ. Σὺ, εἰς Περσίαν, σὺ;..

ΜΑΡΓ. Ἐγώ.

ΝΙΚΟΛ. Ποῖον ἔρχεσαι νὰ ζητήσῃς ἐδῶ;..

ΜΑΡΓ. Μήπως τοῦτο εἶναι ἀνόητον;.. Ὅχι εἶναι.

ΝΙΚΟΛ. Χωρὶς νὰ σὲ κατηγορήσω διόλου, σὲ λέγω τὴν ἀλήθειαν, ἐτρόμαξα.

ΜΑΡΓ. Καὶ ἐμαγεύθη;

ΝΙΚΟΛ. Ἐμαγεύθη;.. Πῶς! Ἐάν ἤμην εἰς τὰς Ἀθήνας, θὰ ἔλεγον: ναί!.. ἀλλ' ἐδῶ, Κυρία μου, εἰς τὴν Περσίαν, ὅπου ὁ σεβασμὸς διὰ τὰς γυναῖκας δὲν ὑπάρχει καὶ μ' ἐπιτρέπει νὰ ἦμαι εἰλικρινῆς πρὶν ἢ γίνω εὐγ!..

ΜΑΡΓ. Λέγεις λοιπὸν: ὄχι!

ΝΙΚΟΛ. Λέγω!.. ὅτι ἐτρόμαξα! ὄχι περισσότερο.

ΜΑΡΓ. Τὰ ἦθη τούτου τοῦ τόπου σὲ κάμνουν νὰ ὁμιλῆς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, διότι δὲν μ' ἐλαλοῦσες οὕτως εἰς τὸ δωμάτιόν μου.

ΝΙΚΟΛ. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ σοῦ ἐσήκωσα τὸ βάρος; νὰ με βλέπῃς ἐκεῖ.

ΜΑΡΓ. Ἄλλὰ δὲν σκέπτεσαι τίποτε ἀφ' ὅσα λέγεις! Εἰς ποῖον ἀπὸ τοὺς δύο μας ἦσαν ὀχληραὶ αἱ ἐπισκέψεις σου;

ΝΙΚΟΛ. Διόλου βέβαια εἰς ἐμὲ, ὁ ὅποιος ἤθελον νὰ τὰς κάμω αἰωνίας, διὰ νὰ ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ σὲ νυμφευθῶ.

ΜΑΡΓ. Ὁ τρόπος αὐτὸς ἦτο καλὸς διὰ τὴν ἐποχὴν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρισκόμεθα!.. Νὰ νυμφευθῶμεν ἐσήμαινε νὰ μὴ ἴδωμεν πλέον ὁ εἰς τὸν ἄλλον!.. Οἱ ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους ὀλιγώτερον βλέπομεν εἰς τὴν πατρίδα μας εἶναι οἱ σύζυγοί μας.

ΝΙΚΟΛ. Καλὰ!.. εἶχα ἀδικον λοιπὸν νὰ πρᾶπονῶμαι καὶ νὰ ἀρήσω τὰς Ἀθήνας! Τόσαι ψυχρότητες, τὰς ὁποίας ἐδεικνυες διὰ τὸν ἔρωτά μου, ἦσαν λοιπὸν καλὸς αἰωνός. Μὲ ἤρνεισο τὴν χεῖρά μου, ἕνεκα καθαρᾶς ἀγάπης, καὶ ἐδιώχθην διὰ νὰ ἀγαπηθῶ! Ἄ! Μαργαρίτα!..

ΜΑΡΓ. Καὶ ἐν σήμερον ἐδεχόμην;..

ΝΙΚΟΛ. Μαργαρίτα!..—Εἶναι πολὺ ἀργά!

ΜΑΡΓ. Πολὺ ἀργά;..

ΝΙΚΟΛ. Ἡ πείρα με κάμνει νὰ ἔχω ὑποψίαις κατὰ τῆς μαγείας. Μὲ ἔκαμες σῶφρονα! Φοβοῦμαι μήπως πάλιν δελεασθῶ καὶ χάσω τὴν ἀξιοζήλευτον ἀνάπαυσίν μου!.. διότι βλέπω τὴν παγίδα τῶν λύκων κρυμμένην μέσα εἰς τὰ ψευδῆ ἄνθη!..

ΜΑΡΓ. Ἄλλ' ἔρχομαι!..

ΝΙΚΟΛ. Ἐρχεσαι!..—Τώρα πλέον ἀνακαλύπτω ἐν σχέδιον βάρβαρον!—Ἐρχεσαι διὰ νὰ ἰδῆς εἰς ποῖαν θέσιν με ἔφερεν ἡ ἀπελπισία; Ἄλλὰ μὴ νομίσης ὅτι θὰ θρᾶκμεύσῃς!.. ἔμεινα σταθερὸς καὶ ἀφοβὸς ἀπέναντι τῆς θεῆλλης καὶ εἰς τὰς σκληρότητάς σου ἐδειξα θάρρος! Ἰποφέρω με γενναϊότητα τὰς περιφρονήσεις σου, καὶ εὐρίσκω ἀνάπαυσιν εἰς τοὺς ὠραίους αὐτοὺς κήπους!

ΜΑΡΓ. Ἀνάπαυσιν;

ΝΙΚΟΛ. Λαμπρὰν ἀνάπαυσιν, καὶ γλυκυτέραν μάλιστα ἀπὸ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ μοναστηρίου τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου!

ΜΑΡΓ. Δὲν θὰ ὑπάγῃς εἰς τὸ μοναστήριον;

ΝΙΚΟΛ. Ἐγὶνα Στρατῆρος!

ΜΑΡΓ. Ἐνόμιζα ὅτι τὸ μοναστήριον ὠφελεῖ εἰς τὰς λυπημένας καρδίας!

ΝΙΚΟΛ. Νομίζεις λοιπὸν ὅτι τὸ νὰ κατασκευάζῃ τις ποτὰ καὶ νὰ σκάπῃ τὸν τάφον του εἶναι πράγματα παρηγορητικά;..—Εἰπέ μου περὶ οἰπίου! περὶ ὠραιοτήτων αἰ ὁποῖαι δὲν αἰσθάνονται! περὶ μεθυστικῶν ἀρωμάτων τῆς Ἀσίας! καὶ περὶ σερμπετίων!.. Ἀπερρόφηθην ἀπὸ ἔρωτα μοναδικὸν καὶ ἀθῶον! καὶ ἦλθα εἰς τοὺς τόπους αὐτοὺς νὰ κάμω δώδεκα τειούτους! Θέλω νὰ σκορπίσω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ

τούς κρίκους τῆς ἀλυσίδας μου, καὶ διὰ τὴν τιμωρήσω τὴν καρδίαν μου διότι ὑπῆρξε τόσον θερμὴ, θέλω νὰ κατασκευάσω τὸ ἀλλόκοτον αὐτὸ ὄργανον μίαν ἀγκυράν, θέλω νὰ κλονίσω τὴν θυτίαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ὥστε νὰ λαμβάνωσιν ἀπὸ αὐτὴν, καὶ ἂν πρέπει νὰ δώσω μέρος τι ἐξ αὐτῆς. . . νὰ τὸ δώσω φύλλον φύλλον!

ΜΑΡΓ. Ἴδου ὠραία σχέδια τὰ ὅποια ἐκρᾶζεις μὲ ὠραίας συνθηματικά; λέξεις!

ΝΙΚΟΑ. Τί μὲ μέλλει! . . . ἂν ᾖναι ὠραία! . . . Ὁ ἔρωσ εἶναι ἓνα κομμάτι μέταλλον πολύτιμον ἀκατέργαστον! ἀλλ' ὅταν πρᾶκτῆσθαι πόσον κακῶς πληρύνεται, ἀνόητος καὶ βλάξ εἶναι ἐκεῖνος ὅστις τὸ διατηρεῖ καὶ δὲν κόπτει ἀπὸ αὐτὸ νόμισμα! —Κακῶς καὶ ἐγὼ, Μαρμαρίτα, ἐπληρώθην, καὶ δὲν παρκανοῦμαι ἐν τούτοις, σὺ τὸ λέγεις ἐντίμως! —Μετέφερα τὸ ὄνομά μου εἰς τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν, τὰ ἦθη μου ἔκαμα Τουρκικὰ, καὶ κάθημαι ὅπως οἱ Τούρκοι! . . . ἡγάπων πάντοτε νὰ ζῶ καθήμενος ὀριζοντίως, καὶ τὸ χαρέμι μ' ἔθελξε περισσότερο ἀπὸ τὸ μοναστήριον. Τώρα λοιπὸν κατοικῶ τὴν Περσίαν, καὶ εἶμαι Πασσᾶς, Πασσᾶς καλλίτερος ἀπὸ τοῦ Πασσᾶδος οἱ ὅποιοι ἐγένοντο ἐκ περιστάσεως, καὶ Πασσᾶς καλλίτερος ἀπὸ τὸν Πασσᾶν ὁ ὅποιος ἐγεννήθη Πασσᾶς!

ΜΑΡΓ. Καὶ ἐγὼ ἡ ὁποία ἐμεμφόμην ἤδη τὸν ἐαυτὸν μου διὰ τὴν ψυχρότητά μου! Ἄ! ἀγαπητέ μου, Νικόλαε, ἔδειξα πολὺν ἀπλότητα; Ὅταν ἔμαθα ἀπὸ τοὺς φίλους σου ὅτι τόσον ταχέως ἀνεχώρησες, ἐνόμισα ὅτι αἱ ἀρνήσεις μου σ' ἔκαμαν ν' ἀναχωρήσῃς, ἐπειδὴ ἐφοβείτο μήπως ὁ τόσος ἔρωσ σου σὲ κάμῃ νὰ περιπέσῃς εἰς ἄλλην τινα περιπέτειαν! —Βεβαίως, δὲν πιστεύω τὰς μεγάλας λύπας, ἀλλὰ ἀμφιβάλλω καὶ διὰ τὰς ταχεῖς θεραπείας; καὶ ἐσκεπτόμην ὅτι, ὅσον καὶ ἂν πολεμηθῆτε, εὐρίσκειται εἰς ἀνδρῶσιν πρὶν ἢ θεραπευθῆ!

ΝΙΚΟΑ. Τοῦτο εἶναι ἀληθῶς ἐκπληξίς! . . . κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὰς ἐδικὰς του ἐκπληξίς, Μαρμαρίτα! Καὶ ἡ παρουσία σου εἰς ἐμὲ εἶναι ἐκπληξίς. Σὺ, Κυρία μου, πῶς ἀπεφάσισες ν' ἀφήσῃς τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν καρδίαν τοῦ χειμῶνος! . . . Νὰ ἐπιβιβάσῃς μέσα εἰς πλοῖον τόσον ταχέως! . . . νὰ ὑποφέρῃς τὴν νυχτιάσιν! . . . Πῶς ἀπεφάσισες νὰ ἀντικρύσῃς τοὺς κινδύνους ἐνὸς κοπιαστικοῦ ταξιδίου, καὶ νὰ διατρέξῃς χώρῃν περισσότερο ἢ κατὰ τὸ ἥμισυ ἀγρίαν, διὰ νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν χώρῃν τῶν οὐρί! . . . Τοῦτο σὲ ἐσυμβούλευον νὰ τὸ ἀποφάσῃς εἰς τὰς Ἀθήνας! . . . —Μὰ τὴν ἀλήθειαν, παράδοξος εἶναι ἡ φαντασία σου! Εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ λέγῃς «ὄχι, δὲν θέλω!» Ἐδῶ, εἰς τὴν Ἀσίαν «Συγκατανεύω.» Ἐκεῖ, «ὄχι, θὰ μένω χῆρα!» —Ἐδῶ πάλιν «Ἄ! ᾖναι, λάβε

τὴν χεῖρά μου!» Χθὲς νὰ λέγῃς «ὄχι!» Σήμερον «ναί!» Ἀὔριον λοιπὸν τί θὰ εἰπῆς;

ΜΑΡΓ. Αὔριον. . . θὰ εἰπῶ «ὄχι!» —Εἶσαι πολὺ ἡλίθιος, Νικόλαε, νὰ πιστεύῃς ὅτι ἦλθες ἐδῶ διὰ λογαριασμόν σου, διότι δὲν εἰμπόρεσα νὰ καταπνίξω τὴν ἀπόλυτον ἐπιθυμίαν νὰ μὴ εὕρω καρδίαν τὴν ὁποῖαν δὲν ἠθέλησα! . . . Ἐὰν ἔκαμα τούτο θὰ ἐφαινόμην πολὺ ἀνόητος. . . ἢ πολὺ ἐρωτόληπτος. . . γελοῖα πράγματα, τὰ ὅποια πρέπει νὰ διαφεύσω. Καλλίτερον τὴν πρώτην στιγμὴν εἶχες ἐνοήσει, καὶ ἀφοῦ. . . εἰς τὴν Περσίαν. . . δύναται τις νὰ ἐκφρασθῇ τὴν ἀλήθειαν, θὰ σοῦ εἰπῶ, παστρικά, ὅτι ἀφῆσα τὴν Ἑλλάδα! τὰς Ἀθήνας! τὸν χειμῶνα! τὸν χορὸν! τὴν μουσικὴν! μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἴδω τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῶν ἀρνήσεών μου! Ἦλθον εἰς τὰ μέρη αὐτὰ, τὰ ὅποια λέγεις ἄγρια, νὰ θαυμάσω τὰς λύπας τὰς ὁποῖας ἔπαθες ἀπὸ τὰς ἀρνήσεις μου! Ἦλθον νὰ ἀπολαύσω τὸν θρίαμβόν μου! καὶ ἐπειδὴ εἶμαι ὑπερβολικῶς φιλάρεσκος, ἦλθον νὰ ἴδω τὰς ἐπιτυχίας μου καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιτυχίαν σου!

ΝΙΚΟΑ. Λοιπὸν! ὄχι! βλέπεις! . . . οὔτε ἔχνος παρκαπνοῦ δὲν ἔχω! —Βεβαίως, εἰς τὴν ὑπερῆρανίαν σου σκληρὰ τιμωρῶ εἶναι νὰ μὲ βλέπῃς ὅτι πολὺ μακρὰν εἶμαι τοῦ νὰ σκέπτομαι τὸν θάνατον! Μία πιστολιὰ θὰ ἐτίμα τὰ θέλησάν σου! Ἡ δόξα σου θὰ ἐμεγάλωνεν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν αὐτὴν. . . θὰ μὲ κατεπάτεις! . . . — ἀλλ' ὄχι, εἶμαι φιλόσοφος! Ἐγὼ πρῶτος γελῶ διὰ τὸν μακαρίτικόν ἔρωτά μου, καὶ, ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ ἄνθη δὲν ζητοῦμεν ἄλλο παρὰ τὴν εὐωδίαν, θέλω καὶ ἐγὼ νὰ κλείσω τὴν καρδίαν μου εἰς τὸ ἐρωτικὸν ἐμπόριον, νὰ μεταχειρισθῶ τὴν γυναῖκα ὡς τὸ ἐφήμερον ἄνθος, γὰρ τὴν λάβω χωρὶς ἐπιθυμίας, νὰ τὴν ἀφήσω χωρὶς πόθου, νὰ τὴν ἀπολαύσω ὀλίγον ὥραν. . . καὶ νὰ τὴν ρίψω ἔπειτα! — Πολὺ ἀνόητος εἶναι ἐκεῖνος ὅστις, ἀφοῦ ἀπατηθῇ εἰς τὸν ἔρωτά του, ἐπιμένει. Ἐγὼ τούλάχιστον, ἀφοῦ ἀδιάσω τὸ ποτήριόν μου, θὰ τὸ σπᾶσω, διότι φοβοῦμαι μήπως τὸ κρασί τὸ ὁποῖον ἔπιον, ἀφοῦ ζήσανθῃ εἰς τὸν λεπτόν του ὕψλον, κατασταθῇ φαρμάκι.

ΜΑΡΓ. Τότε λοιπὸν φόρσε κορδέλαις πράσιναις, ἀγαπητέ μου μισάνθρωπε!

ΝΙΚΟΑ. Εἰς πολλὰ πράγματα ἡ Ἀσία εἶναι ἀντιτέρα τῆς Ἑλλάδος!

ΜΑΡΓ. Καὶ ἡ πολυγαμία εἶναι ἀξιοσημείωτος πρόοδος!

ΝΙΚΟΑ. Βεβαίως! . . . ὁ σύζυγος, εἰς τὸν τόπον μας, ὀφείλει νὰ ᾖναι κεκλεισμένος εἰς τὸ σπῆτί του, καὶ καθὼς κατὰ δεινὸν μετὰ σχοινί, νὰ βόσκη δόλην τοῦ τὴν ζῶν, περιωρισμένος μέσα εἰς στενὸν κύκλον!

ΜΑΡΓ. Καὶ ἐὰν τὸ χόρτον τὸν ἀρέσκῃ; . . .

ΝΙΚΟΑ. Τὸ σχοινί ὅμως δὲν τὸν ἀρέσκει! Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὡς πρὸς τοῦτο λύκος! χωρὶς νὰ λογαριασώμεν ὅτι εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν βαρυνόμεθα τὰ πάντα ἀνεξαιρέτως, τὴν γυναῖκα τὴν ὁποῖαν θαυμάζομεν διὰ τὴν ὠραίαν τῆς φωνῆς. . . καθὼς καὶ ταῖς ὠραιότεραις μουσταλευραῖς!

ΜΑΡΓ. Ἐ! τότε θὰ ᾖσο ὁ μαργαρίτης τῶν κακοθῶν συζύγων! . . .

ΝΙΚΟΑ. Δὲν εἶπα ὅσα ἠθέλα νὰ εἰπῶ! . . . Γνωρίζω τὰς Ἀθήνας, ἐγὼ! καὶ ἐπειδὴ ἡ τελειότης μὲ πολλὴν δυσκολίαν εὐρίσκειται εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν, ἡ Κυρία ἄλλοτε μὲν εἶναι μελαγχροινὴ, καστανή, ἢ ξανθὴ! ἢ τὸ ἓν ἢ τὸ ἄλλο. . .

(Ἡ Μαρμαρίτα κάμνει κινήσιν τινα).

Ἦ! γνωρίζω πολὺ καλὰ τὴν χρυσοῦν σκόνιν. . . τὴν μαύρην. . . τὸ βενετικὸν κόκκινον! Ὅλα αὐτὰ ὅμως δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ τεχνικὰ μέσα, ὁ δὲ σύζυγος ὅστις γνωρίζει τὸ μυστικὸν τῶν θεάτρων, ἀνακαλύπτει εὐκολώτερον ἀπὸ πάντα ἄλλον τὰ λαθραία αὐτὰ παιγνίδια, ἀπὸ τὰς τριχὰς αὐτὰς τὰς ὁποῖας βλέπει νὰ βάρωνται κάθε πρωί!

ΜΑΡΓ. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν. . . ἔκλεξε τὸ χρῶμα τὸ ὁποῖον σὲ ἀρέσκει μεταξὺ ὄλων. . .

ΝΙΚΟΑ. Πολὺ καλὰ. . . ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ἄνθρωπος μεταβάλλεται! Τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου εἶναι ξανθός! αἱ ὀρέξεις μεταβάλλοντι. . . τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἀγαπῶμεν τὸ κόκκινον χρῶμα! —Εἰς τὸ ἠθικόν, Κυρία μου, χειρότερον ἀκόμη συμβαίνει! Εἶναι παρκαδεγμένον, χωρὶς πολυλογία, ὅτι μία γυνὴ ὅσα καλὰ αἰσθητά καὶ ἂν ἔχῃ καὶ ὅσον καλὴν ἀντροπὴν καὶ ἂν ἔλαβεν, ἔχει πάντοτε περιωρισμένον τὸ μέρος τῶν ἀρετῶν! Ἐπειδὴ λοιπὸν αἱ γυναῖκες μας δὲν ἔχουσιν ὅλα ὁμοῦ τὰ δῶρα, τὸ μέρος τῶν προτερημάτων τὰ ὅποια ἔχουν μᾶς φαίνεται πάντοτε ἐναντίον πρὸς τὰ προτερήματα τὰ ὅποια ἐπιθυμοῦμεν, τόσον μάλιστα ὥστε, ἀφοῦ πρὸς ἐλθῶσι δύο ἢ τρία ἔτη, θὰ ἐδίδομεν τὰς ἀρετὰς τὰς ὁποῖας ἔχουσι δι' ἐκεῖνας τὰς ὁποῖας δὲν ἔχουσι, ἀνταλλάσσοντες μίαν εὐτυχίαν τὴν ὁποῖαν τόσα ἀγκάθια διατρύποσι!

ΜΑΡΓ. Πῶς γένος κακαδικάζεις, Κύριε; . . . Βομβαρδίζεις τὸ ἐδικόν μας καὶ, ἀφοῦ μεθύσῃς ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν, στρέφεις ἐναντίον σου τὰ πυρὰ τῶν πυροβόλων σου, καὶ ἀνευ διακρίσεως κτυπᾷς τὰ ἐδικὰ σου στρατεύματα!

ΝΙΚΟΑ. Εἶμαι ἀστυρὸς, ἀλλὰ συγχρόνως εἶμαι καὶ ἀμερόληπτος, καὶ μὴ μὲ κρίνῃς εἰμὴ ὅταν εὐρίσκωμαι εἰς τὴν κοινωνίαν. . .

ΜΑΡΓ. Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν! . . .

ΝΙΚΟΑ. Βεβαίως! . . . Ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ κοινωνία μας εἰσέρχονται εἰς τὴν λάσπην καὶ εἰς τοὺς βαθεῖς λάκους τῶν τροχῶν, τῆς ἀνοήτου πείρας καὶ

τῆς παλαιᾶς προλήψεως! Καὶ δι' ἐκεῖνον ὅστις ἐφυγεν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐταξίδευσεν, ἡ κοινωνία σου δὲν εἶναι πλέον ἄλλο εἰμὴ μούμια!

ΜΑΡΓ. Ἀλήθεια, ἀς ὀμιλήσωμεν ὀλίγον διὰ τὴν πολυγαμίαν! . . .

ΝΙΚΟΑ. Ναί, συμφωνῶ, ἀς ὀμιλήσωμεν διὰ τὴν πολυγαμίαν, χωρὶς ὅμως νὰ περιπαίξωμεν τὸ ἔθιμον αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ὅσον δύναται περισσώτερον πλησιάζει εἰς τὴν τελειότητα! Ἐδῶ τὰ πάντα εἶναι ἡδονή, τί εἶναι στενοχωρία δὲν τὸ γνωρίζομεν. Δὲν ὑπάρχουσι κοσμήματα εἰς τὸν λαμόν! οὔτε σχοινίον εἰς τὸν πόδα! Οὔτε μάνδρα διὰ πρόβατα! . . . Ἐγὼ καθήμενος κλεισμένος μέσα εἰς τὸ πλάτιον αὐτὸ, καὶ μακρὰν ἀπὸ ἀσεβῆ βλέμματα εὐρισκόμενος, περιμένω ἓνα ὀλόκληρον γυναικωνίτην! εἰκοσι πρώταις ἀγαπητικαῖς! εἰκοσι σουλτάνας! ὅλαι δὲ αὐταὶ θεωροῦσι τιμὴν τῶν καὶ γλυκυτέρων τῶν ἐλπίδα ὅταν ἀξιοθῶσι, μὲ τὸ δῶρον τοῦ μανδηλίου μου, ἐν ἔλεμμα εὐνοικόν τοῦ . . . κυρίου τῶν! . . . — Αἱ γυναῖκες μας εἰς τὰς Ἀθήνας, σκέπτονται ὀλιγώτερον νὰ μᾶς ἀρέσωσιν, ἐπειδὴ ἡ μικροτέρα τῶν φροντίς εἶναι νὰ κερδήσῃ τὴν ἀγάπην μας, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν σκέπτονται νὰ μᾶς κάμνωσι τὸν ἔρωτα!

Διὰ τί; Διότι καθεὶς εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἔχει παρὰ μίαν μόνον γυναῖκα. . . ἐκεῖ λοιπὸν εἶναι τὸ μονοπώλιον. . . ἐδῶ δὲ ὁ συναγωνισμός! Ἴδου λοιπὸν πόσον καλὰ ἔχω καμωμένα τὸν γυναικωνίτην μου! Ἐχω εἰκοσι συζύγους! ἡ μία θὰ ἔχῃ τὸ χρῶμα κόκκινον καὶ τριανταφυλί! αἱ ἄλλαι λευκόν—φαιόν—μελαγχροινόν—ἐλαιόχρουν, σκάλαν ὀλόκληρον χρωμάτων, ἀπὸ τὸν ἔβενον ἕως εἰς τὸν ἀλάστρον! Τὰ μαλλία τῶν θὰ ᾖναι μαύρα, μελαγχροινὰ, καστανὰ, κόκκινα, λάμποντα, ὡς κύματα, κοντὰ, ἢ μακρὰ! Κάθε μία θὰ ἔχῃ τὴν ἰδιαιτέραν τῆς ὠραιότητα, καὶ τὰ κάλλη τὰ ὅποια πλάττουν αὐταὶ αἱ ἴδιαι, καὶ αὐτὰ θὰ ἔχουσι, καθὼς τὸ χρῶμά τῶν, τὰξίς διαφόρους! Κάθε μία θὰ ἔχῃ τὴν ἰδιαιτέραν τῆς ἀρετῆς — γλυκύτητα ἢ σταθερότητα — πνεῦμα ἢ ἀφοσίωσιν — αἰσθητικὴ ἢ εὐθυμίαν. . . τόσον καλὰ ὥστε, ἐὰν φέρω πλησίον κάθε μίαν γυναῖκα ἀτέλῃ ἀπὸ τὰς δεκαεννέα ἄλλας, ἔχω μίαν γυναῖκα τελείαν!

ΜΑΡΓ. Σύζυγον ἔχεις; ὄχι βεβαίως! . . . Τὸ πολὺ πολὺ μίαν ἀνοδοδέσμη! ἓνα κόσμον οὐρί! . . . ἐκ τούτου δὲ συμπεραίνω ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἡ ὁποία σήμερον εἶναι ἡ ἀσπονδὸς ἐχθράσου, τυχαίνει ὀλίγην ἀκόμη ἐκτίμησιν ἀπὸ ἐσὸς ἐπειδὴ, ἀφοῦ ἀγνωρίζεις εἰς ἡμᾶς τὴν ποιότητα, δὲν πιάνεσαι εἰμὴ εἰς τὴν ποσότητα! Ἐικοσι γυναῖκας τῶν Ἰνδιῶν ἀντιπαραβάλλεις μὲ μίαν Ἑλληνίδα! Πολὺ μᾶς ἐκολάκευσε διὰ νὰ σὲ εἰπῶ νὰ τὸ ἐπαναλάβῃς! Ναί! ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς μὲ κάμνει νὰ φρίττω ὀλίγον διὰ σέ. . . Ἐικοσι σύζυγοι! . . . ἐγνώρισα πολλοὺς συζύγους εἰς τὴν πα-

τρὶς μαι, οἱ ὅποιοι, ἀφοῦ ἠκολούθησαν τὸν γενικὸν κανόνα, βεβαιώνουσιν ὅτι εἶχον περισσοτέρας ἀπὸ μίαν! . . . Πῶς θὰ ὀδηγήσῃς τὸ παραχοπιὸν αὐτὸ ποῖμνιον;

ΝΙΚΟΑ. Δαμρπά! . . . ὁ τρόπος δὲν εἶναι οὔτε δύσκολος, οὔτε νέος! "Οἱ αἱ γυναῖκές μου εἶναι κλειδωμένοι! γραταὶ γυναῖκες τὰς προφυλάττουν! ὅλοι μου οἱ ἄνδρες εἶναι εὐνοῦχοι, καὶ δὲν διατρέχω κίνδυνον νὰ λυπηθῶ! Χωρὶς νὰ λογαριάσω ἀκόμη ὅτι ὁ νόμος δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν σύζυγον νὰ καταδικάσῃ εἰς θάνατον τὴν ἀπιστον σουλτάναν. Οὔτε ὅτι δύναμαι νὰ ἐκδικηθῶ μὲ μίαν μαχαϊριάν! . . . ἢ μὲ μίαν πιστολιάν!

ΝΙΚΟΑ. Δὲν πρέπει λοιπὸν πλέον νὰ λογαριάσει ὅτι θὰ σὲ ἐξαιδωμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἄς ἀναχωρήσω! . . . Τὸ παρετήρητα καλὴ! Πολὺ ἐνόησες πόσον ἡ κοινωνία μας εἶναι κατωτέρα ἀπὸ τὴν ἐδικὴν σας, καὶ ἡ πολυγαμία εὔρε τὸν ἀπόστολόν της! ὕγαινε λοιπὸν! . . .

ΝΙΚΟΑ. Μὲ ἀφίνεις! . . .

ΜΑΡΓ. Σὲ ἀφίνω χωρὶς νὰ ἀρήσω πόθους, δὲν συμφωνεῖς εἰς τοῦτο; Κάμε με σὲ παρακαλῶ τὴν χάριν νὰ παρατηρήσῃς ἐὰν τὰ ἄλογά μου εἶναι ἔτοιμα. Τὸ πλοῖον ἀναχωρεῖ αὔριον, ἡ θέσις μου εἶναι κρατημένη, καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας δὲν γυρίζουν τί ἔγιναι!

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Οἱ αὐτοί, ΣΤΕΦΑΝΟΣ, εἰσερχόμενος ἐκ δεξιῶν.

ΣΤΕΦ. Ἐξοχώτατε! . . . Μὲ συγχωρεῖτε, Κυρία! — Αἱ οὐρὶ σας φθάνουσιν! . . . Τρέχουν! φωνάζουν! θορυβοῦν! . . .

ΝΙΚΟΑ. Σιώπησε, ἀχρεῖε! . . .

ΣΤΕΦ. Ποῖον εἶναι λοιπὸν αὐτὸ τὸ μυστήριον; . . . Ἄχρεῖε! διὰ τί ἀχρεῖος; Σιώπησε! διὰ τί νὰ σιωπήσω; Ὁ ἔμπορος σὰς φωνάζει, καὶ βεβαίως σεῖς δὲν θὰ θέλετε νὰ μ' ἀφήσητε περισσότερον νὰ φυλάξω τὸν γυναικωνίτην! Ἐλάτε λοιπὸν! . . .

ΝΙΚΟΑ. Μὲ συγχωρεῖς; . . .

ΜΑΡΓ. Ἄς παύσουν αἱ φιλοφρονήσεις! . . . Εἶσαι συγχωρημένος! . . . εὐρισκόμεθα εἰς τὴν Ἀσίαν.

ΝΙΚΟΑ. Λυποῦμαι! . . .

ΜΑΡΓ. Διὰ τί λυπεῖσαι; . . .

ΝΙΚΟΑ. Διὰ τὴν δυσάρεστον αὐτὴν σύμπτωσιν; . . .
ΣΤΕΦ. (καθ' ἑαυτὸν). ὦ! ὦ! ἴσως καλὰ ἔκμα νὰ διακόψω τὸ δουετό αὐτὸ! . . .

ΜΑΡΓ. Ὅχι δά! ἐγὼ ἤμην ἀπερίσκεπτος, καὶ ἐντὶ ἐπομαι. . .

ΣΤΕΦ. Ἐξοχώτατε!

ΝΙΚΟΑ. Πλέον σιγά, προδότη! . . .

ΣΤΕΦ. Κύριε Νικόλαε! . . . ἰδοὺ ὁποῦ μετανοεῖς εἰς τὸν μισὸν ἀκόμη δρόμον! . . . ὁ Ἀλῆ-Μπαζού, Κύριε, γυρνᾷ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου! . . .

ΝΙΚΟΑ. Αὐθιδή! . . .

ΣΤΕΦ. Κύριέ μου, ἀκουσε τί θόρυβος γίνεται!

ΝΙΚΟΑ. (πρὸς τὴν Μαργαρίταν). Ὑγίαινε λοιπὸν! . . . διὰ παντός! . . .

ΜΑΡΓ. Ὑγίαινε! . . .

ΝΙΚΟΑ. (καθ' ἑαυτὸν). Οὔτε ἓνα δάκρυον δὲν χύνει! . . .

ΜΑΡΓ. Διὰ παντός! . . .

ΝΙΚΟΑ. (καθ' ἑαυτὸν). Καὶ νὰ φανῶ τόσον δειλός! . . . ὄχι! θὰ γίνω Πασσᾶς! Ἐτσι ἀπεφάσισεν ἡ τύχη! . . .

(Ἐξέρχεται πρὸς τὰ δεξιὰ.)

ΜΑΡΓ. Τὰ ἄλογά μου! . . .

ΣΤΕΦ. Ἐρχονται! . . . (καθ' ἑαυτὸν). Φοβοῦμαι νὰ μὴ συμβῇ τίποτε ἄλλο πάλιν, ἄς σπεύσω λοιπὸν τώρα νὰ τὴν τοποθετήσω εἰς τὴν ἀμαξάν. (Ἐξέρχεται πρὸς τὰ ἀριστερά.)

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ, ἔπειτα ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

ΜΑΡΓ. (καθ' ἑαυτήν). ὦ! . . . ναί! . . . θὰ ἀναχωρήσω! . . . χωρὶς πόθον! . . . χωρὶς λύπην! . . . Ἡμῖν πολὺ καλὴ, καὶ σήμερον τὸ αἰσθάνομαι. Ἐγὼ διὰ τὸν ἴδω τὸ ἐνόμιζα ὅτι ἦτο μέγα πρᾶγμα! καὶ τώρα εἶμαι τόσον θυμωμένη! . . . μὲ λέγει ὅτι εἶμαι φιλάρεσκος! μὲ περιγελά! ἐκδικεῖται! . . . καὶ, ἐπειδὴ ἔγινε σκεπτικὸς, μὲ μεγάλην περιφρόνησιν δέχεται τὸν ἔρωτά μου! Ἀρνήθηκα τὴν χεῖρά του. . . καὶ αὐτὸς ἀρνεῖται τὴν ἐδικὴν μου! καὶ ὁμῶς. . . πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω μὲ χαμηλὴν φωνήν, τὸν ἀγαπῶ. . . — Εἶναι πολὺ ἀργά πλέον. . . μὲ τὸ εἶπε! . . . — πολὺ ἀργά; . . . μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας; . . . Μὲ ἠγάπα, καὶ περὶ τούτου βεβαιώνουσιν ἡ ἀναχώρησίς του καὶ ἡ ἐξορία του! Αἱ ὑποσχέσεις του ἄρα γε εἶναι εἰλικρινεῖς; Θέλων νὰ μὲ περιγελάσῃ δὲν περιεγέλασεν ἄρα γε καὶ αὐτὸς τὸν ἑαυτὸν του; Εἶπε πολλὰ, ὥστε θὰ εἶπε βέβαια τὴν ἀλήθειαν! Ἀνθρώπος ἀποφασισμένος θὰ ἔλεγεν ὀλιγώτερα. . . (Παρατηρήσασα τὸ βιβλίον ἐπὶ τοῦ σοφᾶ). Ἐν βιβλίον! Πιθανὸν τοῦτο νὰ ᾔνοι τὸ μυστικόν του! . . . «Βίπέ μου τί διαβάζεις, καὶ θὰ σοῦ εἰπῶ. . .» — Ἄ! Στίχοι! τοῦ Μουσσέ! ἡ Ναμουνα! . . .

ΣΤΕΦ. (εἰσερχόμενος, καθ' ἑαυτὸν). Οἱ δρόμοι εἶναι ἀνοικτοί! φέρω τὸν ἀποχαιρετισμὸν! (Μεγαλοφώνως). Ἰδοὺ τὰ ἄλογα τῆς Κυρίας. . .

ΜΑΡΓ. Πολὺ καλὰ!

ΣΤΕΦ. (καθ' ἑαυτὸν). Μόνον αὐτὸ δὲν ἐπερίμην. . . ἡ Κυρία ἐρεθίσθη!

ΜΑΡΓ. (καθ' ἑαυτήν). Ἀγαπᾷς ἄν τρελλὸς τὴν Μαργαρίταν, ὦ Χασσάν! . . . (Μεγαλοφώνως). Στέφανε!

ΣΤΕΦ. Ἀλῆ-Μπαζού!

ΜΑΡΓ. Ἀλῆ-Μπαζού;

ΣΤΕΦ. Εἰξεύρεις; καὶ ἐγὼ, ὅταν ἦλθα ἐδῶ εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐπῆρα ἐν ὄνομα τῆς φαντασίας.

ΜΑΡΓ. Ὅθι σὲ δυσαρεστήσῃ νὰ τὸ ἀφήσῃς;

ΣΤΕΦ. Τὸ ὄνομα;

ΜΑΡΓ. Καὶ τὴν Περσίαν;

ΣΤΕΦ. Νὰ ἀφήσω τὴν Περσίαν; . . . Ἄ! διάβολε! ὄχι!

ΜΑΡΓ. Ἐὰν ὁ Νικόλαος ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα;

ΣΤΕΦ. Ἐὰν ὁ Νικόλαος; . . . — Δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ! . . .

ΜΑΡΓ. Βλέπω ὅτι δὲν συνεννοούμεθα! Ὅθι ἐπιστρέψῃ!

ΣΤΕΦ. Ὁ δειλός!

ΜΑΡΓ. Πλησιάζει νὰ ἐνδώσῃ, καὶ μὲ μίαν λέξιν, μὲ μίαν μόνον λέξιν, εἰμπορῶ νὰ τὸν κάμω νὰ τὸ ἀποφασίσῃ.

ΣΤΕΦ. Μὰ τὴν πίστιν μου! ὁ διάβολος εἶναι πανοῦργος, ἀλλὰ ἡ γυναῖκα εἶναι καὶ ἀπὸ αὐτὸν πλέον πανοῦργος! Ὅταν σὲ εἶδα ἐπρομάντευσα τὴν λύσιν αὐτὴν! Ἐπροεῖδα δυστυχῶς ὅτι ὁ παλαιὸς ἔρωσ θὰ ἐξύπνω ὅταν θὰ ἦκουε τὴν φωνὴν σου! καὶ ὅτι ἦλθες — πολὺ λυποῦμαι διὰ τοῦτο! — διὰ νὰ μᾶς διώξῃς ἀπὸ ἐδῶ, διὰ νὰ μᾶς φάγῃς τὸ ψωμί μας! Ἄ! Κυρία μου, κακὸν εἶναι αὐτὸ τὸ ὅποῖον ἔκαμες! Τίσον εἶχα ἀγαπήσει τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀλλάχ! Ἐ τί! . . . Ἀπὸ ἐδῶ αἱ Ἀθηναὶ ἀπέχουσι τὸσας χιλιάδας μιλια, καὶ ἐδῶ ἐστήσαμεν τὴν δίχρονον σημαίαν μας, καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ Ἀλλάχ ἔχομεν τὴν εὐχαρίστησιν, αὐτὸς μὲν νὰ ᾔνοι Πασσᾶς, ἐγὼ δὲ ὁ Βεζύρης του. Καὶ τώρα νὰ ἐπιστρέψωμεν πάλιν εἰς τὴν πόλιν εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννηθήμεν, νὰ ζῶμεν καθὼς περὶ ἀνθρώποι, καὶ νὰ κυλιώμεθα εἰς τὰς προλήψεις ἑνὸς κόσμου ἀνοήτου, καὶ αὐτὸς μὲν νὰ φορᾷ φορέματα ἀπὸ τσόχα. . . ἐγὼ δὲ νὰ τοῦ τὰ ξεσκονίζω; — Αὐτὸ εἶναι κακὸν πρᾶγμα, μᾶς ἀφαιρεῖς τὴν ἡδονὴν ἀπὸ τὸ στόμα! Σὲ δίδω κύριε. . . ἀλλὰ πόσον ἡ τύχη μου σὲ συγκινεῖ! Ἐὰν ὁ ἔρωσ τοῦ κυρίου τὸν κάμῃ νὰ παραστρατήσῃ, εὐσπλαγγνίσου τούλαχιστον ἐμένα, ὁ ὅποιος δὲν σὲ ἀγαπῶ!

ΜΑΡΓ. Κακόμοιρέ μου Ἀλῆ-Μπαζού! ἡ λύπη σου μὲ κάμνει νὰ λυποῦμαι! Ἀλλὰ δὲν πιστεύω ὁ Κύριός σου νὰ ᾔνοι τόσον ἐγωιστῆς ὥστε, ὅταν ἐπαλέθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ σὲ πάρῃ μαζὶ του!

ΣΤΕΦ. Πῶς! θὰ ἔχω λοιπὸν τὸ δικαίωμα νὰ κοιτήσω ἐδῶ; Ἄ Κυρία μου, ἐὰν γίνῃ τοῦτο, τότε δύναμεθα νὰ συνεννοηθῶμεν! Ἐνα Πασαλίκι δὲν εἶναι καλὸν πολὺ εὐκόλον διὰ νὰ τὸ πωλήσῃ τις, καὶ δὲν ἀμφιβάλω ὅτι, ἂν θέλω νὰ τὸν παρακαλέσω, θὰ σὲ τὸ κληροδοτήσῃ ὁ Νικόλαος, ὅταν ἀναχωρήσωμεν!

ΣΤΕΦ. Τὸν ὑπρέτησα πολὺ κακὰ εἰς τὴν Περσίαν καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ τολμήσω νὰ περάσω ἀπὸ τὸν νοῦν μου τοιαύτην ἐλπίδα! Ἀλλ' ἐὰν σεῖς Κυρία καταδεχθῆτε νὰ κάμετε χρῆσιν τῆς δυνάμεώς σας. . .

ΜΑΡΓ. Τὸ εἶπα. . . Μίαν λέξιν θὰ προσθέσω ἀκόμη. . . θὰ ἀναχωρήσωμεν ἀπόψε.

ΣΤΕΦ. Ὁ Κύριος; θὰ εὐρῆ ἄρα γε θέσιν εἰς τὸ πλοῖον; . . .

ΜΑΡΓ. Ἐπῆρα δύο θέσεις.

ΣΤΕΦ. Ἀπὸ πρὶν! . . . Ἀλήθεια! σὰς θαυμάζω, Κυρία μου, καὶ ὑπάγω νὰ ἐτοιμάσω τὰ πράγματά του!

(Ἐξέρχεται πρὸς τὰ ἀριστερά.)

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ, ἔπειτα ΝΙΚΟΛΑΟΣ.

ΜΑΡΓ. Τώρα, Κύριε Νικόλαε, θὰ τὰ εἰπούμε ἐμεῖς οἱ δύο! . . .

ΝΙΚΟΑ. (εἰσερχόμενος, καθ' ἑαυτὸν). Ἀλλοῖμον! ξεύρω καὶ ἐγὼ τί θέλω; . . . τὴν ἀγαπῶ; . . . ἢ ὄχι; Ἐξῆλθα καταθυμωμένος, . . . καὶ ὁ θυμὸς μου κατέπαυσε πρὶν ἀκόμη εὐγὼ ἀπὸ τὴν θύραν! . . . Μόλις τὴν ἀφῆσα. . . πρέπει νὰ τὴν ἴδω πάλιν! . . . Αἱ γυναῖκές μου, εἶναι ἐδῶ. . . Ἀρκεῖ μόνον νὰ θελήσω, καὶ κόπτω τὴν ἄλυσον μου, καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς. . . Δὲν ἠθέλησα νὰ ἴδω τὰς γυναῖκας αὐτάς! . . . Ἄ! τὴν ἀγαπῶ! . . .

ΜΑΡΓ. (σκεπτομένη). «Ναμουνα!» θὰ γίνω πρώτη Κυρία τοῦ Ἰσπαχάν!

ΝΙΚΟΑ. . . Διὰ νὰ τὴν καθυστερήσω θέλω νὰ διώξω τὸν γυναικωνίτην μου. Ἰδοὺ τὴν! . . . Τὰ ἄλογά σου εἶναι ἔτοιμα.

ΜΑΡΓ. Ὑγίαινε λοιπὸν, Νικόλαε!

ΝΙΚΟΑ. Στάσου μίαν στιγμὴν! . . . διὰ τί τόσον βιάζεσαι! Ἐχεις καιρὸν ἀκόμη διὰ νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὰς Ἀθήνας! πρέπει νὰ ἀποχαιρετισθῶμεν. . . τόσον ὀγλήγωρα; . . .

ΜΑΡΓ. Καὶ αἱ οὐρὶ σου;

ΝΙΚΟΑ. Ὁ διάβολος νὰ τὰς πάρῃ!

ΜΑΡΓ. Ἄ! Μπα!

ΝΙΚΟΑ. Ἀκουσε, Μαργαρίτα! θὰ σὲ ὀμιλήσω μὲ ὄλον τὸ θάρρος. . .

ΜΑΡΓ. . . Τὸ ὅποῖον συγχωρεῖ ἡ Περσία!

ΝΙΚΟΑ. Ἄ! εἶσαι σκληρά!

ΜΑΡΓ. . . Ἐπειδὴ σὲ ὀμιλῶ μὲ ὄλον τὸ θάρρος;

ΝΙΚΟΑ. Δὲν δύναμαι πλέον νὰ προσποιηθῶ καὶ νὰ κρυφθῶ! Ἐνοῶ πολὺ καλὰ ὅτι εἶμαι ἄξιος διὰ περιγέλο! μὴ μὲ περιγελάσῃς πλέον! σὲ ἀγαπῶ!

ΜΑΡΓ. Εἰς τὴν τιμὴν σου!

ΝΙΚΟΑ. Θέλω νὰ σὲ πάρ. . .

ΜΑΡΓ. Νὰ γίνω ἀγαπητικὰ σου!

ΝΙΚΟΑ. Ἴδου ὅτι μεπεριγελάς ἀκόμη!

ΜΑΡΓ. Ὅχι! ἀλλὰ αἱ κλαυθμηραὶ σου λέξεις με ἤγγιξαν εἰς τὴν καρδίαν . . .

ΝΙΚΟΑ. Καί . . .

ΜΑΡΓ. Συγκατανεύω! Ἐβαρέθηκα πλέον νὰ μένω χήρα, καὶ θέλω με τὴν ἀγάπην μου νὰ σὲ ἀποδείξω αὐτό!

ΝΙΚΟΑ, ὦ Μαργαρίτα! . . . τί εὐτυχία! . . . τί γάμος! . . . τί ἀγάπη! . . . Ἐμπρός λονπόν! Τὰ ἄλογα κτυποῦν τὰ πόδια τους κάτω εἰς τὴν αὐλήν! Ἀκούεις τὸ καμετοῖσι τῶν ἱπποκόμων; . . .

ΜΑΡΓ. Ἐμπρός; διὰ τί;

ΝΙΚΟΑ. Μήπως δὲν θέλεις πλέον ν' ἀναχωρήσης;

ΜΑΡΓ. Βέβαια! δὲν θέλω ν' ἀναχωρήσω.

ΝΙΚΟΑ. Θέλεις νὰ μείνης ἐδῶ εἰς τὴν Περσίαν;

ΜΑΡΓ. Βεβαιότατα, ἐδῶ θέλω νὰ μείνω!

ΝΙΚΟΑ. Ἀλλὰ ἐγὼ σκέπτομαι!

ΜΑΡΓ. Τίποτε δὲν σκέπτεσαι!

ΝΙΚΟΑ. Θέλεις νὰ ζήσης ἐδῶ; . . .

ΜΑΡΓ. Θέλω νὰ ζήσω καλὰ, — διότι ὁ παλαιὸς καὶ ἀπλὸς κόσμος δὲν εἶναι πλέον παρὰ μία μούμια, — ὡς παραδέχονται οἱ ὠραῖοι νόμοι τῆς πολυγαμίας.

ΝΙΚΟΑ. Μαργαρίτα . . .

ΜΑΡΓ. Το χαρέμι! . . .

ΝΙΚΟΑ. Ὅχι! πολὺ με περιέλασες Μαργαρίτα! Σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ δώσης τὸ δικαίωμα νὰ σὲ ἀπαντήσω! Μὴ ἐσύγχισης! . . . με κατέβαλες! . . . ζητῶ νὰ κταίσῶ τὴν σημαίαν καὶ νὰ πληρώσω πρόστιμον! Ἀναγνωρίζω ὅτι ἐνίκηθηκα! Ἐχω ὀλιγώτερον πνεῦμα παρὰ καρδίαν! Παραδέχομαι ὅτι ἐνίκηθηκα! Πίπτω εἰς τὰ γόνατα τοῦ νικητοῦ μου!

ΜΑΡΓ. Ὅχι, ἔχεις λάθος! οὐ μ' ἐνίκησες! Μὲ ἀγαπᾷς, λέγεις, καὶ θέλω νὰ σὲ πιστεύσω! Ἐχεις γυναικωνίτην! εἴκοσιν ὠριμότητος τῆς Ἀνατολῆς! Καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἔρχομαι νὰ λάβω θέσιν γελῶσα καὶ, χωρὶς μάστιγα νὰ σοῦ ζητήσω τὴν μεγάλην σου εὐνοίαν, ἔχω μόνην μου ἐλπίδα νὰ εἶμαι εἰκοστὴ σου πρώτη! . . . θὰ προσπαθίσω νὰ σὲ γίνω ἀγαπητή!

ΝΙΚΟΑ. Δὲν τὸ λέγεις με τὰ σωστά σου!

ΜΑΡΓ. Ἐὰν με ἐπιτιμούσης τὰ πάντα θὰ ἦσαν καλλίτερα! διότι τότε ἡ ἐλευθερία σου θὰ μὲ ἔκαμνε νὰ ἐκβάλω τὸν φόβον αὐτὸν νὰ μὴ ἔχω παρὰ ἓνα ἔρωτα βεβιασμένον! Ἰδιοτροπία αἱ ὁποῖαι εἴμποροῦν κάθε στιγμὴν νὰ ἀλλάξουν, μ' ὄλην σου τὴν εὐχαρίστησιν θὰ ἦσαν σταθεροί! Καὶ ἐὰν με ἠπάταις . . . θὰ εἴμποροῦσα χωρὶς σκάνδαλο, νὰ φαρμακκεύω . . . ἢ νὰ πνίξω τὰς ἀντιπάλους μου, τὸ ὅποιον εἶναι ἀγαπητὴ ἱκανοποίησις εἰς τοὺς ἀκατανόητους ἔρωτας . . . καὶ τὴν ὁποίαν ὁ νόμος εἰς τὰς Ἀθήνας παραδέχεται ὅτι δὲν δύναται νὰ τὴν ἀποφύγῃ τις!

ΝΙΚΟΑ. Θέλω νὰ σὲ ἀπαλλάξω ἀπὸ ἀντιπάλους καὶ ἀπὸ δράματα Ἑλληνικά! . . . (Ἐψόφω τὴν φωνὴν του) Ἐ! . . . ἀφήσατε τὰς γυναῖκάς μου! Ἐβραῖοι! μαῦροι! Διώξατε ὅλους! ὀγλήγωρα! σὰς δίδω δύο λεπτῶν τῆς ὥρας διορίαν ἀχρεῖοι! διὰ νὰ ξεκουμισθῆτε ἀπὸ ἐδῶ! — Τώρα λοιπὸν δὲν εἶναι πλέον ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Ἑλλάδα! Μὲ ὠνόμασες, Μαργαρίτα, μισάνθρωπον! Ἐὰν καὶ εἰς ἐσένα ἀρέσουν αἱ πράσινες κορδέλαις, ἀς μείνωμεν ἐδῶ. Ἄς κατοικήσωμεν μαζὴ τὰς ἐρήμους αὐτάς! Εἰς τὴν μοναξίαν αὐτὴν τὴν ὁποίαν τόσο ἄλλοι θὰ ζηλεύσουν θὰ φορῶ καὶ ἐγὼ κορδέλαις τοῦ αὐτοῦ χρώματος μετὰς ἐδικαῖς σου! . . . Δὲν θέλεις τὴν χεῖρά μου;

ΜΑΡΓ. Ἀλλὰ . . . αὐτὸ εἶναι θελκτικόν! θὰ σὲ τὸ εἶπῶ, Κύριε, ὅταν θὰ ἀναχωρήσωμεν!

ΝΙΚΟΑ. Στέφανε! . . .

ΜΑΡΓ. Ἀλῆ-Μπαζού! . . .

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ.

Οἱ Αὐτοί, ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

ΣΤΕΦ. (Φορῶν ἐνδυμα Ἑλληνικὸν καὶ κρατῶν μπόγον με ἐνδύματα εἰς τὸ χεῖρι του.)

Κυρία Μαργαρίτα!

ΝΙΚΟΑ. Μπα! τὰ ρούχά μου! . . .

ΣΤΕΦ. Ὅλα τὰ ἐτοίμασα . . . καὶ τὸν μπόγον μου τὸν ἔχω ἔτοιμον!

ΜΑΡΓ. Ἀναχωρεῖς λοιπόν; . . .

ΣΤΕΦ. Ναι, Κυρία μου! ὦ ναι!

ΜΑΡΓ. Πόσον ὀγλήγωρα ἄλαξες γνώμην!

ΣΤΕΦ. Ἐπαθα ἀπὸ ὀδονταλγ . . . νοσταλγ . . .

(Σκέπτεται πρὸς στιγμὴν) . . . ἔπαθα ἀπὸ νοσταλγίαν! . . . (Μὲ χαμηλὴν φωνὴν πρὸς τὸν Νικόλαον.) Καὶ ἔπειτα . . . Ἄ! θὰ σὲ τὸ εἶπῶ εἰλικρινῶς! ἐκάμαμε καὶ οἱ δύο ἓνα μέγα σφάλμα! . . .

Ὅταν ἐσὺ ἔλειπες, ἐγὼ ἔκαμα τὴν ἐπιθεώρησιν! Αἱ οὐρὶ δὲν εἶναι ὅπως τὰς νομίζει ἓνας μάταιος λαός! Μακρὰν ἀπὸ τὰς κακοήθεις αὐτὰς γυναῖκας! . . . Ὁ Ἐβραῖος σὲ φέρνει εἴκοσι κόκκιναις γυναῖκας καὶ ἄλλαις τόσαις μαύραις!

ΝΙΚΟΑ. Ἄ! πούφ! . . .

ΣΤΕΦ. Ναι! πούφ! ὕγιανε! Περσία! τουρμπάνια! οὐρί!

ΝΙΚΟΑ. Ὅθ ἀποχαιρετήσης τὸ Πασσαλίκι! . . .

ΣΤΕΦ. . . . Καὶ θὰ πηγαίνω εἰς τὰς Ἀθήνας!

ΝΙΚΟΑ. Ἄς ἀναχωρήσωμεν ὀγλήγωρα, Μαργαρίτα!

ΜΑΡΓ. Περίμενε ἀκόμη μίαν στιγμὴν, Νικόλαε!

Εἰπέ μου ποῖα εἶναι ἡ ἀλληγορία τοῦ μικροῦ μετὰ αὐτοῦ παρχμυθίου; . . .

ΝΙΚΟΑ. Παραμύθι διὰ νὰ κοιμηθῶμεν ὄρθιοι! νομίζεις ὅτι ἔχει ἀλληγορίαν;

ΜΑΡΓ. Βέβαια! . . . ἐδιάβασες καμὴν φορὰν τὴν «Ναμουνα»;

ΝΙΚΟΑ. ὦ! διάβολε! εἶμαι ὁ Χασσάνης! . . . τὰ ἄλογα κτυποῦν τὰ πόδια τους. . . Ἄς ἀναχωρήσωμεν ὀγλήγωρα! . . .

ΜΑΡΓ. (παρουσιάζουσα εἰς αὐτὸν τὸ βιβλίον τὸ ἀποτὸν ἔσθω ἀπὸ τὴν τσέπη της.) Μίαν στιγμὴν ἀκόμα σὲ παρακαλῶ! . . . ἀνάγνωσε ἄλλην μίαν φορὰν τὴν ἐπιγραφὴν! . . .

ΝΙΚΟΑ. (ἀναγινώσκει) «Ἡ γυνὴ ὀμοιάζει τὴν σκιά σου!» τὴν ἀκολουθεῖς! σὲ φεύγει! . . . τὴν φεύγεις. . . «σὲ ἀκολουθεῖ! . . .»

ΜΑΡΓ. (πρὸς τὸ κοινόν). Μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Μουσσὲ ἐπαίξεν ὁ συγγραφεὺς τὸ παιγνίδι αὐτό, ἰδοὺ λοιπὸν ἡ συγγνώμη του.

ΝΙΚΟΑ. . . . Καὶ ἡ ἀλληγορία του!

ΤΑ ΠΑΘΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ

ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΒΛΟΥΕΤΟΥ.

(Συνέχ. Ἰδε φολ. 497.)

III

«Θὰ περὶχωρήσω τῇ Νανίαν τὸ ἀντίδοτον ὡς νυμφικὸν δῶρον!» — Οὐδόλως κατὰ τὴν πρώτην στιγμὴν ἐπρότεξα εἰς τὰς λέξεις ταύτας τοῦ κυρίου Πεχουάνου, ἐπινῆλλον ὅμως εἰς τὸν νοῦν μου τὴν ἐπαύριον ὅταν ἡ κυρὴ Ἄννα ἀνήγγιλέ μοι ὅτι ὁ προϊστάμενος καὶ ὁ κύριος Γροδάρδος με περιέμενον ἐν τῷ ἐργαστασίῳ. Ὅπισθεν τοῦ μαγειρείου καὶ ἐπὶ ἰσοπέδου μετὰ τοῦ γραφείου ὑπῆρχε τὸ ἐργαστάσιον ἐντὸς παλαιᾶς θολοειδοῦς αἰθούσης, ἧς τὸ στενὸν παράθυρον ἔβλεπε πρὸς τὴν κήπον. Ἡ ὄψις τοῦ δωματίου ἐκείνου ἦτον ἐτι παραδοξότερα τῆς τοῦ φαρμακείου. Τὰ πύρινα φέροντα βίκους καὶ διῦλιστῆρας, οἱ μεγάλοι χάλκινοι λέβητες εἰς γραμμὰς τεταγμένοι παρὰ τοὺς τοίχους, τὰ ἰάλινα δοχεῖα ἐνθὰ ἐστάλαζον βραδείως βαθυχρόματτα ὕγρᾶ, τὸ σύνολον κακῶς πεφωτισμένον διὰ ἕτερον ἐξωτερικῶς ἐνδεδυμένων ἰδίοις βάτοις, ἡρμοζόν θαυμασίως τοῖς περιέρχοις τρόποις τοῦ κυρίου Πεχουάνου. Εὐρον τὸν προϊστάμενον περιφερόμενον μετὰ τῶν βίκων, ἐν ᾧ ὁ Γροδάρδος, στηριζόμενος ἐπὶ τῶν πυρῶνων, ἤκουεν αὐτὸν με σκωπτικὸν τρόπον. — Κλαύδιε, εἶπέ μοι ὁ κύριος Πεχουάνος, κλείσε τὴν θύραν καὶ πρόσεχε εἰς τοὺς λόγους μου. Ἀποτε-

λεῖς μέρος τῆς οἰκογενείας τώρα καὶ οὐδὲν ἀποκρύπτω πλέον ἀπὸ σοῦ. Δὲν εἶμαι πλοῖσις καὶ ἂν καὶ ἡ Νανίνα ἔχει παρὰ τῆς μητρὸς της 1,500 φράγκα κατ' ἔτος, τοῦτο δὲν ἀρκεῖ ἵνα ἀποκατασταθῆτε. Αὕτη ἡ ἰδέα πολλάκις ἐνόχλησέ με, καὶ ἀπεράσιτα νὰ σπουδάσω βαθέως ἀνακάλυψιν τινὰ πολύτιμον διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. . .

Κατ' ἐκείνην τὴν περίοδον τοῦ λόγου, ὁ ἰατρός ἐμεδίασεν εἰρωνικῶς, ὁ δὲ κύριος Πεχουάνος ὀργισθεὶς:

— Τί σὰς ἐφάνη ἀστεῖον; ἀνέκραξε στρεφόμενος πρὸς τὸν Γροδάρδον. — Θὰ ἴδωμεν τίς θὰ γελᾷτε τελευταῖος! Ἡξεύρω ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι εἰς τὴν γειτονίαν με θεωροῦσιν ὄνειροπόλον καὶ μωρὸν συλλογέα φυτῶν. . . Φίλον τέκνον, προσέθεσε, σφίγγων τοὺς βραχιόνάς μου μετὰ νευρικῆς διαχύσεως φιλοστοργίας, ἀκριβῶς ἐν ᾧ συνέλεγον φυτὰ ἐκ τύχης εὐρον τὸ ἐξαισιον τοῦτο φάρμακον. . .

— Καὶ ἐστάθη ἀντικρῦ μου μετ' ἐπισημότητος. — Κλαύδιε, ἤκουσας περὶ τῶν φρικωδῶν ἀποτελεσμάτων τῆς λύσεως; λοιπὸν, φίλε μου, θὰ ἰατρεύσωμεν αὐτήν!

— Ὅνειρον! εἶπεν ὁ ἰατρός ἐπαίρων τοὺς ὄμους, ἡ λύσσα εἶναι ἀνίατος.

— Γροδάρδε! εἶσαι ἰσχυρογυμνομέστερος καὶ ἡμιόνου, ἐπανελάθεν ὁ προϊστάμενος, σοὶ λέγω ὅτι ἐγὼ θὰ ἰατρεύσω αὐτήν. . . καὶ θέλεις ἐνοήσει τὸ πρᾶγμα, Κλαύδιε. — Τότε ἤρχισε μακρὰν ὀμιλίαν περὶ τῶν πιθανῶν αἰτιῶν τῆς λύσεως καὶ διηγήθη μοι ὅτι ἐκ τοῦ χυλοῦ ἐνίων τοῦ δάτους φυτῶν ἐσχημάτισε τὴν βᾶσιν τοῦ ἀντιδότου τῆς λύσεως.

— Ἴδου, ἐξηκολούθησε δεικνύων μοι ὑάλινον ἀγγεῖον πλήρες διαφανοῦς πρασίνου ὕγρου μετὰ ταῦτα δὲ ἐξήγησέ μοι λεπτομερῶς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀντιδότου. — Ὁ ἰατρός ἐσιώπη, ἀλλ' ἡ φυσιογνωμία του ἐμεινε σκωπτικὴ, καὶ ὑπενοθούριζε τὴν Μασσαλιώτιδα τυμπανίζων ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ ἐνὸς τῶν λεβήτων. — Ἀνάγκη νὰ σπουδάσω εἰσέτι ὀλίγας τελειοποιήσεις, ἐπανελάθεν ὁ κύριος Πεχουάνος, καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου σου θὰ δημοσιεύσω τὴν ἀνακάλυψίν μου.

Ἐρίλησα μετ' εὐγνωμοσύνης τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ὀρκίσθη ἐνδακρυς ν' ἀποθάνω μᾶλλον ἢ νὰ προδώσω τὴν ἐμπιστοσύνην του. Τότε ἤρχισεν ἐκ νέου λεπτολογῶν καὶ δὲν ἔπαυε λαλῶν περὶ τοῦ ἀντιδότου.

— Παράδοξον πρᾶγμα, Κλαύδιε, ἀνέκραξε, τὰ φυτὰ ἐξ ὧν συνίσταται εἶναι ἅπαντα δηλητηριώδη καὶ ὅμως τὸ δηλητηριασμένον τοῦτο ὕγρον, γίνεται εἰς τινὰς περιστάσεις ἀπαράμιλλον ἴσμη. . . Τὸ δηλητήριον ὑπὸ τοῦ δηλητηρίου καταστρέφεται. . . (Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, ἡ Μασσαλιώτις τοῦ ἰατροῦ ἤρξατο πάλιν ἐντονωτέρα καὶ ἀπειλητικωτέρα ἢ πρότερον). Παρτήρησον ὅπως προεἶδον τὰ πάντα.

Δύο φάσεις υπάρχουν εις τὴν λύσαν, πρῶτον μὲν ἡ ἀπορρόφηση τοῦ μιάσματος, δεύτερον δὲ ὁ νευρικός ὑπερρεθισμὸς μέχρι περικοπῆς αὐξάνων. Λοιπὸν! τὸ ἀντιδοτόν μου περιέχει δύο ἀντίθετα στοιχεῖα τὸ μὲν συλλαμβάνει καὶ καταβάλλει τὸ μίasma ἐντὸς τῆς πληγῆς, τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἐνεργητικὸν στοιχεῖον, τὸ δὲ ἀναίσθητον ποιεῖ τὰ νεῦρα καὶ παύει τοὺς σπασμούς· τοῦτ' ἐστὶ τὸ καταπραυντικὸν στοιχεῖον. . .

— Παιδί! διέκοψεν ὁ ἰατρός, τὰ δύο σου στοιχεῖα θὰ ἐξουδετερωθῶσιν ἀμοιβαίως, καὶ τὸ ἀντιδοτόν θὰ φέρῃ ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς τὸ ἀποτέλεσμα ὅπερ καὶ ποτήριον καθαρῶ ὕδατος.

— Μὴ πιστεύῃς αὐτὸν, Κλαυδία, ἀνεψιώνησεν ὁ κύριος Πεχουάνος, τὰ δύο στοιχεῖα ἐνεργήσουσιν ἀλληλοδιαδόχως.

— Πῶς τὸ γνωρίζεις ἀπάντησεν ὁ κύριος Γροδάρδος.

Ἐπληθεῖς ὑπὸ τῆς ζωηρότητος τῶν δύο φίλων ἐξήλλα λάθρα τοῦ ἐργοστασίου, διότι ἀκούσας τὴν φωνὴν τῆς Νανίνας εἰς τὸν κῆπον, ἐπεθύμουν ἀνυπομόνως νὰ ἴδω πάλιν αὐτὴν.

Ἡ Νανίνα! ἰδοὺ τὸ ἀντικείμενον ἀπασῶν τῶν μεριμνῶν καὶ ἀπάντων τῶν θαυμασμῶν μου. Ὀλίγον ἐνδιεφερόμην εἰς τὰ θαύματα τοῦ ἀντιδοτοῦ.— Ἐλάμβανον μέρος εἰς τὰς προόδους αὐτοῦ μόνον καὶ μόνον διότι ἡ δημοσίευσίς τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης ἔμελλε νὰ προσηγηθῇ τῆς τῶν γάμων ἡμῶν. Μέχρι μανίας ἠρώμην τῆς ξανθῆς μνηστῆς μου· ἐφύλαττον εἰσέτι τὴν μικρὰν ἀνθοδέσμην αὐτῆς καὶ τὰ ἴα εἶχον ἀποξηρανηθῆ ἐπὶ τοῦ στήθους μου. Ἡ ἀνάμνησις τῆς Νανίνας ὡς καὶ τὰ ἀνθη αὐτῆς ἀκαταπαύστως ἔσταναν παρ' ἐμοί. Μὲ παρηκολούθουν δὲ εἰς τε τὸ παλαιὸν φαρμακεῖον ἐνθα ἐσπούδαζον πρὸς ἐπιτάχυνσιν τῆς τοῦ γάμου ὥρας ὡς καὶ εἰς τὰ βῆθη τῶν δασῶν. Τὸ ἔαρ ὑπῆρχεν ἀνθηρότατον καὶ οἱ θάμνοι ἦσαν λευκοὶ ἐκ τῶν ἀνθεμίδων.— Αἱ πρὸς συλλογὴν βοτάνων περιοδεῖαι ἡμῶν, ἤρξαντο ἐκ νέου ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ ἰατροῦ, ὅστις συνώδευεν ἡμᾶς.

Ἐύκολος ἐπιτηρητὴς ἦτον, ἐπεικὴς δὲ φύλαξ! διότι πολλὰκις ἀφίναμεν αὐτὸν νὰ παρεκτραπῇ τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἵνα μετ' ἀνέσεως σφίγγωμεν τὰς χεῖρας ἡμῶν καὶ ἀνταλλάξωμεν γλυκῆ βλέμματα, πολλὰκις δὲ καὶ εὕρισκον καιρὸν νὰ θέσω φίλημα ἐπὶ τῆς ξανθῆς καὶ ὠραίας κόμης τῆς Νανίνας, μετὰ ταῦτα δὲ ἐτρέχαμεν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἀγαθοῦ ἰατροῦ ὃν εὕρισκον ἐμπεπλεγμένον μεταξὺ τῶν βῆτων. Ἐκ τῶν παιδρῶν ἡμῶν προσώπων, ὑπώπτει τὰς παρεκδρομὰς, ἀλλ' ἤρκειτο ὑποτονθορῶζων διὰ μειδιῶντων χειλέων ἄσμα τι τῆς νεαρᾶς ἡλικίας του. Τὸ ἐσπέρας ἐπανηρχόμεθα διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν Κόμβλ ἐκατέρωθεν ἐχούσης δένδροστοιχίαν ἣτις ἤρχετο ἐ-

πανθοῦσα. Ἡ ὁδὸς δεσπόζει τὴν κάτω καὶ ἄνω πόλιν καθὼς καὶ τὴν χώραν εἰς διάστημα πολλῶν λευγῶν.

Ἐκράτουν τὴν χεῖρα τῆς Νανίνας καὶ ἀμφοτέρω πλῆρεις ἀγάπης ἀνεπνεόμεν τὴν γλυκίαν ὀσμὴν τῶν φιλύρων καὶ ἐθεωροῦμεν εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν τὴν πόλιν δι' ἐλαφρῶν κηπῶν στεφανουμένην καὶ πλήρη συγκεχυμένων βομβισμῶν. Τῆς μεγάλης θύρας τῶν ἀνκτόρων τῶν ἀρχαίων δουκῶν ὁ καμπυλόγραμμος θόλος ἐζωγραφίζετο ἐπὶ τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ, τὰ ὑαλῖα τῆς τῶν δομινικανῶν μονῆς ἠρρυθρίων ἐκ τῆς λάμπσεως τοῦ δύνοντος ἡλίου, ὁ ὀγκώδης πύργος τοῦ ὠρολογίου ἐσήμαινε τὰς ὥρας διὰ κλαγγῆς ἰσχυρᾶς.

Διεκρίνομεν τὸν κῆπον τοῦ κυρίου Πεχουάνου καὶ τὸ παράθυρον τοῦ ἐργοστασίου ὅπου ἐφεγγεν ὡς ἄστρον ὁ λύχνος τοῦ προϊσταμένου. Τότε ἀμφοτέρω ἐσκεπτόμεθα ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχεν ἡ ἀγαπητὴ κατοικία ἡμῶν, ὅτι ἐκεῖ προέκειτο νὰ στήσωμεν τὴν φωλεάν ἡμῶν, καὶ περιπαθῶς ἐσφίγγομεν τοὺς βραχίονας.

Καθ' ὅλην τὴν ἐνορίαν ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ μέλλοντος γάμου, καὶ ἕκαστος διάφορον ἐξέφερε περὶ τοῦ πράγματος γνώμην. Οἱ μὲν ἐμέμφοντο τὸν κύριον Πεχουάνον διότι ἐπέτρεψε τοιαύτην οἰκειότητα μεταξὺ δύο νέων, καὶ ὑψηλόντο ὅτι τὰ συνοικεῖσια τὰ πρὸ τοσοῦτου χρόνου πρεσοιμασθέντα, συνήθως ἀποτυγχάνουσιν. Οἱ δὲ ἐπῆρον τοὺς ὤμους καὶ ἐκάλουν τὸν κύριον Πεχουάνον ἀλλόκοτον ἄνθρωπον, ἄλλ' ἀφήσωμεν αὐτοὺς νὰ φλυαρῶσι καὶ ἄς ἐξακολουθήσωμεν ζῶντες ἡσύχως καὶ εὐχαρίστως καθ' ἑαυτοῦς. Ἐνίοτε ὅμως καταλάμβανεν ἐμὲ ἐκ τῆς βαθείας ταύτης ἡμερίας. Αἰφνιδίως ἔτρεμον καὶ ἔλεγον ἑμαυτῶν· Κλαυδία, ὑπὲρ τὸ δέον εὐτυχεῖς, ἀδύνατον νὰ διαρκέσῃ τοιαύτη εὐδαιμονία καὶ βεβαίως θὰ σ' ἔλθῃ δυστύχημα. Οἱμοὶ! μάταιοι δὲν ἦσαν οἱ φόβοι μου καὶ ἡ ὥρα τῆς δοκιμασίας δὲν ἦτο μακρὰν.

Μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰουνίου ὅτε μετὰ μικρὸν πρὸς συλλογὴν βοτάνων περιοδεῖαν ἐντὸς τοῦ δάτους, ἀνεπαυόμεθα εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Σαβονιέρ, εἰδομεν πρὸς ἡμᾶς ἐλθόντα διὰ μέσου τῶν ἀγρῶν, νέον τινα, βοτανικὸν κιβώτιον ἐπὶ τῆς ῥάχους καὶ βότανα νεωστὶ συλλεχθέντα εἰς τὴν χεῖρα φέροντα.— Παράδοξον! εἶπεν ὁ ἰατρός, ἰδοὺ συνάδελφος! — Περιέργως ἐθεωροῦμεν αὐτὸν διότι ὀλίγοι εἶναι ἐν Μαρβίλ βοτανισταί. Πρῶτη ἡ Νανίνα ἀνεγνώρισεν αὐτόν. Ὄνομάζετο Ἀλέξιος Δεζαλέ καὶ κατώκει πλησίον τοῦ φαρμακείου μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ. Καίτοι ἐξ ἀρχαίας οἰκογενείας τῆς Δορβάνης καταγόμενοι ἔζων πενιχρῶς ἐντὸς τῆς παλαιᾶς οἰκίας αὐτῶν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Τριθελ, ἔχοντες ὡς μόνον πόρον ζωῆς τὰ εἰσοδήματα κλημάτων τινῶν ἀμπέλου καὶ τὸν πενιχρὸν μισθὸν μικρᾶς θέσεως τοῦ νέου Δεζαλέ εἰς τὸ δημαρχεῖον. Ἰδὼν ἡμᾶς προσῆλθεν. Ἦτο νέος ἱκανῶς εὐεϊδής, ἄγων τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἢ ἑ-

κτον ἔτος, ἔχων μέλαιναν κόμην, γαλανοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ κομψοὺς χαρακτηρισμοὺς προσώπου.— Ἐπλησίασε, βαθέως χαϊρετῶν, καὶ διὰ γλυκείας φωνῆς παρεκάλεσε τὸν ἰατρὸν νὰ τῷ εἰπῇ τὸ ὄνομα βοτάνου τινὸς ὅπερ ἐκράτει. Ἦν τοῦτο σπάνιον ὄρχειοειδὲς φυτὸν ὃ δὲ ἰατρός ὑπερευχαριστήμενος διὰ τὴν ἀνακάλυψιν ἔδωκεν αὐτῷ ἀπάσας τὰς ποθουμένας ἐξηγήσεις. Ἐνθαῤῥυνθεις ἐκ τῆς ὑποδοχῆς ταύτης, ὁ κύριος Δεζαλέ ἤνοιξε τὸ κιβώτιόν του καὶ παρεκάλεσε τὸν ἰατρὸν νὰ ἐκλέξῃ ὅσα φυτὰ ἐπεθύμει. Τότε στραφείς πρὸς τὴν Νανίαν, ἀπήντησεν αὐτῇ κολακευτικὴν πρόσησιν, ἣτις ἀμέσως ἐνέπνευσέ μοι σφοδρὰν πρὸς αὐτὸν ἀντιπάθειαν. Ἦθελῃσε νὰ δοκιμάσῃ καὶ ἐπ' ἐμοῦ τὴν ἐντύπωσιν τῶν μειλιχίων χαρίτων αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἤμην καλῶς διατεθειμένος ὅπως δεχθῶ τὰς πλαστάς αὐτοῦ θωπείας· οἱ τρόποι τοῦ νέου τούτου ἦσαν φορτικῶς περιποιητικοί, ὥστε ἐκ πρώτης ὄψεως μοὶ κατέστη ἀντιπαθητικός. Ἐφάνη ὅσον ἐνεστυαλισμένος μετ' αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ ἰατρός διαφώρως προσνήχθη καὶ παρετήρησεν ὅτι ὁ σφοδρὸς οὗτος δημοκράτης μετὰ τινος εὐχαριστήσεως ἔδωκεν ἀντιπρόσωπον τῆς ἀρχαίας λορβανικῆς ἀριστοκρατίας κύπτοντα ἐνώπιον τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας. Χάριν εἰς τὰς κολακείας του ὁ κύριος Δεζαλέ ἔλαβε τὴν ἀδειαν νὰ συνοδεύῃ μεν ἡμᾶς κατὰ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἐκδρομῆς, νὰ λαμβάνῃ δὲ μέρος εἰς τὰς μελλούσας Ὅταν ἀπεχαιρέτησεν ἡμᾶς, ὁ ἰατρός ἀναθεράμμενος, αἰδήμων, ὅστις οὐδ' ἀλαζονεύεται ὡς ἄλλοι ἐπὶ τῇ ἀριστοκρατίᾳ αὐτοῦ. . . καὶ ὅμως δικαίως ἠδύνατο νὰ κομπάζῃ. . . Φαντάσθητι, Κλαυδία, ὅτι οἱ πρόγονοι αὐτοῦ ἔλαβον μέρος εἰς τὰς σταυροφορίας!

— Ὅποια χάρις! ἀπάντησα· καὶ οἱ ἡμέτεροι ἐπίσης ἔλαβον μέρος, ἀλλ' ἀπετέλουν τὸν ὄμιλον καὶ ἔλαμβανον τὰς σπουδαιότερας πληγὰς.

— Ὅπως καὶ ἂν ἦ, — ὀμολόγησον ὅτι δὲν εἶναι ὑπερήφανος.

— Ὀλιγώτερον μάλιστα ἀφ' ὅτι ἔπρεπε νὰ εἶχον τὸ ὄνομά του, θὰ ἐφερόμην εὐγενῶς καὶ φιλοφρόνως, ἀλλὰ δὲν θὰ ἐγίνόμην φίλος τοῦ τυχόντος.

Τὸ ἐσπέρας ἐπανῆλθεν ὁ λόγος περὶ τοῦ νέου Δεζαλέ καὶ ὁ ἰατρός ὑπερεπήνει τὸν νέον αὐτοῦ σύντροπον. Ἐλεγεν ὅτι σπανίως βλέπει τις νέους καλῆς οἰκογενείας ἐγκαταλιμπάνοντας τὴν ἀργίαν χάριν τῆς ἐπιστήμης, καὶ ὅτι εἶχεν ἀνάγκη ἐνθαῤῥυνθῆσαι ἡ καλὴ διάθεσις τοῦ Κ. Δεζαλέ. Δὲν ἦτο ἀνάγκη τοσούτων ἐπαίνων ἵνα καταθελεθῇ ὁ προϊστάμενος μόνον τὸ ὄνομα τοῦ νέου Δεζαλέ ἤκει. Πρὸς ἀντίθεσιν τοῦ φίλου τοῦ Γροδάρδου, ὅστις μόνον δημοκρατικῶς ἐφημερίδας ἀνεγίνωσκεν, ὁ Κ. Πεχουάνος πρὸ ὀλίγου

εἶχε συνδουασθῆ μετὰ τριῶν ἐκ τῶν γειτόνων του, ἵνα γίνωσι συνδρομηταὶ εἰς τὴν νομιμόφρονα Γαλιέττα.

Ἦν δὲ πιστὸς ὁπαδὸς τῶν παλαιῶν ἰδεῶν, ἐορτάζων εὐλαβῶς τὴν ἡμέραν τοῦ ἀγίου Λουδοβίκου, πενηθορῶν τὴν εἰκοστὴν πρώτην Ἰανουαρίου, καὶ ἀποκαλύπτων τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ ὄνομα Ἐρρίκου τοῦ Β'. Ἰδιαιτέρως ἐσέβετο τὴν οἰκογένειαν τοῦ Δεζαλέ, εἰ δὲ καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Ἀλέξιου εἶχε παρ' ἡμῖν χρεὸς πρὸ δέκα ἐτῶν, οὐδέποτε ἀπεφάσισε νὰ παρουσιάσῃ αὐτῇ τὸν λογαριασμόν. Ἐπομένως, ὁ Κ. Πεχουάνος ἐσύστησεν ἡμᾶς νὰ δεχθῶμεν περιποιητικῶς τὸν νέον βοτανιστὴν. Ἡ φιλοφροσύνη του δὲν ἠρκέσθη εἰς τοῦτο. Ἐσπέρην τινα καθ' ἣν ἐξῆλθε πρὸς συλλογὴν φυτῶν, ἐπέστρεψεν εἰς τὸ φαρμακεῖον μετὰ τοῦ νέου Δεζαλέ, ταπεινὸς πάντοτε καὶ μειδιῶν, καὶ προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὸ δεῖπνον. Χαίρειν εἶπον τῇ ἡσυχῇ εὐδαιμονία ἡμῶν! Ἄπαξ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πεχουάνου, ὁ νέος οὗτος ἀρχοντίσκος ταχέως εἰλκυσε τὴν εὐνοίαν τοῦ προϊσταμένου. Τοὺς ἀπλοῦς ἐκείνους ἄνθρωπους εἰλκεν ὁ εὐφραδῆς αὐτοῦ λόγος ὡς ὁ ἰστός τὰ πτηνά. Ἡ κυρὰ Ἄννα, ἀναθεράμμενη εἰς τὴν τῆς ἀριστοκρατίας εὐσέβειαν, ἐχαίρετα αὐτὸν βαθέως· καὶ αὐτὸς ὁ Σάνθουρος ἐφάνετο γοητευμένος. Ὁ αἰλουρος, πάντοτε δισταζὼν περὶ ἐμοῦ, ἀντέμειβε τὰς θωπείας μου δι' ἐπιβούλων πληγῶν. Ὁ Ἀλέξιος, ἀπ' ἐναντίας, εὐκόλως ἐτιθάσσευσεν αὐτόν. Αἱ δόλια αὐτῶν φύσεις ἐνόουν ἀλλήλας· ὁ Ἀλέξιος ἐψυχε διὰ τῆς λευκῆς χειρὸς του τὰς ἐρυθρὰς τρίχας τοῦ αἰλουροῦ, καὶ διὰ τοῦ μικροῦ δακτύλου ἐκνίεν ἐλαφρῶς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· ὁ δὲ Σάνθουρος κλείων ἠδονικῶς τὰ ὄμματα, ὑπεδείκνυεν ἐκφραστικῇ τῇ φωνῇ πόσον ἠσθάνετο ἑαυτὸν τετμημένον διὰ τῆς ἀριστοκρατικῆς ταύτης περιποιήσεως. Καὶ αὐτὴ ἡ Νανίνα ἠδύνατο ἀθῶως πῶς ἀρέσκουσα αὐτῷ, καὶ τοῦτο μ' ἔφερον εἰς ἀπελπισίαν. Τότε ἐγκατέλειπον τοὺς λοιποὺς καὶ χολωμένους μετέβαινον εἰς τὸ σιωπηλὸν φαρμακεῖον μετὰ τῆς χελῶνης καὶ τῆς γλαυκῆς. Ἀνεθεμάτιζον τὴν τύχην μου, ἀνεθεμάτιζον τὴν βοτανικὴν ἣτις ἔφερον ἡμῖν τὸν δυσάρεστον τοῦτον ξένον. Ἀπώλωλεν ἡ οἰκειότης ἡμῶν! Ἐλεγον καθ' ἑμαυτὸν, ὁ κερεῖσακτος οὗτος διετάραξε τὴν εἰρήνην τοῦ ἡμετέρου βίου, τὴν εὐθυμίαν τῶν περιπάτων καὶ τὴν ἡσυχίαν τῆς ἀγάπης μου.

Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν κακὸν ἐρχεται μόνον, οἱ νευρικοὶ πόνοι μου ἐπανῆλθον αἰφνιδίως καὶ ὑπέφερον δεινῶς. Ἐπομένως καὶ ἡ κακὴ διάθεσις μου ἤρξαντο. Ἐνόουν τοῦτο, καὶ πρὸς ἀποδίωξιν τοῦ κακοῦ ἔπιον θειωτὴν κινίνην εἰς μεγάλαν δόσιν, καὶ ὅταν ὁ πόνος ἐγένετο ἀνυπόφορος δὲν ἐδίσταζον νὰ προσθέσω καὶ ὀλίγον θρόνον. Ἡ δραστικὴ αὕτη θεραπεία ἐθριάμβευσεν τέλοσ· πάντων τῆς νευραλγίας, ἀλλ' ἔμεινεν ἐντὸς τῶν ὠτων μου περίεργος βομβισμὸς, ἐπανερχόμενος καθ' ἑ-

καστην κατὰ βραχυτέρας περιόδους. Ἐγίνετο εἰς τὴν κεφαλὴν μου ἀσαφὴς κρότος ὁμοῖος τοῦ ἀκουομένου διὰ τῆς προσαρμογῆς κογχυλίου πρὸς τὸ οὖς. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ κρότου, ἀσαφῶς πως ἤκουον τοὺς ἤχους καὶ σχεδὸν πεπνιγμένους. Ἐραίνετό μοι ὅτι τὰ πτηνὰ παρατόνως ἐκελάδουν καὶ ὅτι οἱ κώδωνες τοῦ ἀγ. Στεφάνου ἦσαν διερρήγμεινοι. Ἐρανήσθη ἅτι ὁ κρότος οὗτος προήρχετο ἀπὸ τὴν νευραλγίαν καὶ ἔπιον πάλιν θειωτὴν κινίνην· οἱ βομβισμοὶ ὅμως ἐγένοντο συχνότεροι καὶ μετ' ὀλίγον ἀδιάκοποι.

Ἀνήσυχος καὶ περίλυπος, δὲν ἔλαβον πλέον μέρος εἰς τὰς συνομιλίαις καὶ εἰς τὰς διασκεδάσεις τῶν ἄλλων, καὶ μόνη ἡ ἰδέα ὅτι ἡ Νανίνα ἦτον εἰς τὸν κῆπον μετὰ τοῦ Κυρίου Δεζαλέ ἐν ᾧ ἐγὼ ἔμενον κλεισμένοις εἰς τὸ φαρμακεῖον, δεινῶς ἐδασάνιζέ με.

Ἀπεράσισα νὰ ἐξέλθω τῆς ἀπομονώσεώς μου, ἐβίβασα ἑμαυτὸν, ἀνήγγειλα τοῖς πᾶσιν ὅτι ἡ ὑγεία μου ἐβελτιώθη καὶ παρώτρυνα τὸν ἰατρὸν νὰ διοργανίσῃ, διὰ τὴν ἐπαύριον, βοτανικὴν ἐκδρομὴν. Ἀνεχωρήσαμεν ἔωθεν.

Ἡ Νανίνα ἐφόρει τὴν κομπῆν αὐτῆς λιγὴν ἐσθῆτα· τὰ καστανόχροα ὄμματα αὐτῆς ἐρρίπιον λάμψιν διααυγὴ ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ μεγάλου ψαθίνου πύλου. Ὁ ἀναπόρευτος Ἀλέξιος, ὡς εἰκός, συνώδευεν ἡμᾶς, καὶ περιεποιεῖτο ὅτε μὲν τὸν ἰατρὸν, ὅτε δὲ τὴν Νανίαν. Διηρχόμεθα τὸ δάσος τοῦ Μικροῦ-Ἰουρὲ πνέοντες εὐθυμίαν καὶ θαυμάζοντες τὸ ροδόχρουν φῶς τῆς πρωΐας, ὅταν ὁ ἰατρὸς ἐστάθη ἵνα δείξῃ ἡμῖν πτηνὸν πηδῶν μετὰ τῶν κλάδων εἰς τὴν ἀπόστασιν τριάκοντα περιπυ βημάτων.

— Ἰδοῦ, εἶπεν, ὁ ἄγγελος τοῦ φθινοπώρου· ἀκούετε τὸ ἄσμα τοῦ πυρρόουλου αὐτοῦ;—Ναί, ναί, εἶπεν ἡ Νανίνα, ὅποια λεπτὴ φωνὴ καὶ πόσον ὠραῖος εἶναι ὁ ἀοιδός!

Ἐβλεπον μὲν τὸν πυρρόουλον ἐν τῷ μέσῳ τῶν φύλων, ἀλλ' εἰς μάτην ἐπρόσεχον· ἀδύνατον ν' ἀκούσω οὐδὲ τὸ ἐλαφρότερον κελάδημα.

— Παρακαλῶ, εἶπον, ὁμιλεῖτε περὶ τοῦ πτηνοῦ ὑπερ βλέπω ἐκεῖ, μετὰ τῶν κλάδων τοῦ κραταίγου;

— Ἀκριβῶς, ἀπήντησεν ἡ Νανίνα, δὲν ἀκούεις τὴν λεπτὴν, μελωδικὴν αὐτοῦ φωνήν;—Ἐποίησα ἀρνητικὸν σημεῖον.

— Θαυμάσιον τοῦτο! εἶπεν ὁ Κ. Δεζαλέ, μὲ τὸν ἐρεθιστικὸν του γέλωτα, θαυμάσιον! . . . Καὶ ἤρχισεν ἐπαινῶν τὴν ὠραίαν μουσικὴν τοῦ πυρρόουλου.

— Ὁ ἄνεμος δὲν σοι ἐρχεται καλῶς, ἐπανελάθει ὁ ἰατρὸς, ἐλθὲ πλησίον μου Κλαύδιε. . . ἐκεῖ, ἀκούεις τώρα;—Ἐθεσα τὰς χεῖρας μου παρὰ τοῖς ὠσίν εἰς σχῆμα ἐνωτιστηρίου καὶ συνεκέντρωσα ἅπασαν τὴν προσοχήν μου. . . Βίς μάτην, οὐδὲν ἤκουον. Ἐβλεπον τὸν Ἀλέξιον μειδιῶντα καὶ τοὺς ἄλλους θαυμάζοντας,

καὶ ἐφ' ὅσον μᾶλλον ἠπόρουν, τοσοῦτον ἡ ἀπορία των ἠρέθιζε τὰ νεῦρά μου. Ἐρυθρίων, σχεδὸν ἔνδακρος. . . Τέλος πάντων ἀπολέσας τὴν ὑπομονὴν ἀνεφώνισα—Ναί, ἀκούω! ἤδιστον εἶναι! Ἄλλ' ἐψευδόμην, διότι οὐδὲν ἤκουον.

Ὁ περιπόθητος οὗτος περίπατος ἐστερήθη αὐθαρεῖ ἀπάντων τῶν θελημάτων. Περὶ μιᾶς ἰδέας ἐξαιρέτως ἐμερίμων. Διὰ τὴν μόνον τῶν ἄλλων δὲν ἤκουσα τὸν πυρρόουλον;

Ἐπὶ προφάσει ὅτι ἡ νευραλγία μου αἰφνιδίως ἐπανῆλθεν, ἐπανεστρεψα εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔτραξα πάσῃ δυνάμει πρὸς τὸ Μαρσίλ. Εἰσῆλθον διὰ τῆς μικρᾶς θύρας τοῦ κήπου, καὶ ἄμα ἀφίχθεις εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἔπεσα ἄπνους ἐπὶ θρανίου. . . τί συνέβη ἐν τῇ κεφαλῇ μου; Τίνας κακῆς μοίρας ἐνεκεν, δὲν ἠδυνήθην ν' ἀκούσω τὸ κελάδημα τοῦ πτηνοῦ; Μὴ πως! . . . Ἐξηγήθην βικίως, ἤνοιξα τὸ παράθυρόν μου συνεκέντρωσα τὴν προσοχήν μου. . . Μεσημβρία σχεδὸν ἦν καὶ ὁ ἥλιος τοῦ Αὐγούστου ἠκτινοβόλει ἐπὶ τῶν κεραμοσκεπῶν οἰκιῶν, τὸ δὲ πρόστειον ἐφαίνετο εἰς ὑπνον βεβουλισμένον. . . Ἐκλείσα προσεκτικῶς τὸ παράθυρον, μετέβην ἡσύχως πρὸς παλαιὰν χαλκίνην ἰγδὴν, ἥτις, ἀχρηστος οὔσα, ἐτέθη εἰς γωνίαν τοῦ δωματίου μου, καὶ, ἐπαίρων ὑπερ ἄνω τῆς κεφαλῆς μου βαρεῖαν κλεῖδα, ἠτοίμαζάμην νὰ ρίψω αὐτὴν καθέτως ἐντὸς τῆς ἠχηρᾶς ἰγδῆς. Τώρα θὰ μάθω ἔλεγον καθ' ἑμαυτὸν, καὶ ἡ καρδία μου ἐπῆλθεν. . . ἀρῆκα τὴν κλεῖδα. . . ἔπεσον ἐντὸς τῆς ἰγδῆς καὶ ἤκουσα ὑπόκωφον ἤχον ὡς ἂν περιετετύλικτο ἡ κλεῖς διὰ βράμβακος. Ἐδοκίμασα ἐκ νέου καὶ τὸ ἀποτελεσμα ὑπῆρξεν ὁμοῖον. Τότε ἐρρίφθην γονυκλινῆς παρὰ τῇ κλίνῃ μου, καὶ, βυθίζων τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ σκεπάσματα, πλήρης ἀπελπισίας, ἔκλαυσα πικρῶς. . . Οὐδεμίαν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία, ἐγενόμην κωφός. (*Ἐπεται τὸ τέλος).

Α Π Ο Λ Ο Γ Ο Ι . — Α'.

Λέμβος ἄνευ πηδαλίου.

Λέμβος ἄνευ πηδαλίου εἰς τὴν θάλασσαν ἐμβαίνει,
Πλὴν προσκρούει εἰς ὑφάλους καὶ συντρίβεται ἀγρίας·
Εἰς τὸ πέλαγος τοῦ βίου τὸ αὐτὸ σχεδὸν συμβαίνει·
Τὸ σαθρὸν τοῦ βίου σκάφος κναυγαῖ ἄνευ σοφίας.

Β'.

Τὸ ἄσμα τοῦ κύκνου.

Κύκνος ἔψαλλεν ἠδέως ἐντὸς δάσους πυκνοτάτου.
«Εἶσαι εὐθυμος καὶ ψάλλεις,» εἶπα ἔνδακρος καὶ ἔνθους·
«Ναί, ἡ ὦρα, ἀπεκρίθη, πλησιάζει τοῦ θανάτου.»
—Ὁ ἐνάρτεος τὸν βίον καταλύει ἄνευ πόνθους.